

บทที่ 4

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

จากการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ ดังสามารถจำแนกได้ตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ
2. พัฒนาการการก่อเกิดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ
 - 2.1 ช่วงก่อนการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ
 - 2.2 ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ
3. สมรรถนะด้านการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ
4. ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคมกับการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

ประวัติตำบลห้วยกะปิ

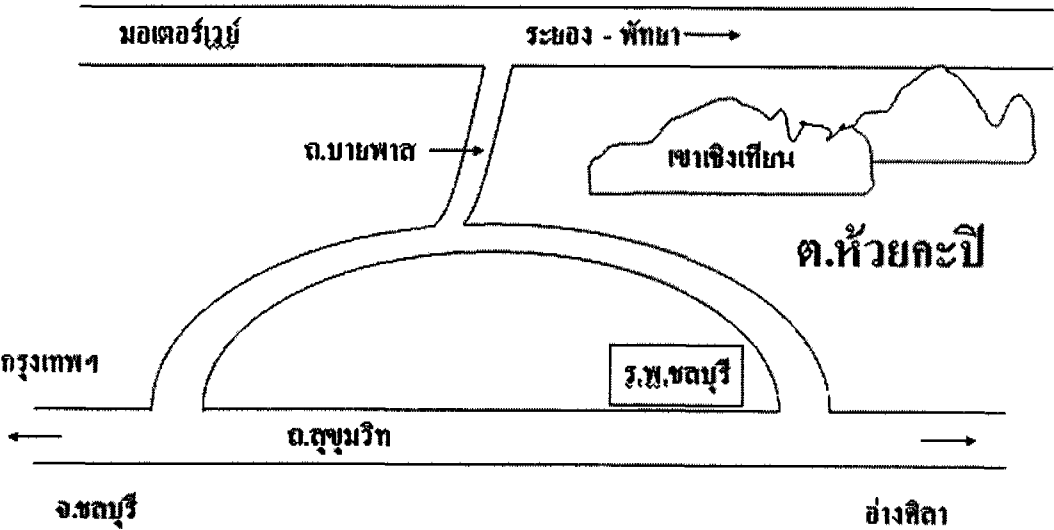
ตำบลห้วยกะปิมีลำห้วยขนาดใหญ่ อันเกิดจากทิวเขาเขียวไหลผ่านตำบลหนองช้างคอกลงสู่อ่าวชลบุรี ที่ตำบลห้วยกะปิ (ปัจจุบันพื้นที่ชายทะเลงอกออกไปมาก ลำห้วยนี้จึงไหลผ่านตำบลเสม็ดแล้วลงสู่อ่าวชลบุรี) ลำห้วยนี้อยู่ทางด้านเหนือของโรงเรียนบ้านห้วยกะปิในปัจจุบัน)

ในเรื่องประวัติที่เล่าติดต่อกันมามีเรื่องเล่าว่า ตำบลห้วยกะปินี้มีเขาสำคัญอยู่ 2 ลูก คือ เขาพงเสือกกับเขาเชิงเทียน มีถ้ำทะลุติดต่อกันได้ ลักษณะคล้ายอุโมงค์ ภายในถ้ำหรืออุโมงค์นั้นเป็นที่อยู่ของชาวลับแล เป็นผู้วิเศษสาส์นคำพูดเป็นสำคัญ ผู้ไม่มีสัจจะอยู่ในเขตนี้ไม่ได้ จะถูกขับไล่ออกไปจากที่นี่ ชาวลับแลได้ไปมาหาสู่กับชาวบ้านใกล้เคียง สามารถหยิบยืมข้าวของในเมืองลับแลมาใช้ในงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานบวชนาค ทำบุญเลี้ยงพระ แต่งงาน โกนจุก ชาวบ้านในละแวกนั้นได้หยิบยืมของมาเป็นประจำ ต่อมาเมื่อชาวบ้านไปขอยืมของแล้วไม่ยอมเอาไปคืน ชาวลับแลก็เบื่อบ่อยในความเห็นแก่ตัวของชาวบ้านก็เลยเลิกคบ ปากถ้ำทางเข้าสู่เมืองลับแลก็เลยปิดสนิท ในวันดีคืนดีชาวบ้านแถบนี้จะได้ยินเสียงพิรพาทห่มให้รับกล่อม เสียงไพเราะจับใจ

ขนาดและที่ตั้ง

ตำบลห้วยกะปิเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองชลบุรี 5 กิโลเมตร และห่างจากศาลากลางจังหวัดชลบุรี 5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 17.5 ตารางกิโลเมตร หรือ 10,937 ไร่ สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย มีเป็นที่ราบลุ่มบ้างทางบริเวณทางทิศตะวันตกตามแนวถนนสุขุมวิท มีหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้น มีโรงงานขนาดเล็กและโรงงานขนาดใหญ่ มีโซว์มรยยนต์หลายแห่ง

ภาพที่ 4.1
ที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

ลักษณะภูมิประเทศ

ทางทิศตะวันออกมีแนวภูเขาเขียวอันเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร และมีผาหินบนเขาพวงพรานและเขาพงเสือ โดยมีที่ตั้ง ดังนี้

- ทิศเหนือ จรดตำบลบ้านสวนและตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี
- ทิศใต้ จรดตำบลเหมืองและเทศบาลตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี
- ทิศตะวันออก จรดตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี
- ทิศตะวันตก จรดตำบลเสม็ด โดยมีแนวถนนสุขุมวิทกั้นเขตแดน

ลักษณะภูมิอากาศ

ตำบลห้วยกะปินั้นมีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 37 องศาเซลเซียส มี 3 ฤดู คือ
 ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ เดือน มีนาคม – พฤษภาคม ของทุกปี
 ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ เดือน มิถุนายน – ตุลาคม ของทุกปี
 ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ เดือน พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ ของทุกปี

การปกครอง

ในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิมีจำนวนหมู่บ้าน 7 หมู่บ้าน คือ

- หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งสระ
- หมู่ที่ 2 บ้านห้วยกะปิ
- หมู่ที่ 3 บ้านหนองสมอ
- หมู่ที่ 4 บ้านซากพุดซา
- หมู่ที่ 5 บ้านหนองกระเสริม
- หมู่ที่ 6 บ้านไหล้า
- หมู่ที่ 7 บ้านมาบหวาย

โดยที่ทั้ง 7 หมู่บ้านนั้น อยู่ในเขตพื้นที่การปกครองเดิม 5 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 6 และ หมู่ที่ 7 ส่วนหมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 5 นั้นมีบางส่วนของพื้นที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบล อ่างศิลา ประชากรของตำบลห้วยกะปิตามทะเบียนราษฎรมีจำนวนทั้งสิ้น 7,805 คน ประกอบด้วยเพศชายจำนวน 3,782 คนหรือร้อยละ 48.46 และเพศหญิงจำนวน 4,023 คน หรือร้อยละ 51.54 มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 446 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือน 4,509 ครัวเรือน โดยประชากรตามทะเบียนราษฎรของแต่ละหมู่บ้านมีดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

จำนวนหมู่บ้านและประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวน ครัวเรือน	ประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านทุ่งสระ	1,647	753	832	1,585
2	บ้านห้วยกะปิ	383	385	400	785
3	บ้านหนองสมอ	659	489	532	1,021
4	บ้านซากพุดซา	779	645	765	1,410
5	บ้านหนองกระเสริม	414	241	236	477
6	บ้านไร่ไหหล่า	184	272	256	528
7	บ้านมาบหวาย	443	997	1,002	1,999
	รวม	4,509	3,782	4,023	7,805

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรที่พบในพื้นที่ ได้แก่ หินแกรนิต หินลูกรัง หินผุ และหินคลุกสำหรับถมถนน
จึงมีโรงโม่ในตำบลเกิดขึ้น

สภาพทางเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจของประชากรในตำบลห้วยกะปิพบว่าโดยส่วนมากประกอบอาชีพ
ค้าขาย รับจ้าง ทำนาทำไร่ และธุรกิจเกี่ยวกับรถบรรทุกและรถยนต์รับจ้าง โดยมีหน่วยธุรกิจในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่

- โรงแรม/บังกะโล 2 แห่ง
- ปั้มน้ำมันและก๊าซ 7 แห่ง
- โรงงานทำหัตถกรรม และ โรงโม่หิน 11 แห่ง

โดยที่แต่ละหมู่บ้านมีผลผลิตหรือสินค้า/บริการที่สำคัญของตำบลดังนี้
หมู่ที่ 1 มีพวงหรีดดอกไม้จันทร์

- หมู่ที่ 2 มีดอกไม้ใบบัว
- หมู่ที่ 3 มีขนนางเล็ด, ทองพับ
- หมู่ที่ 4 มีพืชมเสนา
- หมู่ที่ 5 มีผักไผ่ดิน
- หมู่ที่ 6 มีมะพร้าวแก้วดอกจอก
- หมู่ที่ 7 มีแซมพูนสมุนไพรดอกอัญชัญ

ด้านการศึกษาและศาสนา

- โรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง
- โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนสารพัดช่างชลบุรี
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน/ศูนย์ข้อมูลข่าวสารประจำหมู่บ้าน 7 แห่ง
- วัด 3 แห่ง ได้แก่ วัดเขาเชิงเทียน วัดจตุรธารราษฎร์ และวัดห้วยกะปิ
- ศาลเจ้า 4 แห่ง

ด้านสาธารณสุข

- สถานีอนามัยประจำตำบล 3 แห่ง
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน 7 แห่ง

ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน

การคมนาคมโดยทั่วไปเป็นถนนแอสฟัลท์ติกคอนกรีต ซึ่งถนนบางเส้นเป็นหลุมเป็นบ่อ มีถนนลูกรังในบางเส้นทาง แหล่งน้ำที่สำคัญ โดยมีแหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นลำน้ำหรือลำห้วย 1 แห่ง และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นในพื้นที่ จำนวน 120 แห่ง ดังนี้

- ฝ่าย 1 แห่ง
- บ่อน้ำตื้น 52 แห่ง
- บ่อโยก, บ่อบาดาล 15 แห่ง
- ถัง รพช. 21 แห่ง

- สระน้ำ 4 แห่ง
- ถัง คสล. (50 ลบ.ม.) 12 ชุด
- ถัง ฝา 33 (33 ลบ.ม.) 11ชุด
- ถังสแตนเลส (3,200)ลิตร 4 ชุด

- ด้านขยะมูลฝอย พบว่ามีปริมาณขยะ 14 ตันต่อวัน การกำจัดขยะใช้การฝังกลบบ่อเทศบาลแสนสุข โดยมีค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะ 244,786.45 บาทต่อปี และมีรายได้จากการเก็บขยะ 475,860.00 บาทต่อปี อัตราการใช้ส้วมรดน้ำ 100 %

- สถานีตำรวจ (ป้อมตำรวจ) 1 แห่ง
- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 1 แห่ง

ด้านกลุ่ม องค์ชุมชน

ในตำบลมีมวลชนและการรวมกลุ่มของประชาชน ดังนี้

- ประชาคมตำบล จำนวน 70 คน
- อสม. จำนวน 168 คน
- กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 480 คน
- กลุ่มสตรี จำนวน 109 คน
- กลุ่มเกษตรกรทำไร่ จำนวน 134 คน
- ชมรมฌาปนกิจตำบล จำนวน 261 คน
- กลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 269 คน

ส่วนจำนวนกลุ่มที่เป็นมวลชนจัดตั้ง มีดังนี้

- ลูกเสือชาวบ้าน 2 รุ่น
- กลุ่มสตรีพัฒนา 7 กลุ่ม
- กลุ่ม อสม. 7 กลุ่ม
- ศูนย์สังเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน 7 หมู่บ้าน
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 1 กลุ่ม
- กลุ่มเกษตร 7 หมู่บ้าน
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 2 หมู่บ้าน
- กลุ่มทำพวงหรีด ดอกไม้จันทร์ 1 กลุ่ม

- กลุ่มผู้ปฏิบัติงานพิธี 1 กลุ่ม
- กลุ่มทำผลิตภัณฑ์สมุนไพร 1 กลุ่ม
- กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า 1 กลุ่ม
- กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 1 กลุ่ม
- กลุ่มดอกไม้ใบบัว 1 กลุ่ม
- อาสาสมัครป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 1 กลุ่ม
- กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน 7 กลุ่ม
- กลุ่มสหกรณ์ร้านค้าชุมชน 1 กลุ่ม

พัฒนาการการก่อเกิดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

ในแนวการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เป็นแนวการศึกษาหนึ่งที่ได้รับการนิยมในการศึกษา เนื่องจากทำให้สามารถมองเห็นมิติของบริบทในสังคมหรือองค์การแต่ละแห่งได้อย่างดียิ่ง โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ของแต่ละท้องถิ่น อันจะทำให้อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง สำหรับในหัวข้อนี้ จะขอแบ่งพัฒนาการศึกษาออกเป็น 2 ช่วง คือช่วงที่ตำบลห้วยกะปิการปกครองท้องที่ และช่วงที่มีการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล

ช่วงก่อนการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล

หน่วยการปกครองท้องที่อาจจะแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ ตำบลและหมู่บ้าน ซึ่งหลายท่านเข้าใจว่า ตำบลเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค แต่โดยแท้จริงแล้ว ตำบลมิได้เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตำบลมีลักษณะเป็นหน่วยการปกครองท้องที่ในส่วนภูมิภาคที่มีระดับรองจากอำเภอและกิ่งอำเภอ ตำบลประกอบด้วยหมู่บ้านหลายหมู่บ้านมารวมกัน โดยมีกำนันซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน ในตำบลนั้นเป็นหัวหน้าพนักงานปกครองหรือนายตำบล การบริหารการปกครองระดับตำบลนั้นได้ยึดเอาพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มาเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารงาน

ตำบลถือว่าเป็นหน่วยการปกครองท้องที่รองลงมาจากอำเภอ ได้มีความเป็นมาตั้งแต่โบราณและได้มีการวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยที่การปกครองของไทยก่อนมีการจัดตั้งกรุงสุโขทัยและในสมัยกรุงสุโขทัย ยังไม่มีหลักฐานปรากฏว่ามีการปกครองในลักษณะตำบลเกิดขึ้น ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้ทรงแบ่งเขตการปกครอง

ห้องที่ภายในเมือง ๆ หนึ่งเหมือนกันหมด ทั้งหัวเมืองชั้นในภายในราชธานีและเมืองพระยามหานคร โดยได้จัดแบ่งการปกครองห้องที่ออกเป็นเมือง แขวง ตำบล และบ้าน โดยที่ตำบลเป็นส่วนย่อยของแขวง มีพนักงานปกครองตำบลเรียกว่า “กำนัน” มักได้รับบรรดาศักดิ์เป็น “พัน” ตำบลหนึ่งแบ่งเป็นบ้าน ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในสมัยรัชกาลที่ 5 และมีกฎหมายที่เป็นแม่บทในการปกครองคือ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457

ตำบลห้วยกะปิเป็นตำบลหนึ่งที่มีประวัติมาอย่างยาวนาน เป็นตำบลที่มีขนาดใหญ่และมีความเจริญรวมถึงมีการพัฒนามาโดยตลอด ในอดีตแล้วตำบลห้วยกะปิมีสภาพพอจะกล่าวได้ดังนี้

1. ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ตำบลห้วยกะปิมีความอุดมสมบูรณ์เหมือนกับตำบลในชนบททั่วไปที่มีต้นไม้มากมาย มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ ซึ่งเป็นสภาพที่สะท้อนถึงวิถีการดำเนินชีวิตของประเทศไทยในอดีต ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาตินั้นทำให้ระบบเศรษฐกิจยุคโบราณเป็นแบบพอเพียง (Economic Sufficiency) ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอก ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาตินั้นจะประกอบด้วยพืชและสัตว์ที่ต่างก็มีชีวิตที่พึ่งพิงซึ่งกันและกัน เนื่องจากตำบลห้วยกะปิมีภูเขาเชิงเทียนจึงทำให้มีต้นไม้และสัตว์ป่ามากมาย เหมาะแก่การดำรงชีวิตของสัตว์ป่า ในอดีตนั้นจึงมีทั้งต้นไม้ใหญ่ พืชที่ชาวบ้านสามารถนำมาใช้ในการประกอบอาหาร เช่น เห็ด เป็นต้น และผลิตภัณฑ์จากป่านอกจากนี้ยังมีสัตว์ป่าอีกมากมาย เช่น เก้ง กวาง เสือ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เคยเกิดขึ้นมาในอดีตของตำบลห้วยกะปิ ดังคำสัมภาษณ์คุณป้าทัศนีย์ แพรวชาคร อายุ 87 ปี ท่านได้ให้ข้อมูลว่า

แต่ก่อนป่าอุดมสมบูรณ์ ไปเขาเสือ ขุดหาหน่อไม้ หาเห็ด ผักหวาน มีหน่อไม้ เห็ดหาเป็นกระจุย ๆ เห็ดไร่ เห็ดโคนตามบ้านก็มี เหลือเฟือเลย... ก่อนนี้มีเขาเสือนี้นาม่าจิ้งจอก หมาในบานเลย มาร้องกัน มีกวาง มีเก้ง เขาเสือเขาเทียน ครึ่งก่อนไปงานแต่งงานเก้งมาเดินให้เห็นตัวแดง เห็นถนัดเลยเดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว เขาเก้งก็ไม่มีแล้ว (ทัศนีย์ แพรวชาคร, สัมภาษณ์)

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของตำบลห้วยกะปิว่ามีป่าเขียวชอุ่มและมีสัตว์ป่านั้นได้รับการยืนยันจากอดีตผู้ใหญ่บ้านวิจิตร จำเนียรกาล อายุ 75 ปี ว่า

เขาเชิงเทียนทองทิวทัศน์สวยงาม ป่าเขียวชอุ่ม เป็นที่ราบ เป็นป่าอ้อ ที่เขาใช้ทำไม้กวาด เขาเชิงเทียนสมบูรณ์ เขียวชอุ่มมีเก้งเยอะมาก (วิจิตร จำเนียรกาล, สัมภาษณ์)

ตำบลห้วยกะปิเป็นดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์มีแหล่งน้ำ คือลำห้วยกะปิ ซึ่งเป็นที่สัตว์ป่ามาอาศัยกิน และยังช่วยทำให้เกิดความชุ่มชื้นแก่ผิวดิน นอกจากนี้ยังมีน้ำผุดที่เขาเชิงเทียนอีกด้วย ซึ่งเป็นจุดหรือแหล่งน้ำที่สัตว์ป่าอาศัยบริโภคได้ น้ำผุดก็คือน้ำที่ขึ้นมาเมื่อมีน้ำทะเลหนุนสูงขึ้น น้ำจะค่อย ๆ ซึมออกมา ทำให้สัตว์ที่อาศัยอยู่สามารถใช้ในการบริโภคได้ น้ำผุดนี้จะมีบริเวณหน้าเขาเชิงเทียน แต่เมื่อมีโรงโม่สภาพการณ์ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ดังคำสัมภาษณ์

เป็นภูมิประเทศธรรมชาติที่เหมาะสมมีน้ำชด เวลา น้ำทะเลขึ้นมา น้ำตรงนี้เราจะออก มันเป็นน้ำจะขับหน้าเขา คือ น้ำทะเลหนุนขึ้นมา น้ำทะเลตรงก็ออกไปแบบคล้าย ๆ ซลปะทานอ่างบ่อน้ำร้อนสมัยนั้น วัว ควาย อาศัยกินได้ หน้าเขาเชิงเทียนของมันเป็นน้ำขับ สมัยโบราณนะ เดิมนั้นหายไปหมดแล้วไม่มีแล้ว สมัยก่อนมีรูน้ำตกลงมา มันซึมออกมา เข้าเรียกน้ำขับ น้ำมันไม่ออกมาเยอะ อาศัยเลี้ยงสัตว์ได้ วัว ควาย อาศัยกินได้ คนไม่ต้องไปกิน สว่างหรือมืดเราไปดูมันไหลซึม ๆ ออกมา คนเราไม่ต้องไปกินมัน เดิมนั้นไม่มีแล้ว เขาเชิงเทียนที่ระเบิดหาย ๆ ไป ติดวัด กับโรงเรียน มันมี 2 ลูก ต่อกัน มันเป็นกระเปาะระดังวิ่งข้ามไปข้ามกันได้ ถ้าไม่ไปสร้างวัดตรงนี้ก็หมดไปแล้ว ห้วยกะปิสมัยนั้นไม่มีวัดสักวัดพอเกิด ๆ พร้อม ๆ กัน 3 วัด ปี พ.ศ. 2500 ก็เริ่มทำวัด.....สมัยก่อนมีต้นไม้ใหญ่ เป็นที่เขาลงปูน เราเกิดมาเราเห็นมีแล้ว คนจีนเขามาอาศัยอยู่แถวนี้ ไปตามลำห้วยที่ดินแดง สมัยก่อนทำฝายน้ำ คือคนจีน 3 ตำบลติดต่อกันมาเลือกทำเลที่เหมาะสม มีลำห้วย สวนมะพร้าว มีลำห้วย เขตติดต่อลำห้วยติดกับเหมือง น้ำตาลแดงคนสมัยก่อนฉลาดมาหาแหล่งน้ำมาตั้ง ห้วยกะปิเรามี 2 โรง เหมืองเป็นตำบล ตำบลเหมือง พอโรงโม่เข้ามามันก็เปลี่ยนแปลง ผมเกิดมาโรงโม่ก็มีแล้ว (วิจิตร จำเนียรกาล, สัมภาษณ์)

จากอดีตที่ผ่านมาความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า โดยเฉพาะบริเวณเขาเชิงเทียน และอยู่ใกล้กับเทือกเขาเขียว มีความพร้อมสำหรับการแสวงหาปัจจัยพื้นฐาน เป็นแหล่งพึ่งพิงเพื่อการดำรงชีพของชาวบ้าน โดยที่ชาวบ้านสามารถเข้าป่าล่าสัตว์ เป็นแหล่งพึ่งพิงเพื่อการดำรงชีวิตของชาวบ้าน โดยที่ชาวบ้านสามารถเข้าป่า ล่าสัตว์ เก็บของป่าประเภทพืชผักผลไม้พื้นบ้าน การหาไม้ใช้สอยมาปลูกบ้าน ทำเถียงนา และอาคารที่พักชั่วคราวได้ ทำให้ผืนป่าคือชีวิตของชาวบ้าน มีการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติจากป่าเป็นแหล่งเลี้ยงชีพ โดยอาศัยแหล่งน้ำจากลำห้วย

กะปี่มาใช้ในการอุปโภคและบริโภค การหาพืชผักบ้าน เช่น หน่อไม้ เห็ด ผักหวาน เป็นต้น รวมถึงผลไม้ นานาชนิด เช่น มะม่วง เป็นต้น ตลอดจนสมุนไพรในการดูแลสุขภาพร่างกายเมื่อเจ็บป่วยเป็นโรค ก็สามารถเสาะหาได้จากธรรมชาติ เช่น ฟักทะลายโจน ขมิ้นชัน เป็นต้น

จากการที่ชาวบ้านสามารถใช้ประโยชน์และพึ่งพาธรรมชาติได้นั้น ได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้สั่งสมจนกลายเป็นองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวบ้านที่สืบทอดถ่ายทอดกันมา เช่น ภูมิปัญญาเกี่ยวกับพันธุ์ไม้พื้นบ้าน หรือไม้ชนิดไหนเป็นสมุนไพร มีสรรพคุณอย่างไร นอกจากนี้ชาวบ้านยังอาศัยธรรมชาติเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะองค์ความรู้เกี่ยวกับเห็ด ชาวบ้านจะมีความรู้ในเชิงลึกไปว่าเห็ดจะออกเมื่อไร โดยการสังเกตจากลักษณะภูมิประเทศ หรือแม้กระทั่งทราบว่าเห็ดจะออกตรงที่บริเวณใด เห็ดชนิดใดรับประทานได้หรือไม่ และเห็ดชนิดไหนเป็นพิษจากภูมิปัญญาเหล่านี้ได้กลายเป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกตำบลห้วยกะปิในช่วงต่อมา

2. การเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก อาชีพของประชากรในตำบลห้วยกะปิในอดีตก็คือเกษตรกรรม เนื่องจากเป็นบริเวณที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำการเกษตรที่จะพอเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งในช่วงแรกก็มีการทำการเกษตรแบบพอเพียงที่พอจะดำรงอยู่ได้ในชีวิต แต่เมื่อสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไปทางเศรษฐกิจตามกระแสทุนนิยม ที่พยายามจะมีการพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความเจริญเติบโต (Economic Growth) ที่ต้องการให้ประชาชนมีรายได้ โดยคาดหวังผลตามกระแสหลักที่เน้นภาคการผลิตประเภทอุตสาหกรรมและการเร่งสรรพกำลังสร้างสิ่งที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอจะสามารถกระจายความเจริญแบบการไหลรินของน้ำจากที่เดิมที่หนึ่งไปสู่แหล่งที่ยังขาดแคลนได้ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีฝนหล่นจากฟ้า (Trickledown Effect Theory) ทำให้ต้องหันชาวตำบลห้วยกะปิมาทำการเกษตรเพื่อการค้าซึ่งพืชผลการเกษตรที่สำคัญ คือ ปลูกมันสำปะหลังและอ้อย ที่เหลือคือการปลูกข้าวและทำสวนทำไร่อื่น ๆ ซึ่งผลิตภัณฑ์อ้อยและมันจะเป็นวัตถุดิบต้นน้ำที่นำไปใช้เพื่อการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์อื่น โดยเฉพาะการส่งออกไปยังต่างประเทศ สภาพความเป็นอยู่ในอดีตมีลักษณะดังคำสัมภาษณ์

“ป่าทำนา ปลูกอ้อย ปลูกมัน ปลูกข้าว ป่าทำเลyles ด่านา” (ทัศนีย์ แพรวชาคร, สัมภาษณ์)

“อดีตเมื่อก่อนก็ทำอาชีพทำไร่ ไถนา ธรรมดา อาชีพชาวบ้านส่วนมากปลูกอ้อย ปลูกมันสำปะหลัง เอาแรงงานกัน (ลงแขก) มีต้นไม้เยอะ ไม่มีหมู่บ้านอย่างนี้หรอก” (ลายอง เมฆวิเชียร, สัมภาษณ์)

“แต่ก่อนก็มีทำนา สภาพโดยทั่วไปเป็นสีเขียว... ชาวบ้านส่วนมาก ประกอบอาชีพทำเกษตร ปลูกอ้อย มัน หลัก 2 อย่าง พวกสวนก็มีสวนมะม่วง มะพร้าว อ้อย อ้อยกับมะพร้าวจะเป็นหลัก” (ปริม เชื้อดี, สัมภาษณ์)

“คนตำบลห้วยกะปิก็ทำนา ทำไร่ ยังไม่มีเจริญยั้ง ชาวบ้านส่วนมากทำไร่ อ้อย ไร่มัน ยังไม่เจริญขนาดนี้ ชีวิตความเป็นอยู่เรียบ ๆ ง่าย ๆ ...พื้นที่ก็สีเขียวเยอะ เดี่ยวนี้ก็เปลี่ยนมาเป็นโรงงาน” (วิชัย สว่างศรี, สัมภาษณ์)

“แต่ก่อนตรงนี้เป็นไร่อ้อย ทำน้ำตาลแดง มีก่อนอำเภอบ้านบึง เป็นแหล่ง น้ำตาลแดง เป็นแหล่งเกษตร น้ำตาลแดงมาจากไหนอันดับแรก ห้วยกะปิ” (วิจิตร จำเนียรกาล, สัมภาษณ์)

ความเป็นอยู่ก็คือ ทำเกษตรส่วนมาก อ้อย กับ มัน เมื่อก่อนก็จะมีนาข้าว บ้าง แต่มาเดี๋ยวนี้ไม่มีแล้วนาข้าว ก็อยู่กันแบบวิถีชาวบ้านที่พอเพียงนะ ปลูกอ้อย ปลูกมัน ไร่ขายเวลาหน้าเก็บเกี่ยว มีข้าวบ้าง ผักบ้าง ก็คือ ไปหา ใช้จ่ายตามตลาดตำบล เอามาตุนไว้กินกันหลาย ๆ วัน (บุญมี สุนทรธรรมวุฒิ, สัมภาษณ์)

ในระดับชาวบ้านที่ทำการเกษตรยังมีประเพณีที่น่าสนใจประการหนึ่ง นั่นก็คือ การหีบยี้มแรงงาน หรือการ “เอาแรง” หรือที่เรียกว่าประเพณี “การลงแขก” โดยการยี้มแรงงาน กัน เมื่อถึงเวลา ก็ไปใช้แรงคืน กล่าวคือ ในช่วงที่แต่ละบ้านต้องการแรงงาน เช่น ช่วงขุดมัน การ ดำนา เป็นต้น เป็นช่วงเวลาที่ต้องการแรงงานมาดำเนินการพร้อมกัน ครอบครัวหนึ่ง ๆ มักจะมี แรงงานไม่เพียงพอ จึงใช้วิธีการยี้มแรงงานจากครอบครัวอื่น เมื่อถึงเวลา ก็ใช้แรงงานคืน ซึ่งก็จะทำ ให้การทำการเกษตรในช่วงดังกล่าวสำเร็จได้ง่ายขึ้น การหีบยี้มแรงงานนั้นเป็นโทษที่คล่องตัวให้ เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างชาวบ้านด้วยกัน จะทำให้ชาวบ้านสามารถแลกเปลี่ยนและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกันและกัน อันทำให้แต่ละครอบครัวมีการเรียนรู้ร่วมกันในดำรงชีวิต ดังคำ สัมภาษณ์

สมัยก่อนชาวบ้านจะทำเกษตรประมาณ 80% เพราะสมัยก่อนเรื่องน้ำ เรื่องอะไรยังอุดมสมบูรณ์ ... มีปลูกอ้อย ปลูกมัน มีการลงแรงกัน แต่ก่อนเรา ไม่ได้จ้าง เราเอาแรงกันไว้ สมัยก่อนเรียกว่า “ลงแขก” ลงแขกกันที่ประมาณ 30 กว่าคน เวลาขุดมันใครที่ เราก็ลงแขกกันขุด ยี้มแรงงานกันไป มาใช้หนี้กัน พอตอนหลังผู้ชายเขาออกสืบล้อกันก็เลยไม่มีคนขุด ขาดแรงงานผู้ชาย ตอน

หลังก็ผู้หญิงต้องมาขุดมันกันเอง หักแบกมันกันเองบ้าง ช่วงแรกจะมีผู้ชายเป็นหลัก 30 คน จะมีผู้ชายครึ่งหนึ่ง (ธีรธร ประไพ, สัมภาษณ์)

การลงแขก เอาแรงกัน ดำนนา ขุดมันบ้าง บ้านนี้วัน บ้านโน้นวัน
ทั้งตำบล (วิชัย สว่างศรี, สัมภาษณ์)

การยืมแรงงานหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า การเอาแรง นั้นจะใช้วิธีการจำเป็นสำคัญไม่ต้องจด ไม่เคยมีปัญหาจากการเอาแรง แสดงถึงว่าชาวบ้านมีความไว้วางใจกัน มีความจริงใจซึ่งยากที่จะพบเห็นได้ในสภาพปัจจุบัน ประกอบกับทำกันอยู่ในกลุ่มทำให้เกิดความเชื่อถือนั่นเอง ความสัมพันธ์ในอดีตจึงเป็นไปในลักษณะของการเชื่อถือในคำพูดมากกว่าจะต้องอาศัยลายลักษณ์อักษร การหยิบยืมแรงงานหรือการเอาแรงจะพบเห็นได้ในสังคมไทยในอดีต ในตำบลห้วยกะปิก็มีเช่นเดียวกัน ดังคำสัมภาษณ์

มีการยืมแรงงาน ลงแขก เขาเรียก “เอาแรง” ยืมแรงงานไปใช้กัน วันนี้บ้านนี้ พรุ่งนี้บ้านโน้น เขาเอาแรงงานกัน ใช้จำเอา ไม่ได้จด จำว่าใครเอาแรงใคร ใครยืมแรงใคร สลับกันไป สลับกันมา ไม่มีการจำผิด ทำกันอยู่ในกลุ่มอย่างเช่น วันนี้เราทำงานทำไปก็แรง ก็แรงถ้าเขาทำไม่ครบ เราก็จำไว้ ถึงเวลาเขาทำ ทำครั้งใหม่เราก็ไปใช้เขา ไม่มีจำกันผิด จะทำกันอยู่ในกลุ่ม จะแบ่งเป็นพวก ผังทางนี้ก็พวกหนึ่ง มักจะเอาแรงทางนี้ ผังทางโน้นก็เอาแรงทางโน้น เขาจะเอาแรงเป็นพวก ๆ อยู่ในราว ๆ 10 กว่าคน เขาจะจำกันได้ แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว (ทัศนีย์ แพรวชาคร, สัมภาษณ์)

จึงเห็นได้ว่า คนรุ่นในอดีตต่างก็มีความรับผิดชอบและมีการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างดีมาโดยตลอด มีการพูดกันแบบตรงไปตรงมาและมีความจริงใจต่อกัน ดูสภาพจากพื้นที่ดั้งเดิม คนพื้นที่เหล่านี้เขาให้ความร่วมมือดีมาก อยู่จนรุ่นลูกหลาน แม้ไปประกอบอาชีพแต่คนเก่าแก่จะเยาะมากที่อยู่กันมา 30 ปี 50 ปี บางครอบครัวเป็นร้อยปี เพราะว่ารุ่นเก่าจะคุยกันง่าย ไม่ขัดแย้งกัน (ปริม เชื้อดี, สัมภาษณ์)

3. การตั้งถิ่นฐานจากการอพยพของคนจีน เมื่อพิจารณาจากบรรพบุรุษของตำบลห้วยกะปิแล้วน่าจะเป็นคนจีนที่มีการอพยพหรือเคลื่อนย้ายมาจากประเทศจีน โดยเรือสำเภาเทียบท่าที่สะพานปลา ติดกับศาลหลักเมือง ในตัวเมืองชลบุรี แล้วค่อยเคลื่อนย้ายและจับจองที่ดินในที่ต่าง ๆ ในจังหวัดชลบุรี ซึ่งบริเวณตำบลห้วยกะปิบริเวณโดยรอบเขาเชิงเทียนเป็นบริเวณหนึ่งที่คนจีนอพยพเห็นว่าเป็นแหล่งที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตร จึงตั้งรกรากอาศัยอยู่อย่างถาวร โดยในช่วงแรกคนจีนที่อพยพก็ทำการเกษตรที่เด่นชัดคือไร่อ้อย เพื่อเอามาทำน้ำตาล

แดง แต่เมื่อมีความเจริญเกิดขึ้น ก็มาทำโรงไม้และกิจการอื่น ๆ คนจีนที่อพยพมาจากหลายที่ด้วยกัน เช่น คนจีนไหหลำจะอพยพมาอยู่ที่ หมู่ที่ 6 ในบริเวณนี้ไม่น่าจะมีคนไทยดั้งเดิมอาศัยอยู่ คนไทยน่าจะอยู่บริเวณอ่าวอุดมที่มีความสมบูรณ์ของผืนดินมากกว่าเพราะเป็นบริเวณราบลุ่มและใกล้ชายทะเล ดังคำสัมภาษณ์

เป็นคนจีนไหหลำ หมู่บ้านไหหลำ ตำบลห้วยกะปิเดิมคนจีนเยอะ กังลุงด้อย อดีตกำนันใช้มีคู่ว่าความ ไม่ต้องไปอำเภอ สมัยนั้นคนจีนส่วนมาก ขึ้นเรือที่ศาลเจ้าอยู่ในเมือง สะพานศาลเจ้า (สะพานปลา) ตำบลห้วยกะปิเดิมเป็นคนจีนไหหลำเดิม ตั้งชื่อหมู่บ้านไหหลำ มาทำอ้อย ทำน้ำตาลแดง หมู่บ้านที่ 6 เป็นหมู่บ้านไหหลำ แต่หมู่บ้าน 5 เป็นหมู่บ้านไรไหหลำ หมู่ 1 หมู่ 2 หมู่ 3 ก็มีคนจีนไหหลำปะปนบ้าง คนไทยแท้ ๆ ไม่ค่อยชัดเจน จะเป็นหลานจีน หลานจีน และลูกจีน เพราะเชื้อสายตรงนี้เป็นคนจีนทั้งหมด ไม่ใช่ไทยแท้แบบอ่าวอุดม อ่าวอุดมนั้นไทยแท้ คนห้วยกะปิมาจากหลากหลายที่ อย่างพ่อกำนันน้องมาจากเพ็งก็ เพ็งก็ก็เหมือนกังผมนะ คนเก่าเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขคนจีน แถวนี้น่าจะเป็นคนเชื้อสายจีน แหยงใช้กันไม่หมดเลย บางคนก็ยังใช้แซ่อยู่เลย แต่ไม่ได้แล้วสมัยเรามาเป็นคนไทยเดี่ยวทำอะไรเกี่ยวกับที่ดินเขาไม่ให้ แต่ก่อนตรงนี้เป็นไร้อ้อย ทำน้ำตาลแดง มีก่อนอำเภอบ้านบึง เป็นแหล่งน้ำตาลแดง เป็นแหล่งเกษตร น้ำตาลแดงมาจากไหนอันดับแรกที่ห้วยกะปิ

คือจีนไหหลำจะไปทำเกษตรที่หมู่ 5 คือเป็นที่ดินติดต่อกัน สมัยก่อนมีต้นไม้ใหญ่ เป็นที่เขากลุงขุน เราเกิดมาเราเห็นมีแล้ว คนจีนเขามาอาศัยอยู่แถวนี้ ไปตามลำห้วยที่ดินแดง สมัยก่อนทำฝายน้ำ คือคนจีน 3 ตำบลติดต่อมาเลือกทำเลที่เหมาะสม มีลำห้วย สวนมะพร้าว มีลำห้วย เขตติดต่อลำห้วยติดกับตำบลเหมือง น้ำตาลแดงคนสมัยก่อนฉลาดมาหาแหล่งน้ำมาตั้ง ห้วยกะปิเรามี 2 โรง พอโรงไม้เข้ามามันก็เปลี่ยนแปลง ผมเกิดมาโรงไม้ก็มีแล้ว (วิจิตร จำเนียรกาล, สัมภาษณ์)

จากลักษณะความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันทำให้ความสัมพันธ์ของชาวบ้านมีลักษณะของการพึ่งพาอาศัยกันได้ง่าย ยกตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมการหยิบยืมแรงงาน ซึ่งก็คือการหยิบยืมแรงงาน การขอความช่วยเหลืออันเกิดขึ้นจากความใกล้ชิดของชุมชน โดยเฉพาะในแต่ละตระกูลหรือแซ่ของคนจีนอพยพ เมื่อชาวบ้านมีนามสกุลเดียวกัน การเกิดขึ้นของจิตสำนึกของความ

เป็นพี่น้องก็สามารถเกิดขึ้นได้ง่ายทำให้วัฒนธรรมการหยีบยืมแรงงานที่เกิดขึ้นมีความเข้มข้น ประกอบกับสภาพความเป็นไปของสังคมในขณะนั้นก็อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวยให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกันได้ง่ายเช่นกัน ถือได้ว่าความสัมพันธ์แนวราบของชาวบ้านในระดับเดียวกัน อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมการหยีบยืมแรงงานยากที่จะเกิดขึ้นได้ในบริบทปัจจุบัน ที่มีสภาพการณ์เปลี่ยนไปที่ต้องพึ่งพิงกับปัจจัยภายนอกชุมชนและการยึดถือวัตถุนิยมมากกว่าสัมพันธ์ภาพเชิงพื้นฐานที่อาศัยความสัมพันธ์เชิงประมุขภูมิเป็นสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจในการจัดเก็บภาษีและการใช้จ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลในช่วงถัดไป

4. การเดินทางยังไม่สะดวก ในอดีตการเดินทางไปที่ต่าง ๆ ของตำบลห้วยกะปิ ลำบาก เส้นทางคมนาคมเป็นทางเกวียนหรือทางลูกรัง การเดินทางจะอาศัยการเดินทางเป็นหลัก เส้นทางคมนาคมจะอาศัยไปตามชอกเกวียน ดังคำสัมภาษณ์

เปลี่ยนถนน เปลี่ยนทาง ครั้งก่อนไปตลาดต้องหาพวกไปกันหลาย ๆ คน ไปตามชอกทางเกวียน หาบมะพร้าวไปตามชอกทางเกวียน พวกกันเดินไปไม่มีรถ ครั้งก่อนไม่มีรถ หาบไปเดินไป ต้นไม้เยอะ ก็เดินไปตามชอกทางเกวียน เดียวนี้เป็นถนนหมดเลย โรงพยาบาลตรงนั้นป่าช้าใหญ่ ชอกป่าช้า (โรงพยาบาลชล) เส้นทางถนนสมัยก่อนยังไม่ค่อยเจริญ ทางดินแดง (ลูกรัง) ไม่เจริญเหมือนสมัยนี้ (ทัศนีย์ แพรวชาคร, สัมภาษณ์)

5. โครงสร้างอำนาจการปกครองของผู้นำชุมชน สำหรับข้อมูลกำนันตำบลห้วยกะปินั้นไม่มีการบันทึกไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษรแต่จากการสอบถามผู้อาวุโสพบว่ากำนันคนแรกของตำบลห้วยกะปิคือ หมื่นบำรุงเงินประชาเจ็ก ดังคำสัมภาษณ์ ดังนี้

กำนันคนแรกของตำบลห้วยกะปิ คือ หมื่นบำรุงเงินประชาเจ็ก อยู่ก็ปีก็ไม่รู้ เท้าที่จำได้ผมเกิดมาหมื่นบำรุงงก็ตายไปแล้ว เข้ามาประเทศไทยโดยเรือสำเภา มาเห็นภูมิประเทศของเรา บริเวณเขาเชิงเทียนทอง เขาเลยยึดครองพื้นที่ (วิจิตร จำเนียรกาล, สัมภาษณ์)

กำนันต่อ ๆ มาไม่มีหลักฐานและไม่สามารถหาข้อมูลได้ใครเป็นกำนันบ้าง แต่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าในช่วงประมาณปี พ.ศ.2470 กำนันตำบลห้วยกะปิคือกำนันจืด ต่อมาคือกำนันเลียงเป็นกำนันในช่วงประมาณ พ.ศ.2475 แต่หลังจากนั้นแล้วกำนันเจียวเริ่มเป็นกำนันประมาณ พ.ศ.2480 เป็นกำนันมากกว่า 10 ปี แล้วได้ลาออก คนต่อมาคือกำนันประสิทธิ์หรือกำนันเซ่งสักระยะหนึ่ง แล้วก็มาถึงกำนันชั้น แต่กำนันชั้นก็เป็นกำนันได้ประมาณ 2 ปี กำนัน

ประสิทธิ์ก็ได้กลับมาเป็นกำนันอีกครั้งหนึ่ง และกำนันประสิทธิ์ก็ได้เป็นกำนันยาวนานกว่ากำนันคนอื่น จนกระทั่งปี พ.ศ.2521 กำนันน้อง(นายวัฒนา ตั้งประกอบ)ก็ได้เป็นกำนัน

กำนันจิต บ้ายังเด็ก ๆ เรียนหนังสืออยู่ บ้าอายุ 5-6 ขวบ ตอนกำนันเลี้ยง บ้ายังเป็นสาว กำนันเจียวบ้าอายุ 20 ปี เป็นกำนันประมาณ 10 กว่าปี (เป็นโรคท้องโต) กำนันแข็ง (กำนันประสิทธิ์) เป็นกำนันนานมาก ประมาณ 10 กว่าปีได้บ้าแต่งงานตอนอายุ 25-26 ปี ตอนก่งตายบ้ามียูก 1 คน กำนันน้องเป็นกำนันตั้งแต่ปี 21 (ทัศนีย์ แพรวชาคร, สัมภาษณ์)

เท่าที่จำได้ กำนันเจียวเป็นนาน ตั้งแต่สมัยสงครามโลก กำนันขึ้นเข้ามาในนิคมเดียวแล้วก็ออกมา กำนันขึ้นอยู่สัก 2 ปี กำนันประสิทธิ์อยู่นานในตำบล ห้วยกะปิรุ่นหลังนั้นะ นานกว่ากำนันคนอื่นทั้งหมด สมัยลุงดู่เป็นสภาตำบล (วิจิตร จำเนียรกาล, สัมภาษณ์)

6. สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงสู่ยุคทุนนิยม สภาพการเปลี่ยนแปลงของตำบลห้วยกะปิมีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนตามกระแสของเศรษฐกิจและทุนนิยม ที่แต่ละสังคมก็มีการพัฒนาจากสังคมเกษตรกรรมมาสู่สังคมอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพิงเงินตรา ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ก็ยิ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ชาวบ้านเปลี่ยนจากอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นอาชีพรับจ้าง เนื่องจากมีโรงงานมากขึ้น ประกอบกับมีโรงโม่และอยู่ใกล้เมืองชลบุรีและแหล่งขนส่งทางทะเล ทั้งนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และแม่น้ำบางปะกง จึงทำให้ชาวบ้านหลายคนลงทุนซื้อรถบรรทุกเพื่อรับจ้างขนสินค้าไปยังจุดต่าง ๆ แต่ในยุคต่อมาราคาน้ำมันสูงขึ้นอย่างมากประกอบกับมีผู้ประกอบการมากขึ้น จึงทำให้ผู้ประกอบการรถบรรทุกบางรายสูญเสียสภาพการณ์ดังกล่าวไม่ได้ จึงต้องเลิกกิจการรถบรรทุกในที่สุด ดังคำสัมภาษณ์

สมัยก่อนชาวบ้านจะทำเกษตรประมาณ 80% เพราะสมัยก่อนเรื่องน้ำเรื่องอะไรยังอุดมสมบูรณ์ พอมาช่วงหลังฝนไม่ตกตามฤดูกาล ปล่อยที่ให้กร้างว่างเปล่าก็เยอะ หันไปทำงานโรงงานกันบ้าง ช่วงหลังเรื่องสิบล้อวิ่งรายได้มันดีสมัยยุคชาติชาย แต่ปัจจุบันสิบล้อรายได้ไม่ค่อยดีเท่าไร เพราะน้ำมันแพงขึ้น สมัยก่อนวิ่งน้ำมันลิตรละ 5 บาท สมัยก่อนผมก็วิ่งสิบล้ออยู่เหมือนกัน หลัง ๆ สู้อย่างน้ำมันไม่ไวกก็เลยขายไปเลย (ธีรธร ประไพ, สัมภาษณ์)

จากแนวทางดังกล่าว ทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนไป ส่งผลให้ฐานทางสังคมมีการเคลื่อนย้ายจากการพึ่งพาอาศัยกันและการช่วยเหลือเกื้อกูลไปสู่การใช้เศรษฐกิจเป็นตัวตั้ง โดยเริ่มส่อเค้าร่างของการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่แผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับที่ 1 ถ้าหากมีการพิจารณา

ช่วงเวลาที่มียผลต่อชุมชนตำบลห้วยกะปิโดยตรง จะพบว่าอยู่ในช่วงประมาณก่อน พ.ศ.2510 เนื่องจากชาวบ้านมีการปลูกมันสำปะหลังและอ้อยมากขึ้น และมีผลอย่างชัดเจนมากขึ้นในช่วงประมาณปี พ.ศ.2520 เนื่องจากภาวะความทันสมัย โดยเฉพาะระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการได้เข้ามาสู่ตำบลห้วยกะปิ จึงมีผลทำให้ชาวบ้านเกิดการเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตมาเน้นวัตถุนิยม มีการแก่งแย่ง การเอาัดเอาเปรียบ เพื่อให้ตนเองมีรายได้มาก ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย ชาวบ้านมีการยึดเศรษฐกิจเป็นหลักในการดำเนินชีวิต สื่อกกลางคือ “เงิน” เป็นหลัก ทำให้เงินกลายเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถบันดาลความสุขสมบูรณ์ได้ เงินสามารถนำไปซื้อสินค้าและสิ่งของต่างมาใช้ในการชีวิตตามกระแสหลักทางสังคมและสื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ผักสวนครัวที่เคยปลูกไว้กิน ก็ยังต้องซื้อ ผลไม้ที่เคยปลูกกินได้ในอดีตก็ต้องมีการซื้อ เมื่อก่อทำขนมกินเองแต่เดิยวันนี้ต้องซื้อขนม

จากการที่ชาวบ้านเห็นเงินตรามีความสำคัญอย่างยิ่งทำให้ชาวบ้านเร่งแสวงหาและทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เงินมาเป็นจำนวนมาก สภาพที่ตำบลห้วยกะปิมีการพึ่งพากันได้เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยจนไม่ต้องพึ่งพากันอีกต่อไป ชาวบ้านจึงเกิดการแย่งชิงเอาัดเอาเปรียบด้วยกันเองเท่านั้น ยังไม่พอ ยังก้าวล่วงไปเอาเปรียบธรรมชาติ โดยการทำลายธรรมชาติ เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเป็นเงินให้มาก ๆ มีการเบียดเบียนธรรมชาติ ก็บังเกิดขึ้น ชาวบ้านจึงคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวเพื่อสร้างรายได้ของตนและครอบครัวเป็นหลัก

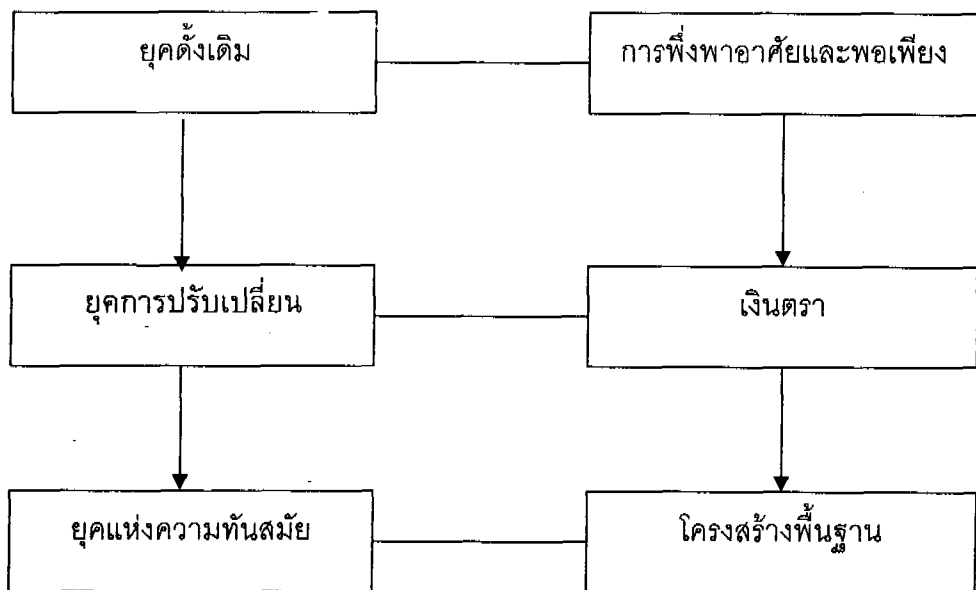
เมื่อชาวบ้านหลงใหลไปกับกระแสนิยมที่เน้นความทันสมัยที่ถือเงินตราเป็นสำคัญนั้น ได้สร้างปัญหาให้กับสังคมชนบทจนยากที่จะหาทางออกได้ เพราะความต้องการเงินตราของชาวบ้าน จากเดิมที่ชาวตำบลห้วยกะปิสามารถแสวงหาสิ่งจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตได้จากผืนป่าเขาเชิงเทียนที่มีความอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านได้เข้าไปตัดไม้ถางป่าเพื่อนำมาเป็นแหล่งเพาะปลูกประเภทอ้อยและมันสำปะหลัง โดยหวังจะมีรายได้จากการขายผลผลิตผลการเกษตรอย่างเป็นกอบเป็นกำ รวมถึงการทำโรงไม้หินที่จะต้องมีการระเบิดหินและทำลายภูเขาและผิวดินอีกด้วย

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชาวบ้านหลายประการด้วยกัน กล่าวคือ ชาวบ้านไม่สามารถแสวงหาสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตจากป่าอีกต่อไปได้ ในขณะเดียวกันผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการทำการเกษตรก็มีจำนวนมากเกินความต้องการ เนื่องจากพอมีราคาพืชผลการเกษตรชนิดใดสูงก็มักจะมีการแห่กันปลูกตามกันไป ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถขายได้ในราคาที่คาดหวังไว้ตอนแรกตั้งแต่ตอนเริ่มต้นปลูก ประกอบกับชาวบ้านไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาผลผลิตเองได้ ตลาดเป็นของผู้ซื้อมากกว่าผู้ผลิต ราคาที่เกิดขึ้นเป็นไปตามพ่อค้าคนกลางกำหนดขึ้น พ่อค้ากำหนดเท่าใด ชาวบ้านก็ต้องขายเท่านั้น เนื่องจากชาวบ้านเก็บพืชผลผลิต

ไว้ก็จะทำให้เกิดความเสียหายเน่าทิ้งโดยไม่มีมูลค่าแต่อย่างใด ในขณะที่เดียวกัน ผลิตผลที่เกิดขึ้นก็ออกมาสู่ตลาดพร้อมกัน ทำให้ปริมาณมากเกินความต้องการ ส่งผลต่อราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำลง และเมื่อชาวบ้านมีรายได้น้อยและกว่าจะมีรายได้ก็ต้องใช้เวลาจนกระทั่งถึงช่วงเวลาเก็บเกี่ยวดอกผล ในขณะที่ชาวบ้านจะต้องกินต้องอยู่ทุกวัน เมื่อสภาพการณ์เป็นเช่นนี้ก็เท่ากับเป็นการเร่งให้ชาวบ้านหนีไปประกอบอาชีพรับจ้างและทำลายป่าเขาเชิงเทียนมากขึ้นเพื่อให้มีรายได้ในการดำรงชีวิตในแต่ละวัน

กล่าวโดยสรุป พัฒนาการขอตำบลห้วยกะปิมีมานานนับตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงก่อนการเปลี่ยนแปลงเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ได้เกิดการปรับเปลี่ยนมิติของตำบลห้วยกะปิพอสรุปตามลักษณะเด่นได้ดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2
พัฒนาการของตำบลห้วยกะปิ

ที่มา: (การสังเคราะห์ของผู้ศึกษา)

จากพัฒนาการดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ในช่วงแรกคือยุคดั้งเดิมนั้นเป็นยุคของการพึ่งพาอาศัยกันและกันทั้งระหว่างมนุษย์ (การหยิบยืมแรงงาน) และกับธรรมชาติ (การหาของป่าล่าสัตว์) ต่อมาเมื่อกระแสนิยมได้รับการยอมรับจึงต้องทำการเกษตรเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว

โดยการปลูกพืชครั้งละมาก ๆ เพื่อให้คุ้มค่ากับการผลิต มีการใช้เงินตราและให้ความสำคัญกับเงินตราเพื่อเป็นสื่อแลกเปลี่ยนสินค้า การแลกเปลี่ยนในลักษณะดั้งเดิมลดความสำคัญลงตามลำดับ มีการสร้างรายได้เพื่อการสะสมทุน มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้มากขึ้น ทั้งปุ๋ยและยาฆ่าแมลง ราคาสินค้าขึ้นอยู่กับกลไกการตลาดที่ตลาดเป็นของพ่อค้าคนกลางมากกว่าผู้ผลิตหรือชาวบ้าน ในระยะต่อมาเมื่อมีโรงโม่ประกอบกับอาชีพของประชาชนเปลี่ยนมารับจ้างบรรทุกสินค้า จึงทำให้ตำบลห้วยกะปิมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญก็คือ ถนนหนทางที่สะดวกรวดเร็วเพื่อรองรับกับความต้องการของบริบทในขณะนั้น ประกอบกับการดำเนินการของผู้เฒ่าในตำบลก็คือ กำนันน้องที่มีความพร้อมทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านการเมืองต่าง ๆ จึงทำให้ตำบลห้วยกะปิมีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้นเป็นลำดับ

ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล

แนวคิดและหลักการเบื้องต้น

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศลงวันที่ 3 มีนาคม 2538 ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคล พื้นที่รับผิดชอบในเขตตำบลที่ไม่อยู่ในเขตเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่น ยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด

สถานที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิตั้งอยู่เลขที่ 9/29 หมู่ที่ 4 ถนนสุขุมวิท ตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20130 โดยใช้งบประมาณในการก่อสร้างจากองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนหนึ่ง ซึ่งได้จากการชำระภาษีของประชาชนตำบลห้วยกะปิ พร้อมกับได้รับการสนับสนุนจากชมรมโรงโม่หิน จังหวัดชลบุรี เพื่อใช้เป็นศูนย์ประสานงานท้องถิ่นของตำบล และใช้แสดงถึงบทบาทที่เด่นชัดต่อแนวทางกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

การบริหารงานขององค์กรชุดแรกโดยคณะกรรมการบริหารและสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ เริ่มในปี พ.ศ.2538-2542 บริหารโดย นายวัฒนา ตั้งประกอบ ประธานกรรมการบริหาร และนายกฤษ รัตนกิจ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

ปัจจุบันหลักการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ (1)สำนักงานปลัด (2) ส่วนการคลัง (3) ส่วนโยธา และ (4) ส่วนสาธารณสุข มีหน้าที่พัฒนาท้องถิ่นร่วมกับภาคประชาชน ในท้องถิ่นภายใต้นโยบายและข้อบังคับของตำบลว่าด้วยการ

ส่งเสริมการให้มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่นให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

วิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์

ในแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2549 - 2551) องค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยกะปิได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า

เป็นศูนย์กลางการค้าขายสินค้าชุมชน มีการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ ปลอดภัย มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีส่วนร่วมในการวางแผน มีการบริหารการจัดการแผนผังเมือง มีสาธารณูปโภค เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

โดยมีเป้าประสงค์ในการวางยุทธศาสตร์ดังนี้

1. เป็นศูนย์กลางการค้าขายสินค้าของชุมชน
2. เป็นศูนย์กลางการพัฒนาการบริหารจัดการปกครองท้องถิ่น
3. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
4. โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคได้มาตรฐาน
5. ประชาชนมีส่วนร่วม
6. มีผังเมืองที่มีระบบ
7. ประชาชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี

เมื่อมีการกำหนดเป้าประสงค์แล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิได้มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ส่งเสริมการสร้างบ้านเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม
2. ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ควบคู่กับการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เอื้อต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นออกเป็น 6 ประการด้วยกัน คือ

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาคนและสังคม
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร
5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

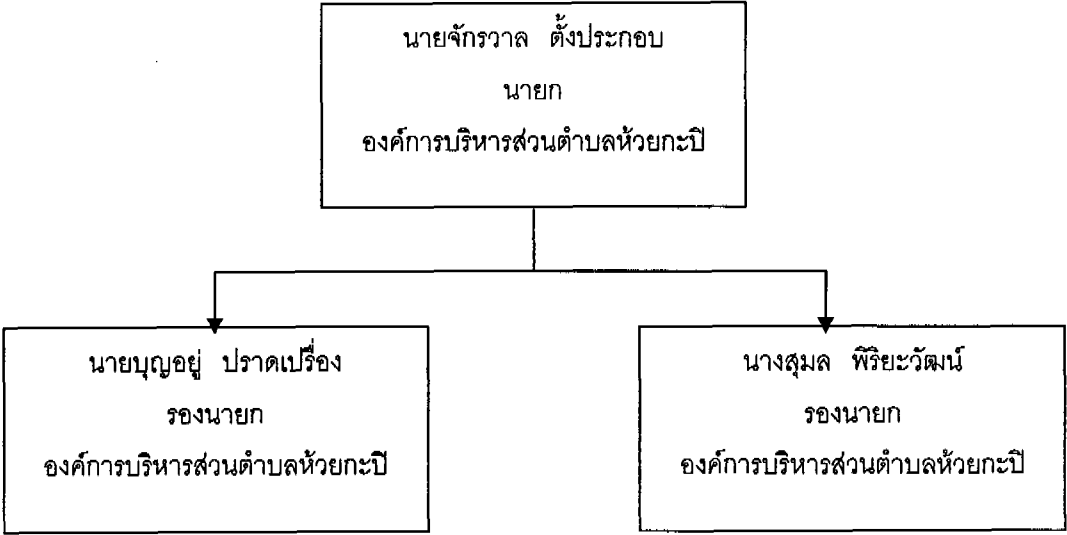
ส่วนด้านพันธกิจนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิได้กำหนดพันธกิจไว้ดังนี้

- 1. ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น
- 2. การเมืองมีความเข้มแข็งละโปรงใส
- 3. ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- 4. ประชาชนได้รับความสะดวกในการสัญจรทั้งทางน้ำทางบก
- 5. การบริหารจัดการโปรงใส
- 6. ประชาชนรับรู้ข่าวสารที่ทันสมัยอยู่เสมอ
- 7. ประชาชนได้รับบริการที่ดี
- 8. ผังเมืองมีระบบที่สวยงามและได้มาตรฐาน
- 9. ปลอดภัยพิษทั้งตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

สำหรับโครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิในระดับ คณะผู้บริหารประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรองนายกองค์การบริหารส่วน ตำบล 2 คน ดังภาพที่ 4.3

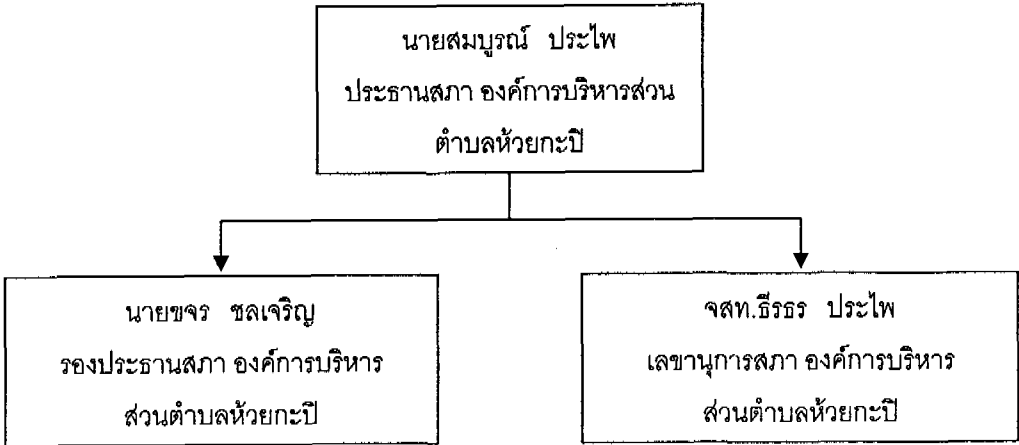
ภาพที่ 4.3
คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

ส่วนสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิประกอบด้วยประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการสภา โดยที่แต่ละหมู่บ้านมีสมาชิกสภาหมู่บ้านละ 2 คน ดังภาพที่ 4.4 และภาพที่ 4.5 ดังนี้

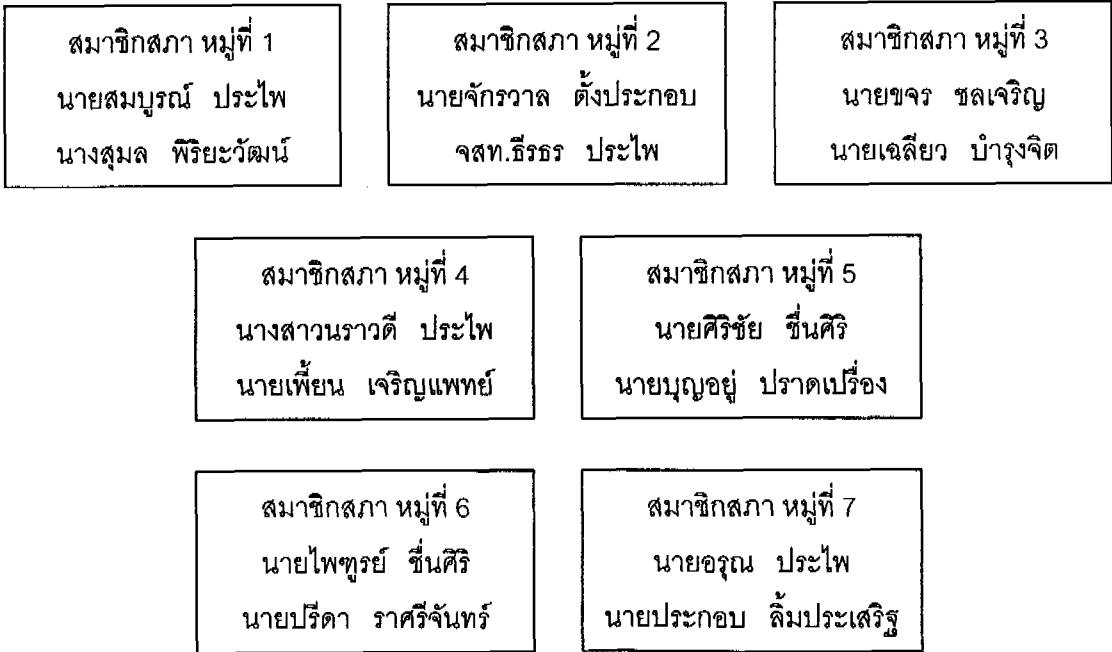
ภาพที่ 4.4

ประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

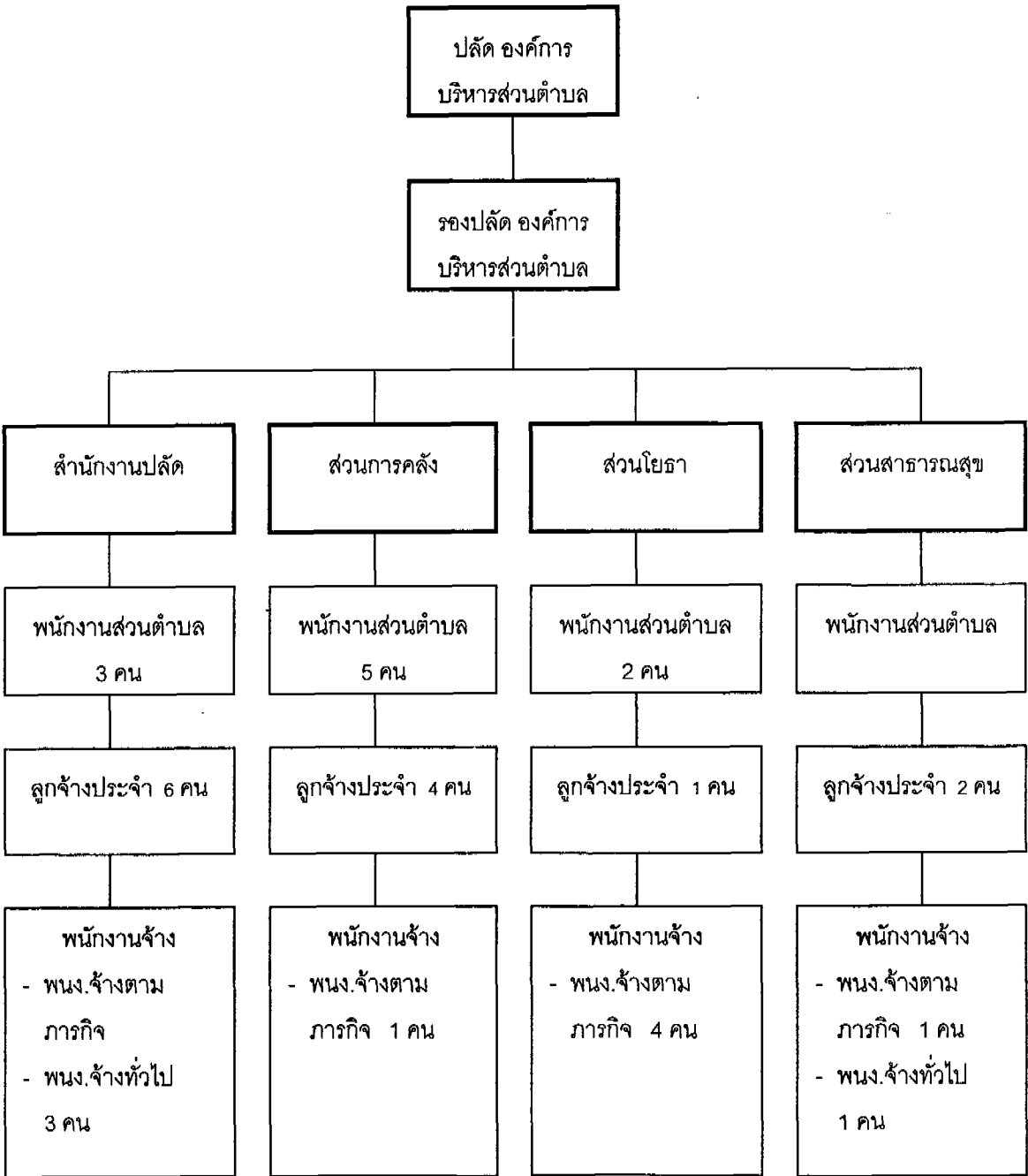
ภาพที่ 4.5

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

ส่วนในการดำเนินการให้บริการกับประชาชนนั้นมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และรองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ โดยจัดแบ่งหน่วยงานย่อย ออกเป็น สำนักงานปลัด ส่วนการคลัง ส่วนโยธา และส่วนสาธารณสุข ดังรูปภาพที่ 4.6

ภาพที่ 4.6
โครงสร้างการดำเนินการให้บริการกับประชาชน

โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิมีจำนวนบุคลากรทั้งสิ้น 53 คน ในจำนวนนี้เป็นพนักงานส่วนตำบล 11 คน มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทั้ง 11 คน ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2
อัตรากำลังพนักงานส่วนตำบลห้วยกะปิ

ข้าราชการประจำ

ฝ่าย/กอง	จำนวนพนักงานแยกตามระดับ							ระดับการศึกษา		รวม คน	หมายเหตุ
	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ระดับ	ป.ตรี	ต่ำกว่า		
	1	2	3	4	5	6	7	ขึ้นไป	ป.ตรี		
1. สำนักปลัดฯ	1	-	2	-	1	-	-	4	-	4	
2. ส่วนคลัง	2	1	-	-	1	-	-	5	-	5	
3. กองช่าง	-	-	-	-	-	-	1	2	-	2	
4. ส่วนสาธารณสุข	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5. ส่วนการศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
รวม	3	1	2	0	2	0	1	11	-	11	

-	จำนวนบุคลากร	จำนวน	53	คน
	พนักงานส่วนตำบล	จำนวน	11	คน
	ลูกจ้างประจำ	จำนวน	13	คน
	พนักงานจ้างตามภารกิจ	จำนวน	20	คน
	พนักงานจ้างทั่วไป	จำนวน	9	คน
-	ระดับการศึกษา			
	ประถมศึกษา	จำนวน	13	คน
	มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา	จำนวน	24	คน
	พนักงานจ้างตามภารกิจ	จำนวน	16	คน
	สูงกว่าปริญญาตรี	จำนวน	0	คน

สมรรถนะด้านการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล

ในการบริหารทุกองค์กรจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยทรัพยากรที่สำคัญประการหนึ่งที่ขาดไม่ได้ นั่นคือ งบประมาณ อันเกี่ยวเนื่องกับฐานะการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อพิจารณาฐานะการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ สามารถแบ่งการพิจารณาได้ดังนี้

1. ด้านรายได้ จะพบว่าเงินรายได้จากท้องถิ่นมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 เป็นต้นมา ส่งผลให้รายได้รวมก็มีจำนวนสูงมากขึ้น ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3
เงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

ปีงบประมาณ	เงินอุดหนุน จากรัฐบาล	เงินรายได้ จากท้องถิ่น	รายได้รวม
2540	1,360,000.00	19,164,048.60	20,524,048.60
2541	301,000.00	26,015,856.51	26,316,856.51
2542	805,400.00	11,481,360.82	12,286,760.82
2543	782,700.00	10,946,859.68	11,729,559.68
2544	878,000.00	10,806,717.82	11,684,717.82
2545	1,242,300.80	14,058,395.02	15,300,695.82
2546	4,258,380.13	18,366,472.70	22,624,852.83
2547	18,355,804.00	24,918,623.26	43,274,427.26
2548	7,184,050.00	26,942,226.09	34,126,276.09

จากตารางที่ 4.3 จะเห็นได้ว่างบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิจะลดลงในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ.2542 เนื่องจากได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลลดลงอันน่าจะเป็นเนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2540 ส่งผลกระทบต่อฐานะการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิจนกระทั่งถึงปีงบประมาณ พ.ศ.2545 ฐานะการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิดีขึ้นและได้มีงบประมาณสูงสุดในปี พ.ศ.2547 ทั้งนี้ น่าจะมีเหตุผลเนื่องจากการที่ฐานะทางคลังของประเทศดีขึ้นประกอบกับตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540

กำหนดให้จะต้องจัดสรรงบประมาณให้ท้องถิ่นถึงร้อยละ 35 ของงบประมาณรายได้ของประเทศ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2548 นอกจากนี้แล้วน่าจะเชื่อได้ว่ารัฐบาลกลาง (พรรคไทยรักไทย) มีความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นกับคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิอีกด้วย

2. ด้านเงินสะสม เงินสะสมเป็นเงินที่พิจารณาจากรายรับจริงกับรายจ่ายจริง ซึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิมีแนวโน้มสูงมากขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 จนถึงปัจจุบัน

ตารางที่ 4.4
เงินรายรับ-รายจ่ายจริงขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

ปีงบประมาณ	รายรับจริง	รายจ่ายจริง	รายรับจริงสูงกว่า รายจ่ายจริงตกเป็นเงินสะสม (บาท)
2540	20,524,048.60	16,626,776.81	3,897,271.79
2541	26,316,856.51	20,325,158.69	5,991,697.82
2542	12,286,760.82	8,780,014.47	3,506,746.35
2543	11,729,559.68	11,054,482.20	675,077.48
2544	11,684,717.82	10,987,513.46	697,204.36
2545	15,300,695.82	13,714,895.08	1,585,800.74
2546	22,624,852.83	18,000,235.37	4,624,617.46
2547	43,274,427.26	33,080,348.47	10,194,078.79

ตารางที่ 4.5
สรุปยอดเงินสะสมในแต่ละปีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

ปีงบประมาณ	ยอดเงินสะสม	รายรับจริง สูงกว่า รายจ่าย จริง	บวก, (หัก) รายได้ค้างรับ	บวก เงิน เบิกตัดปี เหลือจ่าย	หัก จ่ายขาดเงิน สะสม	ยอดเงินสะสม ยกไป
2540	13,459,977.30	3,897,271.79	-	-	570,000.00	16,787,249.09
2541	16,787,249.09	5,991,697.82	63,375.00	5,144.00	13,415,900.00	9,431,565.91
2542	9,431,565.91	3,506,746.35	-	-	5,476,454.55	7,461,565.91
2543	7,461,857.71	675,077.46	229,017.55	-	982,950.00	7,383,002.72
2544	7,383,002.72	697,204.36	185,374.35	-	257,000.00	8,008,581.43
2545	8,008,581.43	1,585,800.74	(231,262.50)	-	2,817,186.67	6,545,933.00
2546	6,545,933.00	4,624,617.46	(126,190.30)	-	3,409,000.00	7,635,360.16
2547	7,635,360.16	10,194,078.79	120,559.60	-	-	17,949,998.55

3. เมื่อพิจารณาย้อนหลัง 3 ปีตั้งแต่ปี พ.ศ.2546-2548 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.6
รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ พ.ศ.2546 - 2548

รายการ	2546			2547			2548		
	จำนวน (บาท)		ร้อยละ	จำนวน (บาท)		ร้อยละ	จำนวน (บาท)		ร้อยละ
หมวดภาษีอากร	7,684,597	30	33.97	10,656,098	27	24.62	11,486,756	81	33.66
หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับและ ใบอนุญาต	10,400,813	27	45.97	14,059,444	72	32.49	15,245,374	05	44.67
หมวดรายได้จาก ทรัพย์สิน	12,102	13	0.05	18,127	27	0.04	43,085	23	0.13
หมวดเงิน ทุนอุดหนุน	4,258,380	13	18.82	18,355,804	00	42.42	7,184,050	00	21.05
หมวดรายได้ เบ็ดเตล็ด	268,960	00	1.19	184,953	00	0.43	167,010	00	0.49
รวม	22,624,852	83	100.00	43,274,427	26	100.00	34,126,276	09	100.00

จากตารางที่ 4.6 เรื่องรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิพบว่ารายได้จาก
หมวดภาษีอากรและหมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เงินอุดหนุน
ได้รับสูงมากในช่วงปีงบประมาณ 2547และลดลงในปีถัดไปเนื่องจากในปีงบประมาณ2547 ได้รับ
เงินอุดหนุนซื้อรถดูตมและเก็บขยะเป็นจำนวนประมาณ 12 ล้านบาท

ตารางที่ 4.7
รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ
ปีงบประมาณ พ.ศ.2546-2548

รายการ	2546			2547			2548		
	จำนวน (บาท)		ร้อยละ	จำนวน (บาท)		ร้อยละ	จำนวน (บาท)		ร้อยละ
รายจ่ายประจำ									
1. รายจ่ายงบกลาง	502,944	00	2.88	405,102	00	1.22	477,562	50	2.12
2. หมวดเงินเดือน และค่าจ้างประจำ	1,409,830	00	8.08	1,892,029	00	5.72	2,101,199	00	9.35
3. หมวดค่าจ้าง ชั่วคราว	871,506	00	4.99	919,072	00	2.78	0	00	0.00
4. หมวด ค่าตอบแทนใช้ สอยและวัสดุ	3,481,582	57	19.95	5,487,092	70	16.59	6,845,579	68	30.45
5. หมวดค่า สาธารณูปโภค	270,218	91	1.55	312,442	34	0.94	312,826	07	1.39
6. หมวดเงินอุดหนุน	1,591,515	50	9.12	1,572,303	78	4.75	3,033,137	62	13.49
7. หมวดรายจ่ายอื่น	0	00	0.00	0	00	0.00	0	00	0.00
รายจ่ายเพื่อการพัฒนา									
1. หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง	9,324,443	00	53.43	22,492,306	65	67.99	9,713,679	58	43.20
รวม	17,452,040	38	100.00	33,080,348	47	100.00	22,483,985	08	100.00

จากตารางด้านรายจ่ายพบว่ารายจ่ายเพิ่มขึ้นอย่างมากในปีงบประมาณพ.ศ.2547 โดยที่ประมาณครึ่งหนึ่งเป็นรายจ่ายเพื่อการพัฒนา ซึ่งนับว่าเป็นผลดีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ เนื่องจากรายจ่ายเพื่อการพัฒนาจะเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กับสภาพการพัฒนาของตำบลห้วยกะปิ ที่ถือว่าเป็นการลงทุนที่ทำให้ตำบลห้วยกะปิได้รับผลในโอกาสต่อมาได้

ซึ่งรายละเอียดของรายได้และรายจ่ายในแต่ละปีงบประมาณมีดังนี้

3.1 ปีงบประมาณ 2546 โดยภาพรวมแล้วมีรายรับมากกว่ารายจ่าย เมื่อพิจารณาแหล่งรายรับพบว่า หมวดภาษีอากร หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต และหมวดเงินอุดหนุนมีรายได้มากกว่าการประมาณการ ส่วนหมวดอื่น ๆ ได้รับน้อยกว่าการประมาณการดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8

บัญชีรายละเอียดรายรับ – รายจ่ายจริงประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2546
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

รายการ	ประมาณการ		รายรับจริง		+	-	สูงต่ำ	
รายรับ								
ก. รายได้								
1. หมวดภาษีอากร								
1.1 ภาษีบำรุงท้องที่	131,000	-	64,870	50	-	66,129	50	
1.2 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	2,068,000	-	1,601,123	-	-	466,877	-	
1.3 ภาษีป้าย	584,900	-	304,468	-	-	280,432	-	
1.4 ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ	1,214,200	-	1,831,248	31	+	617,048	31	
1.5 ภาษีการพนัน	1,000	-	-	-	-	1,000	-	
1.6 ภาษีสุรา	410,000	-	578,520	47	+	168,520	47	
1.7 ภาษีสรรพสามิต	1,300,000	-	2,076,381	32	+	776,381	32	
1.8 อากรฆ่าสัตว์	1,000	-	-	-	-	1,000	-	

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ประมาณการ		รายรับจริง		+	-	สูงต่ำ	
1.9 ภาษีและค่าธรรมเนียม รถยนต์หรือล้อเลื่อน	550,000	-	1,227,985	70	+		677,985	70
รวม	6,260,100	-	7,684,597	30	+		1,424,497	30
2. หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต		-						
2.1 ค่าปรับ พ.ร.บ.จราจร ทางบก	200,000	-	570,800	-	+		370,800	-
2.2 ค่าใบอนุญาตประกอบ อาหารสะสมอาหาร	5,000	-	18,200	-	+		13,200	-
2.3 ค่าใบอนุญาต พ.ร.บ. สาธารณสุข	100	-	-	-	-		100	-
2.4 ค่าใบอนุญาตก่อสร้าง อาคาร	1,100	-	2,600	-	+		1,500	-
2.5 ใบอนุญาตใช้เสียง	-	-	-	-	-		-	-
2.6 ค่าธรรมเนียมตรวจ แบบแปลน	20,000	-	49,643	75	+		29,643	75
2.7 ใบอนุญาตประกอบ การค้า	125,000	-	102,700	-	-		22,300	-
2.8 ค่าธรรมเนียมจัดเก็บ ขยะมูลฝอยและสิ่ง ปฏิกูล	450,000	-	467,790	-	+		17,790	-
2.9 ค่าธรรมเนียมทะเบียน สิทธิและนิติกรรมฯ	4,449,360	-	7,707,552	86	+		3,258,192	86
2.10 ค่าธรรมเนียมตาม กฎหมายว่าด้วยป่าไม้	23,000	-	62,704	50	+		39,704	50

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ประมาณการ		รายรับจริง		+	-	สูงต่ำ	
2.11 ค่าภาคหลวงแร่	3,800,000	-	1,397,907	18	-	-	2,402,092	82
2.12 ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	100	-	-	-	-	-	100	-
2.13 ค่าใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยกรมประมง	100	-	-	-	-	-	100	-
2.14 ใบอนุญาตต่าง ๆ	100	-	-	-	-	-	100	-
2.15 ค่าใบอนุญาตขายสุรา	140	-	-	-	-	-	140	-
2.16 ค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับใบอนุญาตการพนัน	1,100	-	-	-	-	-	1,100	-
2.17 ค่าปรับผิดสัญญา	200	-	5,838	-	+	+	5,638	-
2.18 ค่าปรับภาษีโรงเรือนและที่ดิน	500	-	4,000	-	+	+	3,500	-
2.19 ค่าธรรมเนียมชุดเจาะบ่อบาดาล	500	-	-	-	-	-	500	-
2.20 ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม	-	-	10,563	98	+	+	10,563	98
2.21 ค่าปรับการพนันเพิ่ม	-	-	513	-	+	+	513	-
รวม	9,076,300	-	10,400,813	27	+	+	1,324,513	27
3. หมวดรายได้จากทรัพย์สิน								
3.1 ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร	50,000	-	12,102	13	-	-	37,897	87
รวม	50,000	-	12,102	13	-	-	37,897	87
4. หมวดเงินอุดหนุน								
4.1 เงินอุดหนุนทั่วไป	4,216,267	13	4,214,620	13	-	-	1,647	-
4.2 เงินอุดหนุนโครงการอาหารเสริม (นม)	-	-	26,480	-	+	+	26,480	-

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

รายการ	ประมาณการ		รายรับจริง		+ -	สูงต่ำ	
4.3 เงินอุดหนุนโครงการ อาหารกลางวัน	-	-	17,280	-	+	17,280	-
รวม	4,316,267	13	4,258,380	13	+	42,113	-
5. หมวดรายได้เบ็ดเตล็ด							
5.1 รายได้เบ็ดเตล็ด	8,000	-	7,010	-	-	990	-
5.2 ค่าขายแบบแปลน	243,600	-	107,500	-	-	136,100	-
5.3 เงินบำรุงจากผู้ปกครอง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ	160,000	-	152,950	-	-	7,050	-
5.4 เงินบำรุงห้องประชุม	2,000	-	1,500	-	-	500	-
รวม	413,600	-	268,960	-	-	144,640	-
รวมรายรับทั้งสิ้น	20,016,267	13	22,624,852	83	+	2,608,585	70

ด้านรายจ่าย พบว่ามีการจ่ายจริงน้อยกว่าที่ประมาณการไว้ 2,562,237 บาท โดยที่รายจ่ายประจำจะจ่ายจริงน้อยกว่าการประมาณการมากกว่ารายจ่ายเพื่อการพัฒนา ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9

บัญชีรายละเอียดรายรับ – รายจ่ายจริงประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2546

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

รายการ	ประมาณการ		รายรับจริง		+	สูงต่ำ	
					-		
รายจ่าย							
ก. รายจ่ายประจำ							
1. รายจ่ายงบกลาง							
1.1 รายจ่ายตามข้อผูกพัน	200,400	-	194,944	-	-	5,456	-
1.2 เงินสำรองจ่าย	1,136,560	-	308,000	-	-	828,560	-
รวม	1,336,960	-	502,944	-	-	834,016	-
2. หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	1,590,640	-	1,409,830	-	-	180,810	-
3. หมวดค่าจ้างชั่วคราว	888,100	-	871,506	-	-	16,594	-
4. หมวดค่าตอบแทนใช้สอย และวัสดุ	4,548,820	-	3,481,582	57	-	1,067,237	43
5. หมวดค่าสาธารณูปโภค	321,100	-	270,218	91	-	50,881	-9
6. หมวดเงินอุดหนุน	1,989,200	-	1,591,515	50	-	397,684	50
7. หมวดรายจ่ายอื่น	-	-	-	-	-	-	-
รวม	9,337,860	-	7,624,652	98	-	1,713,207	-2
ข. รายจ่ายเพื่อการพัฒนา							
1. หมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและ สิ่งก่อสร้าง	9,339,547	-	9,324,443	-	-	15,104	-
รวม	9,339,547	-	9,324,443	-	-	15,104	-
รวมรายรับทั้งสิ้น	20,014,367	-	17,452,039	98	-	2,562,327	-2

3.2 ในปีงบประมาณ 2547 โดยภาพรวมแล้วรายรับจริงสูงกว่าการประมาณการมากกว่า 20 ล้านบาท โดยที่มาจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจจำนวน 14,571,723 บาท ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10

บัญชีรายละเอียดรายรับ – รายจ่ายจริงประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2547
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

รายการ	ประมาณการ		รายรับจริง		+ -	สูงต่ำ	
รายรับ							
ก. รายได้							
1. หมวดภาษีอากร							
1.1 ภาษีบำรุงท้องที่	65,000	-	96,974	80	+	31,974	80
1.2 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	1,700,000	-	1,663,700	-	-	36,300	-
1.3 ภาษีป้าย	300,000	-	265,918	92	-	34,081	08
1.4 ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษี ธุรกิจเฉพาะ	1,650,000	-	4,552,626	93	+	2,902,626	93
1.5 ภาษีการพนัน	-	-	-	-	-	-	-
1.6 ภาษีสุรา	500,000	-	493,346	70	-	6,653	30
1.7 ภาษีสรรพสามิต	1,500,000	-	2,400,923	70	+	900,923	70
1.8 อากรฆ่าสัตว์	-	-	-	-	-	-	-
1.9 ภาษีและค่าธรรมเนียม รถยนต์หรือล้อเลื่อน	1,300,000	-	160,705	26	-	1,139,294	74
1.10 ภาษีมูลค่าเพิ่ม พ.ร.บ.แผน ปี 47	-	-	1,021,901	96	+	1,021,091	96
รวม	7,015,000	-	10,656,098	27	+	3,641,098	27
2. หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาต							
2.1 ค่าปรับ พ.ร.บ.จราจรทางบก	570,000	-	902,800	-	+	332,800	-
2.2 ค่าใบอนุญาตประกอบ อาหารสะสมอาหาร	20,000	-	13,300	-	-	6,700	-
2.3 ค่าใบอนุญาต พ.ร.บ. สาธารณสุข	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการ	ประมาณการ		รายรับจริง		+	-	สูงต่ำ	
2.4 ค่าใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร	3,000	-	3,940	-	+		940	-
2.5 ใบอนุญาตใช้เสียง	-	-	-	-	-		-	-
2.6 ค่าธรรมเนียมตรวจ แบบแปลน	30,000	-	40,797	-	+		10,797	-
2.7 ใบอนุญาตประกอบการค้า	125,000	-	104,100	-	-		20,900	-
2.8 ค่าธรรมเนียมจัดเก็บ ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	525,000	-	475,860	-	-		49,140	-
2.9 ค่าธรรมเนียมทะเบียนสิทธิ และนิติกรรมฯ	7,700,000	-	9,429,136	20	+		1,729,136	20
2.10 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย ว่าด้วยป่าไม้	56,000	-	41,448	-	-		14,552	-
2.11 ค่าภาคหลวงแร่	2,650,000	-	2,981,217	17	+		331,217	17
2.12 ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	-	-	30	-	+		30	-
2.13 ค่าใบอนุญาตตามกฎหมาย ว่าด้วยกรมประมง	-	-	-	-	-		-	-
2.14 ใบอนุญาตต่าง ๆ	-	-	-	-	-		-	-
2.15 ค่าใบอนุญาตขายสุรา	-	-	-	-	-		-	-
2.16 ค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับ ใบอนุญาตการพนัน	1,000	-	514	50	-		458	50
2.17 ค่าปรับผิดสัญญา	2,000	-	46,115	-	+		44,115	-
2.18 ค่าปรับภาษีโรงเรือนและ ที่ดิน	15,000	-	800	-	-		14,200	-
2.19 ค่าธรรมเนียมชุดเจาะบ่อ บาดาล	500	-	-	-	-		500	-
2.20 ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม	20,000	-	19,359	85	-		640	15

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

รายการ	ประมาณการ		รายรับจริง		+	สูงต่ำ	
	-	-	-	-			
2.21 ค่าปรับการพนันเพิ่ม	-	-	-	-	-	-	-
รวม	11,717,500	-	14,059,444	72	+	2,341,944	72
3. หมวดรายได้จากทรัพย์สิน							
3.1 ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร	20,000	-	18,127	27	-	1872	73
รวม	20,000	-	18,127	27	-	1872	73
4. หมวดเงินลงทุนอุดหนุน							
4.1 เงินอุดหนุนทั่วไป	3,784,081	-	3,784,081	-	-	-	-
4.2 เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	-	-	14,571,723	-	+	14,571,723	-
รวม	3,784,081	-	18,355,804	-	+	14,571,723	-
5. หมวดรายได้เบ็ดเตล็ด							
5.1 รายได้เบ็ดเตล็ด	2,000	-	9,353	-	+	7,353	
5.2 ค่าขายแบบแปลน	50,000	-	64,000	-	+	14,000	-
5.3 เงินบำรุงจากผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ	160,000	-	109,600	-	-	50,400	-
5.4 เงินบำรุงห้องประชุม	2,000	-	2,000	-	-	-	-
รวม	214,000	-	184,953	-	-	29,047	-
รวมรายรับทั้งสิ้น	22,750,581	-	43,274,427	26	+	20,523,846	26

เมื่อพิจารณาด้านรายจ่ายแล้วพบว่าในปีงบประมาณ พ.ศ.2547 มีการใช้จ่ายจริงสูงกว่าการประมาณการมากกว่า 10 ล้านบาท โดยที่รายจ่ายประจำไม่สูงกว่าการประมาณการแต่รายจ่ายเพื่อการลงทุนสูงกว่าการประมาณการมากกว่า 12 ล้านบาท ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11

บัญชีรายละเอียดรายรับ – รายจ่ายจริงประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2547
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

รายการ	ประมาณการ		รายรับจริง		+	สูงต่ำ	
				-	-		
รายจ่าย							
ก. รายจ่ายประจำ							
1. รายจ่ายงบกลาง							
1.1 รายจ่ายตามข้อผูกพัน	254,665	-	218,197	-	-	36,468	-
1.2 เงินสำรองจ่าย	696,385	-	186,905	-	-	509,480	-
รวม	951,050	-	405,102	-	-	545,948	-
2. หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ	2,369,000	-	1,892,029	-	-	476,971	-
3. หมวดค่าจ้างชั่วคราว	1,160,400	-	919,072	-	-	241,328	-
4. หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ	4,975,656	-	5,487,092	70	+	511,436	70
5. หมวดค่าสาธารณูปโภค	319,000	-	312,442	34	-	6,557	66
6. หมวดเงินอุดหนุน	2,565,200	-	1,572,303	78	-	992,896	22
7. หมวดรายจ่ายอื่น	-	-	-	-	-	-	-
รวม	11,389,256	-	10,182,939	82	-	1,206,316	18
ข. รายจ่ายเพื่อการพัฒนา							
1. หมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	10,410,257	-	22,492,306	65	+	12,082,049	65
รวม	10,410,257	-	22,492,306	65	+	12,082,049	65
รวมรายรับทั้งสิ้น	22,750,563	-	33,080,348	47	+	10,329,785	47

3.3 ส่วนปีงบประมาณ พ.ศ.2548 งบประมาณรายรับจริงสูงกว่าประมาณการประมาณ 6.5 ล้านบาท ส่วนด้านรายจ่ายนั้นพบว่ามีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าที่ประมาณการไว้ประมาณเกือบ 8 บาทดังตารางที่ 4 .12 และตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.12

บัญชีรายละเอียดรายรับ – รายจ่ายจริงประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2548
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

รายการ	ประมาณการ		รายรับจริง		+	-	สูงต่ำ	
รายรับ								
ก. รายได้								
1. หมวดภาษีอากร								
1.1 ภาษีบำรุงท้องที่	97,000		68,303	50	-		28,696	50
1.2 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	1,700,000	-	2,246,344	-	+		546,344	-
1.3 ภาษีป้าย	270,000	-	402,451	-	+		132,451	-
1.4 ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะ	2,400,000	-	6,505,520	78	+		4,105,520	78
1.5 ภาษีการพนัน	-	-	-	-			-	-
1.6 ภาษีสุรา	320,000	-	307,646	70	-		12,353	30
1.7 ภาษีสรรพสามิต	1,300,000	-	1,437,659	02	+		137,659	02
1.8 อากรฆ่าสัตว์	-	-	-	-			-	-
1.9 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์หรือล้อเลื่อน	170,000	-	-	-	-		170,000	-
1.10 ภาษีมูลค่าเพิ่ม พ.ร.บ.แผนปี 47	-	-	518,831	81	+		518,831	81
รวม	6,257,000	-	11,486,756	81	+		5,229,756	81
2. หมวดค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต								
2.1 ค่าปรับ พ.ร.บ.จราจรทางบก	905,000	-	773,000	-	-		132,000	-
2.2 ค่าใบอนุญาตประกอบอาหารสะสมอาหาร	14,000	-	11,400	-	-		2,600	-
2.3 ค่าใบอนุญาต พ.ร.บ.สาธารณสุข	-	-	-	-			-	-

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

รายการ	ประมาณการ		รายรับจริง		+	-	สูงต่ำ	
2.4 ค่าใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร	4,000	-	4,860	-	+		860	-
2.5 ใบอนุญาตใช้เสียง	-	-	-	-			-	-
2.6 ค่าธรรมเนียมตรวจแบบแปลน	45,000	-	92,372	-	+		47,372	-
2.7 ใบอนุญาตประกอบการค้า	105,000	-	149,500	-	+		44,500	-
2.8 ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนมูล ฝอยและสิ่งปฏิกูล	480,000	-	381,670	-	-		98,330	-
2.9 ค่าธรรมเนียมทะเบียนสิทธิและ นิติกรรมฯ	11,950,000	-	10,542,502	73	-		1,407,497	27
2.10 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย ว่าด้วยป่าไม้	42,000	-	34,675	50	-		7,324	50
2.11 ค่าภาคหลวงแร่	4,750,000	-	3,227,247	42	-		1,522,752	58
2.12 ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ	100	-	1,000	-	+		900	-
2.13 ค่าใบอนุญาตตามกฎหมาย ว่าด้วยกรมประมง	100	-	-	-	-		100	-
2.14 ใบอนุญาตต่าง ๆ	100	-	-	-	-		100	-
2.15 ค่าใบอนุญาตขายสุรา	100	-	1,217	35	+		1,117	35
2.16 ค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับ ใบอนุญาตการพนัน	100	-	-	-	-		100	-
2.17 ค่าปรับผิดสัญญา	100	-	-	-	-		100	-
2.18 ค่าปรับภาษีโรงเรือนและที่ดิน	100	-	2,200	-	+		2,100	-
2.19 ค่าธรรมเนียมชุดเจาะป่อ บาดาล	100	-	-	-	-		100	-
2.20 ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม	100	-	22,007	05	+		21,907	05
2.21 ค่าปรับการพนันเพิ่ม	500	-	722	-	+		222	
2.22 ค่าปรับต่าง ๆ	-	-	1,000	-	+		1,000	-
รวม	18,296,400	-	15,245,374	05	-		3,051,025	95

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

รายการ	ประมาณการ		รายรับจริง		+	สูงต่ำ	
		-		-			
3. หมวดรายได้จากทรัพย์สิน							
3.1 ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร	20,000	-	43,085	23	+	23,085	23
รวม	20,000	-	43,085	23	+	23,085	23
4. หมวดเงินอุดหนุน							
4.1 เงินอุดหนุนทั่วไป	2,844,800	-	2,844,800	-	-	-	-
4.2 เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	-	-	4,339,250	-	+	4,339,250	-
รวม	2,844,800	-	7,184,050	-	+	4,339,250	-
5. หมวดรายได้เบ็ดเตล็ด							
5.1 รายได้เบ็ดเตล็ด	2,000	-	3,510	-	+	1,510	-
5.2 ค่าขายแบบแปลน	50,000	-	42,000	-	-	8,000	-
5.3 เงินบำรุงจากผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ	130,000	-	121,500	-	-	8,500	-
5.4 เงินบำรุงห้องประชุม	2,000	-	-	-	-	2,000	-
รวม	184,000	-	167,010	-	-	16,990	-
รวมรายรับทั้งสิ้น	27,602,200	-	34,126,276	09	+	6,524,076	09

ตารางที่ 4.13

บัญชีรายละเอียดรายรับ – รายจ่ายจริงประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2548

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

รายการ	ประมาณการ		รายรับจริง		+	สูงต่ำ	
					-		
รายจ่าย							
ก. รายจ่ายประจำ							
1. รายจ่ายงบกลาง							
1.1 รายจ่ายงบกลาง - เงิน	927,336	-	477,562	50	-	449,773	50
สำรองจ่าย							
รวม	927,336	-	477,562	50	-	449,773	50
2. หมวดเงินเดือนและค่าจ้าง	3,135,960	-	2,101,199	-	-	1,034,761	-
ประจำ							
3. หมวดค่าจ้างชั่วคราว	-	-	-	-	-	-	-
4. หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและ	9,052,640	-	6,845,579	68	-	2,207,060	32
วัสดุ							
5. หมวดค่าสาธารณูปโภค	343,000	-	312,826	07	-	30,173	93
6. หมวดเงินอุดหนุน	4,315,624	-	3,033,137	62	-	1,282,486	38
7. หมวดรายจ่ายอื่น	-	-	-	-	-	-	-
รวม	16,847,224	-	12,292,742	37	-	4,554,481	63
ข. รายจ่ายเพื่อการพัฒนา							
1. หมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและ	9,827,640	-	9,713,679	58	-	113,960	42
สิ่งก่อสร้าง							
รวม	9,827,640	-	9,713,679	58	-	113,960	42
รายจ่ายจากเงินอุดหนุนระบุ							
วัตถุประสงค์							
งบกลาง	-	-	118,960	-	+	118,960	-
ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ	-	-	4,220,290	-	+	4,220,290	-
รวมรายรับทั้งสิ้น	27,602,200	-	26,823,234	45	-	778,965	55

สมรรถนะทางการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิจะมีความยั่งยืนทางการคลังหรือไม่ มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องทุนทางสังคมอย่างยิ่ง เนื่องจากการจัดเก็บภาษีและการใช้จ่ายจะเกิดประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ปัจจัยเรื่องบุคลากรทั้งคณะผู้บริหาร สมาชิกการบริหารส่วนตำบล บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนในพื้นที่ รวมถึงปัจจัยภายนอกต่าง ๆ จะต้องมีส่วนอย่างสูง ซึ่งสายใยทางสังคมที่คอยยึดเหนี่ยวกันและกันที่เป็นกาวให้เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น อันทำให้เกิดวิธีปฏิบัติแห่งความไว้วางใจ เชื่อใจ ความเชื่อถือศรัทธา และความสามัคคี อันเป็นประเด็นทุนทางสังคม ที่จะกล่าวในตอนต่อไปว่ามีความสัมพันธ์กับการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคมกับการบริหารการคลัง ขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการศึกษาในครั้งนี้มุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคมกับการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ พบว่า การบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิสามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงจนเป็นผลสำเร็จได้ด้วยดีนั้นมีความเกี่ยวเนื่องกับทุนทางสังคมในแต่ละมิติ โดยสามารถจำแนกกระบวนการก่อเกิดของทุนทางสังคมที่ปรากฏอยู่ในกระบวนการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิตามลำดับช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงที่ 1 สมัยแรกเริ่มก่อนการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล

ช่วงก่อนมีการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปินั้น มีการปกครองในลักษณะราชอาณาจักรส่วนภูมิภาค โดยที่ตำบลเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปกครองท้องที่ตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่พ.ศ.2457 ที่มีกำนันเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง กำนันเป็นเจ้าพนักงานปกครองของรัฐประเภทหนึ่งที่เป็นตัวแทนของทางราชการในการบริหารงานต่าง ๆ มิใช่ตัวแทนของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยตามสายการบังคับบัญชาเท่านั้น แต่กำนันยังเป็นตัวแทนของทุกกระทรวง ทบวง กรมเลยทีเดียว อำนาจหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ มีมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา การรักษาความสงบเรียบร้อย การทะเบียนต่าง ๆ และงานด้านอื่น ๆ อีกมาก อำนาจหน้าที่เหล่านี้ในกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ จะต้องเกี่ยวข้องกับกำนันในฐานะเจ้าพนักงาน

ปกครองระดับตำบลทั้งสิ้น จึงทำให้กำนันต้องแสดงบทบาทของตนเพื่อตอบสนองความต้องการของหน่วยงานของรัฐในฐานะที่เป็นตัวแทนของทางราชการ

ซึ่งมีกำนันที่มีการปกครองอย่างยาวนานที่เห็นได้ชัดเจน 2 คนด้วยกัน คือ กำนันประสิทธิ์และกำนันน้อง

1. ความเสียสละของผู้นำช่วงแรก กำนันประสิทธิ์หรือกำนันแข่งได้ปกครองตำบลห้วยกะปิมานานในช่วงประมาณพ.ศ. 2505 บางท่านก็บอกว่ามากกว่า 10 ปี บางท่านก็บอกว่าประมาณ 20 ปี ซึ่งเมื่อสอบถามถึงช่วงกำนันประสิทธิ์ ซึ่งเป็นกำนันที่อยู่ยาวนานมากกว่ากำนันคนอื่นพบว่าในสมัยกำนันประสิทธิ์อยู่กันแบบพี่น้องเนื่องจากเป็นสังคมแบบปฐมนิคมที่มีความแนบแน่นในเชิงเครือญาติ ดังคำสัมภาษณ์ของอดีตผู้ใหญ่บ้าน

ความเป็นอยู่ก็ดี อยู่ด้วยกันแบบพี่น้อง ตำบลห้วยกะปิเราปกครองแบบเป็นหนึ่งเดียวเท่านั้น อะไรก็คุยกันได้ ไม่เหมือนตำบลอื่นเขา (วิจิตร จำเนียรกาล, สัมภาษณ์)

แต่ศักยภาพของกำนันประสิทธิ์มีข้อจำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับกำนันน้องแล้วพบว่ากำนันน้องมีศักยภาพที่เหนือกว่า ดังคำสัมภาษณ์

ทำงานเรื่อย ๆ แต่ไม่รุ่งเหมือนกำนันน้อง เพราะว่าแกกำลังพัฒนาไม่เท่ากำลังคน กำลังทรัพย์ที่เข้ามาช่วยพัฒนา ไม่เท่ากำนันน้อง (วิชัย สว่างศรี, สัมภาษณ์)

สมัยกำนันประสิทธิ์ ได้มีผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ได้เสียสละทั้งร่างกายและแรงทรัพย์ต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อตำบลห้วยกะปิ เช่น การรณรงค์ปลูกป่าในที่สาธารณะ เป็นต้น ดังคำสัมภาษณ์ของอดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ที่ว่า

ปี 16, 17 ผมตั้งชมรมเกษตรกร เราขอทำในงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเพื่อตำบล หมู่บ้าน และอำเภอ สวนป่าที่ใหญ่ ๆ ในตำบลเรา ผมเป็นคนลงทุนเอง สวนป่าหลังเขา 29 ไร่ เป็นที่สาธารณะ ลุงด้อยเป็นผู้ดำเนินงานปลูกป่าตั้งแต่กำนันน้องยังไม่มา ผมกับกำนันประสิทธิ์ ประชาชนคืนที่ดินให้เรา ก็คิดว่าต้องประโยชน์ให้สังคม เป็นสวนป่าชุมชนของตำบลเรา “ได้รางวัลสวนป่าดีเด่น” (ทีหลัง) รุ่นก่อนผมได้รางวัลที่ 1 ระดับประเทศ ส่งในนามยุวเกษตรกร ปี 23 มีไม้ธรรมชาติ (วิจิตร จำเนียรกาล, สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าสมัยกำนันประสิทธิ์นั้นการบริหารการปกครองตำบลห้วยกะปิจะต้องอาศัยความเสียสละและความซื่อสัตย์เป็นหลัก กำนันนั้นมาจากการเลือกของประชาชน กำนัน

ย่อมต้องทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชน เป็นที่พึ่งพาอาศัยของราษฎรในเรื่องต่าง ๆ ตำแหน่งกำนันจะได้รับเงินจากทางราชการแต่ละเดือนเพื่อเป็นค่าตอบแทนในการดำรงตำแหน่ง แต่มีจำนวนน้อย แทบจะไม่เพียงพอกับค่าพาหนะในการเข้าไปในอำเภอเพื่อติดต่อทางราชการ กำนันจึงต้องเป็นผู้เสียสละในการอาสาเข้ามารับใช้ประชาชนมากกว่าจะยึดเป็นอาชีพ ผู้ที่จะเป็นกำนันได้จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ พอสมควร จะต้องเสียสละเวลาและทุนทรัพย์ การพัฒนาตำบลจะทำได้ยากยิ่ง เนื่องจากการให้ได้มาซึ่งงบประมาณในขณะนั้นขึ้นอยู่กับส่วนกลาง เป็นสำคัญ

2. กำนันน้องผู้นำที่ได้รับการยอมรับ สภาพของตำบลห้วยกะปิมีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนก็สมัยกำนันน้อง มีการพัฒนาตำบลให้ดีขึ้นโดยอาศัยทุนทรัพย์ส่วนตัว กำนันน้องมีธุรกิจส่วนตัวเข้ามาช่วยเสริมการพัฒนาตำบลห้วยกะปิ จนเป็นที่ยอมรับของชาวบ้าน ซึ่งในช่วงเป็นสภาตำบลนั้นมีข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณของรัฐ แต่กำนันน้องก็ยินดีเสียสละทุนทรัพย์และแรงกายเพื่อพัฒนาตำบลห้วยกะปิ ดังคำสัมภาษณ์

ก็ตั้งแต่กำนันน้องมาพัฒนาให้ ก็พัฒนาให้ตำบลดีขึ้นเรื่อย เพราะเมื่อก่อนโครงการสมัยนั้นจะเป็นเขาเรียก สภาตำบล คืองบประมาณลงมาปีหนึ่งจะมีโครงการเดียว บางปีก็ไม่ได้มั่ง ได้มาก็เล็กน้อย เขาจะเสียสละเงินส่วนของตัวเอง มาพัฒนาตำบลเอง กำนันน้องเขามีสืบล้อ มีทุนทรัพย์ มีบ่อลูกรัง มาพัฒนาขยายทางด้วยตัวเอง โดยกำลังทรัพย์ของตัวเองทั้งหมดเลย (ธีรธร ประไพ, สัมภาษณ์)

หลังจากกำนันประสิทธิ์ก็คือกำนันน้องหรือนายวัฒนา ตั้งประกอบ ถือเป็นผู้นำในตำบลห้วยกะปิมาอย่างยาวนานและส่งผลต่อรุ่นลูกอย่างมาก ดังจากประวัติของนายวัฒนา ตั้งประกอบเป็นกำนันที่ตำบลห้วยกะปิครั้งแรกในปี พ.ศ.2521 และได้ลาออกจากกำนันตำบลห้วยกะปิ เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2533 เพื่อให้การสนับสนุนพรรคพวกสมัครสมาชิกสภาเทศบาลเมืองชลบุรีในนาม "กลุ่มรวมพลัง" และสมาชิกสภาจังหวัดนาม "กลุ่มพัฒนาจังหวัด" รวมระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งกำนันห้วยกะปิครั้งแรก 12 ปี

โดยต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกำนันห้วยกะปิเป็นครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2533 กำนันน้องนั้นเป็นผู้นำท้องถิ่นที่สะสมบารมีและมีความสำคัญที่ส่งผลต่อรุ่นลูกอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากประวัติที่น่าสนใจดังนี้

- ได้รับการพิจารณาจากทางราชการเป็น "กำนันดีเด่น" ของจังหวัดชลบุรี จำนวน 2 ครั้ง ประจำปี พ.ศ.2525 และปี พ.ศ.2527

- ได้รับการพิจารณาจากทางราชการให้เป็น “กำนันยอดเยี่ยม” ของจังหวัดชลบุรี ประจำปี พ.ศ.2528
- ได้รับการคัดเลือกเป็นประธานชมรมกำนัน – ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมืองชลบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 ถึงปี พ.ศ.2538
- ได้รับการเชิดชูเกียรติเป็น “คนดีศรีเมืองชล” สาขาบริการ ประจำปี พ.ศ.2531 และได้รับการคัดเลือกเป็นประธานชมรมคนแรก
- เป็นประธานสหกรณ์บริการเดินรถเมืองชลบุรี จำกัด ตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 – 3 ตุลาคม 2547 จำนวน 4 สาย
 - สายชลบุรี – หนองมน – บางแสน
 - สายชลบุรี – หนองรี – วัดนาเชือก
 - สายชลบุรี – วัดบ้านเก่า
 - สายชลบุรี – เมืองใหม่ – วัดตาลล้อม
- เป็นประธานชมรมโรงไม้หิน ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2532
- ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 ถึงวันที่ 25 กรกฎาคม 2542
- ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี (สจ.) เขตอำเภอเมืองชลบุรี ระหว่างวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2543 – 11 กันยายน 2544
- ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2544
- ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลบ้านสวน ตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม 2545 จนถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2547
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ได้แก่ เหรียญทองมงกุฎไทย (ร.ท.ม.) ประจำปี พ.ศ.2530 และเหรียญทองช้างเผือก (ร.ท.ช.) ประจำปี พ.ศ.2539

นอกจากเกียรติประวัติดังกล่าวแล้วในคำอาลัยในงานศพของ นายวัฒนา ตั้งประกอบ ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีในขณะนั้น (นายพิสิฐ ตั้งประกอบ) ได้ระบุคำอาลัยว่า

นายวัฒนา ตั้งประกอบ เป็นบุคคลที่ควรค่าแก่การยกย่องและได้รับความไว้วางใจจากประชาชน โดยอุทิศร่างกาย แรงใจ กำลังทรัพย์สินให้กับกลุ่ม ชมรมต่าง ๆ ตลอดจนกิจการสาธารณประโยชน์ สาธารณกุศลอย่างมากมายจนเป็นที่รักใคร่ของประชาชนทุกหมู่เหล่า”

เมื่อพิจารณาคำอาลัยของ นายสนธยา คุณปลื้ม ก็ได้กล่าวในทำนองคล้ายคลึงกันว่า

...กำนันน้องหรือกำนันวัฒนา ตั้งประกอบ ผมเชื่อว่าคนเมืองชล ไม่ว่ารุ่นไหน ๆ ต้องรู้จักและคุ้นเคยเป็นอย่างดี เพราะตลอดเวลาที่ผ่านมาหลายสิบปี ไม่ว่าในบทบาทของผู้ปกครองท้องที่หรือผู้บริหารท้องถิ่น คนชื่อกำนันน้อง ได้ทำคุณประโยชน์และให้ความช่วยเหลือคน แบบไม่หวัง สิ่งตอบแทนมากมาย จนได้รับการนับถืออย่างกว้างขวางในทุกวงการ...

ในเรื่องผู้นำแล้วที่มีความเสียสละและสามารถสร้างศรัทธา รวมถึงความน่าเชื่อถือให้กับประชาชนจะเห็นได้จากการพฤติกรรม โดยเฉพาะบทบาทของกำนันน้องหรือนายวัฒนา ตั้งประกอบ ซึ่งเป็นผู้บริหารในช่วงสมัยแรกเริ่มมาเป็นเวลายาวนาน ดังพิจารณาจากประวัติก่อนที่จะมาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปินั้น ตำบลห้วยกะปิเป็นหน่วยปกครองท้องที่ โดยมีกำนันเป็นเจ้าพนักงานปกครองที่เป็นตัวแทนทั้งประชาชนและของรัฐ ซึ่งกำนันน้องก็จะเป็นกำนันที่ปกครองตำบลมาก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลและคาบเกี่ยวมาในช่วยเริ่มแรกขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่กำนันน้องดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารซึ่งบารมีของกำนันน้องที่มีต่อชาวบ้านนั้นมีมากมายจนได้รับการยอมรับจากทุกระดับ สำหรับคนรุ่นเก่าที่มีอายุรุ่นเดียวกับกำนันน้องมีความเห็นว่กำนันน้องนั้นเป็นคนที่อุทิศและเสียสละต่อส่วนรวม ช่วยประชาชนทุกระดับไม่ว่าจะเป็นคนจนหรือคนรวย ดังคำสัมภาษณ์ของคุณป้าเปา โฉมงาม ได้ความว่า

กำนันน้องดีที่สุดเลย ดีทุกด้าน ประชาสัมพันธ์จิตใจ ทุกด้านเขาดีหมด เรียกว่าเราเดือดร้อนอะไร โทรศัพท์คุยกับ เขาจะจัดการให้ทันที เขาจะช่วยทุกคนไม่นับว่าเป็นคนรวย เฉพาะคนจนเขาก็ช่วยทุกคน ใครเดือดร้อนก็บอกกำนันน้องได้ เขาก็ช่วยไปติดต่อจัดการให้เสร็จ (ป้าเปา โฉมงาม, สัมภาษณ์)

การช่วยของกำนันน้องนั้น จะช่วยทุกอย่าง ทั้งที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการประสานงานกับภาครัฐหรือเรื่องส่วนตัวที่ชาวบ้านคิดว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคูกรณี กำนันน้องก็ยินดีช่วยเหลือโดยไม่ติดขัดและรีบดำเนินการโดยทันที จนประชาชนที่เป็นลูกบ้านให้ความเคารพรักและศรัทธาอย่างสูงยิ่ง ดังคำสัมภาษณ์ของคุณสำราญ จิตเจริญ ซึ่งเคยขอความช่วยเหลือกำนันน้อง มีความว่า

กำนันน้องดีมาก ยอมรับกำนันน้องนั้นดีมาก พอเราเดือดร้อนไปหาเขา เขาก็ช่วยเหลือ เคยไปหาเขา น้องชายโดนรถชน แล้วคนที่ชนเขาไม่รับผิดชอบ เขาไม่ยอมจ่ายค่าอะไรเลย คนของเราหักด้วย คนที่ชนทำงานที่บริษัท..... เขาบอกว่าเขาให้แค่หมื่นเดียว แล้วของเราหัก แค่หมื่นเดียวไม่พอรักษา ขอเขาหมื่นห้า เขาบอกว่าให้แค่นี้เอาไม่เอาอีกแล้วไป แล้วก็ไม่สนใจเราเลย ก็บอกว่าไม่เป็นไร เราก็ไปหากำนันน้อง กำนันก็บอกว่า ถ้าตกลงกันไม่ได้ให้โทรมาหาเขา เขาจัดการให้ แล้วก็พูดกับคนชนไปว่าอย่างนี้ ว่าถ้าเดือดร้อนนะ ถ้าเขาไม่ตกลงเขาไม่ยอม เขาไม่จ่ายเดียวกำนันจัดการให้ แค่ว่าพูดเท่านั้นเองตกลงเลย จ่ายเดียวนั้นเลย... ตัวฉันเองเคยทำบัตรประชาชนหาย 2 ครั้ง ไปทำบัตรประชาชนแล้วทำไม่ได้ ไปทุกวัน ๆ ที่อำเภอ เขาให้เราไปหาตัวเอง เอามากองไว้เป็นกองพะเนิน สมัยก่อนนะ ฉันยังไม่แต่งงาน เมื่อไรจะเจอ ไม่รู้ว่าจะอยู่เล็มไหน ไปหาทุกวัน ๆ เราก็ไม่ไหวแล้ว ก็ไปเจอกำนัน แล้วบอกกำนันว่า ฉันทำบัตรประชาชนหาย เขาให้ฉันหารายชื่อเอง ฉันหาไม่ได้ ฉันหาไม่เจอ กำนันทำให้หน่อย เขาก็บอกว่า เดี่ยวจะให้ลูกน้องเขาทำให้ แค่นั้น ก็ทำให้เสร็จเรียบร้อย ก็ไป ไม่ต้องหาแล้ว ลูกน้องเขาก็ทำให้ (สัมภาษณ์ จิตเจริญ, สัมภาษณ์)

กำนันในฐานะเป็นผู้นำชุมชนมีบทบาทอย่างมากต่อความสงบสุขของประชาชนในท้อง ที่ ตำบลใดที่กำนันรู้จักใช้รูปแบบภาวะผู้นำให้เหมาะสม มีความรู้ความสามารถสูง และนำความรู้ความสามารถนั้นมาพัฒนาตำบลของตน ประชาชนท้องที่นั้นก็จะมีสุขโดยทั่วกัน ตำบลก็จะได้รับการพัฒนาด้วยในที่สุด

สำหรับกำนันน้องนั้น พบว่าชาวบ้านตำบลห้วยกะปิมีความรู้สึกที่ดีต่อกำนันน้องนั้น ลูกบ้านของกำนันคือประชาชนในห้วยกะปิให้ความรักและความศรัทธาอย่างมาก เมื่อกล่าวถึงกำนันน้อง ลูกบ้านทุกคนจะพูดเป็นเสียงเดียวกันว่ากำนันน้องเป็นคนดีที่มุ่งพัฒนาและเอาใจใส่ตำบลห้วยกะปิเป็นอย่างดี ให้ความสำคัญกับความเดือดร้อนของลูกบ้าน ดังคำสัมภาษณ์ของชาวบ้านและผู้ประกอบการเกี่ยวกับกำนันน้อง มีข้อความว่า

เขาก็ดูแลลูกบ้านดี พัฒนาดีมากเลย สมัยก่อนไปไหนมาไหนจะลำบากมากเลยทางจะลำบาก กำนันน้องจะพัฒนา มีน้ำไหลไฟสว่างทางสะดวกหมดเลย เขาจะพัฒนาทั่ว แถวห้วยกะปิสมัยกำนันก่อน ๆ เป็นไม่เคยพัฒนาแบบเขา ถ้าเรามีเรื่องมีปัญหาไปหาเขา เขาจะช่วยดูแลเป็นกลางจะไม่เข้าข้างนั้น

ข้างนี้ มีเรื่องอะไรไปหาเขา เขาจะดูแลเราดีมาก (นิตยา แพรวชาคร, สัมภาษณ์)

กำนันน้องดีมากทั้งตำบลรักกำนันน้องทุกคน แกพูดจริงทำจริง ค่าเป็นค่า ทำเป็นทำ พัฒนาตั้งแต่ตำบลเล็ก ๆ จนมาเป็นตำบลใหญ่ ผู้นำที่ดีมาก (อัมพวัน สมบูรณ์วงศ์, สัมภาษณ์)

กำนันน้องเป็นคนดี มั่นฝั่งใจ ตอนเขาตาย คนดีไม่น่าตายเลย สำนวน จิตเจริญ, สัมภาษณ์)

ในอดีตแล้วกำนันที่เป็นนักปกครองที่ดีจะต้องเอาใจใส่ดูแลประชาชน จัดการให้ประชาชนมีความสุขและช่วยขจัดความทุกข์ให้หมดไป เพราะในอดีตนั้นกำนันถือว่าเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงที่สำคัญในการบริหารการปกครองประเทศ กำนันจะมีความใกล้ชิดกับลูกบ้านมากกว่าข้าราชการ ส่วนหนึ่งที่สำคัญเพราะข้าราชการมีการโยกย้ายไปในจังหวัดหรือภูมิภาคต่าง ๆ ในขณะที่กำนันจะเป็นคนในพื้นที่ จึงเข้าใจพื้นที่และรู้จักผู้คนมากกว่าข้าราชการ กำนันจึงมีส่วนอย่างมากต่อความสำเร็จในการบริหารการปกครองประเทศ กำนันที่เป็นผู้นำที่ประชาชนยอมรับจะต้องมีจิตใจที่กว้างไกลช่วยเหลือผู้อื่น แต่จะต้องรู้จักช่วยเหลือเฉพาะคนที่สมควรช่วย ประชาชนที่เดือดร้อนกำนันจะต้องรีบเข้าไปช่วยเหลือ เพื่อแบ่งเบาภาระของข้าราชการในการให้บริการประชาชน

ผู้ได้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่รัฐที่เคยร่วมดำเนินการด้วยในยุคที่กำนันน้องยังมีชีวิตอยู่ ก็มีความเห็นว่ากำนันน้องเป็นผู้นำที่น่าเคารพและชาวบ้านมีความศรัทธาสูง กำนันน้องมักจะใช้วิธีการประนีประนอมที่จะทำให้อยู่ร่วมกันได้ทุกฝ่าย เพราะทุกฝ่ายต่างก็ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน ต้องสนใจประชาชนและผู้ประกอบการด้วยเช่นกัน ดังคำสัมภาษณ์รักษาการณปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่ว่า

ชาวบ้านก็มีความศรัทธาสูงมาก สำหรับผู้ประกอบการก็เหมือนกัน คือหากมีปัญหาเกิดขึ้นก็จะคุยกับกำนันน้องเลย เรื่องภาษีก็จะช่วยประสาน อย่างนี้อาจเป็นอย่างไร รับกันได้ไหม อยู่กันได้ไหม แบบไม่ผิดระเบียบ คุณก็พอรับได้ ประเมินให้มันรอมขอมหน่อย เพราะการประเมินภาษีก็ต้องดูปัจจัยหลายด้าน ไม่ได้ดูเฉพาะรายได้อย่างเดียว เพราะจะดูเฉพาะรายได้อย่างเดียวก็ไม่ได้ บริษัทก็จะเอาตัวไม่รอด (ทวี อ้วนรุ่งเรือง, สัมภาษณ์)

บทบาทของกำนันจะต้องประสานงานกับส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อให้งานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อท้องที่ซึ่งต้องผ่านการพิจารณาหลายขั้นตอนและต้องผ่านหลาย ๆ

หน่วยงาน ไม่ให้ล่าช้าและเป็นผลเสียหายได้ อาจจะต้องมีการหาหลักฐานเพิ่มเติมหรือให้คำชี้แจงแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้วย เช่น การติดต่อขอใช้ไฟฟ้าเข้าไปในตำบลของตน เป็นต้น นอกจากนี้ กำนันจะต้องประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ แล้ว ยังต้องประสานงานระหว่างประชาชนในท้องที่ของตนกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องอีกด้วย กรณีนี้มักจะเกิดขึ้นเมื่อมีเหตุขัดข้องที่ประชาชนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ปกครองดำเนินการให้ เช่น ในกรณีที่ประชาชนต้องการทำบัตรประจำตัวประชาชน แต่ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน เจ้าหน้าที่ของทางราชการก็ไม่สามารถดำเนินการให้ได้ กำนันก็ต้องประสานงานกับเจ้าหน้าที่โดยให้คำรับรองและแนะนำให้ประชาชนคนนั้นนำหลักฐานต่าง ๆ มาแสดงให้ทางราชการเชื่อว่า บุคคลคนนั้นเป็นคนไทยและอยู่ในเขตปกครองของตนจริง แล้วทางราชการก็จะดำเนินการออกบัตรประชาชนให้ เป็นต้น (ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์, 2530)

การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ประชาชนในชนบทมักจะประสบปัญหาในการติดต่อธุระกับส่วนราชการต่าง ๆ อย่างมาก บางครั้งมาติดต่อข้าราชการผู้นั้นไม่อยู่ นอกจากนี้ราษฎรมักจะไม่รู้ระเบียบปฏิบัติของทางราชการ จึงทำให้เสียเวลาในการเดินทางและติดต่อโดยใช่เหตุ กำนันก็ต้องเป็นธุระอำนวยความสะดวกให้ประชาชนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์, 2530)

สำหรับกำนันน้องเป็นผู้ว่าในตำบลที่ขอช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน แต่จะมีการพิจารณาช่วยเหลือเฉพาะคนที่สมควรช่วย โดยเฉพาะเรื่องผิดกฎหมาย ต้องไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว อันจะทำให้เกิดความศรัทธาและความรักอย่างยั่งยืน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ อาจารย์สมล พิริยะวัฒน์ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ และเป็นครูที่โรงเรียนวัดห้วยกะปิมากกว่า 40 ปี ได้ยืนยันว่า

คิดอะไรไม่ออกก็ให้บอกกำนันน้อง ท่านช่วยเหลือทุกอย่างแต่สิ่งเหล่านั้นต้องไม่ผิดกฎหมาย ท่านช่วย และก็ต้องไม่ทำผิด คนที่ท่านช่วยต้องไม่ทำผิดด้วย ใครเดือดร้อนอะไรมาท่านช่วยทุกอย่าง แม้กระทั่งควักกระเป๋าตัวเอง ท่านก็ยอม ใครเดือดร้อนไม่มีดั่งค้ำใช้ท่านก็ให้ ประชาชนที่ยากจนท่านก็ให้ แต่ประชาชนคนนั้นต้องทำมาหากินด้วย ประชาชนรักกำนันน้องมาก และศรัทธากำนันน้อง เพราะฉะนั้นลักษณะบ่งบอกมาถึงลูก และลูกก็ลักษณะคล้าย ๆ พ่อ คือรักประชาชน และมุ่งมั่นพัฒนาบ้านเมืองอย่างเดียวคือไม่คิดผลประโยชน์ (สมล พิริยะวัฒน์, สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าความเสียสละของผู้นำเป็นประเด็นที่สำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการที่ลูกบ้านหรือประชาชนให้ความรักหรือความศรัทธาต่อผู้นำ ตามค่านิยมของไทย ผู้นำจะต้องใจกว้างยอมเสียสละทั้งทรัพย์สินและร่างกายเพื่อสร้างสรรค์ตำบลที่ตนเองปกครอง กำนันน้องก็เป็นผู้นำหรือนักปกครองที่เสียสละทรัพย์สินและร่างกายในการปกครองตำบล เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีกับคนรุ่นต่อไป ทรัพย์สินและร่างกายที่ยอมสละก็เพื่อประชาชนโดยส่วนรวม มิได้เพื่อประโยชน์เฉพาะกลุ่ม ดังที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ (คุณจักรวาล ตั้งประกอบ) ได้กล่าวถึงกำนันน้องว่า

....เพราะว่าประวัติผ่านมาเมื่อ 30 ปีที่แล้ว คือพ่อผมซึ่งเป็นกำนันเก่าได้สร้างคุณงามความดี สาธารณประโยชน์ไว้มากมาย ให้กับประชาชนมากไม่ว่าจะเป็นงบประมาณไม่มี ท่อระบายน้ำไม่มีต่าง ๆ กำนันจะเป็นคนควักจ่ายทั้งหมดเลย ด้วยทุนส่วนตัวทั้งหมดเลย ทำอย่างนี้มาเป็น 20 ปี ประชาชนก็ให้ความเคารพเลื่อมใสศรัทธา... (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

บทบาทของกำนันน้องมิได้อยู่ในเฉพาะตำบลห้วยกะปิเท่านั้น กำนันน้องยังได้มีบทบาทในพื้นที่อื่นด้วย ไม่ว่าจะเป็นต่างตำบลหรือต่างอำเภอ กำนันน้องจะต้องเข้าไปร่วมงานต่าง ๆ เนื่องจากกำนันน้องมีตำแหน่งทางสังคมอื่นอีกด้วย ประกอบกับกำนันน้องเป็นน้องเขยของกำนันเป๊าะ จึงได้รับมอบหมายจากกำนันเป๊าะให้เป็นตัวแทนในการเข้าร่วมงานต่าง ๆ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

คือคุณพ่อ คือกำนันน้อง เปรียบเสมือนตัวแทนของกำนันเป๊าะในทุกพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นอำเภอเมือง หรือต่างอำเภอ พนัสนิคม บ้านบึง หนองใหญ่ บ่อทอง อะไรต่าง ๆ กำนันน้องพ่อผมจะเป็นเหมือนตัวแทนของเขาในการที่จะร่วมงาน ไม่ว่าจะเป็นงานมงคล งานศพ หรือว่างานเปิดร้านใครอะไรต่าง ๆ เพราะว่าพื้นที่เรากว้าง ประชาชนหนาแน่น ประชากรเราเยอะ (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

จากเกียรติประวัติดังกล่าวของกำนันวัฒนา ตั้งประกอบ จะเห็นได้ว่ากำนันน้องนั้นมีลักษณะของผู้นำชุมชนที่ดี กล่าวคือ กำนันน้องเป็นผู้นำตำบลที่จะต้องทำหน้าที่ปกครองท้องที่ให้ประชาชนมีความเป็นอยู่สุขสบาย ซึ่งในการบริหารการปกครอง กำนันในฐานะเป็นผู้นำจะต้องมีศิลปะในการนำหลักการภาวะผู้นำมาประยุกต์ใช้ เพื่อชักนำประชาชนให้ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน กำนันจึงต้องมีลักษณะผู้นำที่ดี ซึ่งอาจจะแบ่งได้ 2

ลักษณะใหญ่ คือ ลักษณะเกี่ยวกับตนและลักษณะเกี่ยวกับงาน ดังนี้ (ไตรรัตน์ โภคผลาภรณ์, 2530)

1) ลักษณะเกี่ยวกับตน กำนันควรมีลักษณะส่วนตัวบางประการที่เชื่ออำนวยความสะดวกการบริหารการปกครองของตำบล พอสรุปได้ดังนี้

- มีบุคลิกลักษณะ พฤติกรรมและทัศนคติที่เหมาะสม กล่าวคือ กำนันจะต้องมีบุคลิกลักษณะที่ดีโดยการรักษาสุขภาพอนามัยให้ร่างกายแข็งแรงอยู่เสมอ อดอาหารสง่าผ่าเผย ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีความจริงใจกับประชาชน การมีบุคลิกที่ดีย่อมสามารถเรียกร้องความสนใจ ความเลื่อมใสศรัทธา และความเคารพยำเกรงแก่ผู้พบเห็นได้ง่าย

นอกจากนี้ กำนันจะต้องมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ไม่ประพฤติตนเป็นคนเกรงและแสวงหาอำนาจลัทธิพลาในทางที่มีขอบ ควรมีคุณธรรมประจำใจ ส่วนเรื่องทัศนคติก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน คือ กำนันควรเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ดีอยู่เสมอ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ทางราชการและประชาชน

- มีความศรัทธาต่องานปกครอง ดังกล่าวมาแล้วว่าภารกิจของกำนันมีมากมายจะต้องบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน ประชาชนเดือดร้อนเวลาใดก็มาพบได้ตลอดเวลา จะต้องสนองตอบต่อความต้องการและแก้ปัญหาให้กับประชาชนในท้องที่ทั้งเรื่องส่วนตัวและประโยชน์ส่วนรวม และยังต้องประสานกับส่วนราชการต่าง ๆ งานต่าง ๆ เหล่านี้ บ่อยครั้งมีมากจนกลายเป็น “งานล้นมือ” ดังนั้นใครก็ตามไม่รักงานนี้ จริง ๆ ก็ยากที่จะดำรงตำแหน่งนี้แล้วทำให้ดีได้ยากยิ่ง

- มีความซื่อสัตย์สุจริต คือไม่ทุจริตต่อหน้าที่ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ควรยึดประโยชน์ส่วนรวม รักในศักดิ์ศรีของตนเองมากกว่าเงินทอง

- ทำตนให้ใกล้ชิดและเป็นที่พักของประชาชน กำนันในฐานะผู้นำที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องที่อย่างดี จำเป็นต้องทำตนเป็นกันเองกับประชาชน โดยการออกหมั่นเยี่ยมเยียนประชาชน การให้คำปรึกษา การร่วมงานต่าง ๆ เป็นต้น

- ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้ประชาชนเกิดความเคารพเลื่อมใส ศรัทธา เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน จะต้องประพฤติตนให้อยู่ภายใต้ระเบียบวินัย ไม่กระทำความผิดกฎหมาย สุภาพอ่อนโยน มานะอดทน และฉลาดรู้เท่าทันคน

2) ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน กำนันนั้นนอกจากมีลักษณะเกี่ยวกับตนแล้วยังต้องมีลักษณะเกี่ยวกับงานในหน้าที่อีกด้วย แม้จะมีลักษณะที่เกี่ยวกับตนดีอย่างไรก็ตาม ถ้าขาด

ลักษณะที่เกี่ยวกับงานแล้วก็ยากที่จะบริหารปกครองตำบลให้อยู่เย็นเป็นสุขได้ ลักษณะที่เกี่ยวกับงานพอสรุปได้ ดังนี้

- การเป็นผู้ “รู้ดี” มีความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้แก่
- นโยบายของรัฐบาลและหน่วยเหนือเป็นอย่างไร
- รู้กฎหมายและระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ของทางราชการ เพื่อจะได้

ปฏิบัติได้ถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

- รัฐมนตรีประเทศและความเป็นอยู่ในท้องที่ เพื่อจะได้วางแผนทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับภูมิประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องที่นั้น ๆ
- รู้ความต้องการของท้องถิ่นและประชาชน
- รู้ความผันแปรและวิวัฒนาการของบ้านเมือง

การเป็นผู้ “ปฏิบัติดี” เมื่อมี “ความรู้ดี” จะต้องมีความสามารถนำความรู้มาให้เกิดประโยชน์ นำไปใช้ในทางที่ถูกต้องดี มีความขยันและตั้งใจทำงาน ในการเป็นผู้ปฏิบัติที่ดีนั้น จะต้องปฏิบัติงานให้ได้ทั้งงานและน้ำใจ กล่าวคือ งานที่รับผิดชอบดำเนินการจนประสบผลสำเร็จ และสามารถสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างดีเยี่ยม โดยที่ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชนให้ความเคารพ รักใคร่ เลื่อมใสศรัทธา และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งผลจากการมีของกำนัลน้อยยังได้ส่งผลอย่างมากต่อการบริหารของรุ่นลูกคือนายวัฒนา ตั้งประกอบ อีกด้วย ดังจะได้กล่าวถึงในส่วนต่อไป

ช่วงที่ 2 สมัยหลังการเปลี่ยนแปลงเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล

นับตั้งแต่ในปี พ.ศ.2538-2542 เป็นช่วงเวลาหลังการเปลี่ยนแปลงเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่กำนันน้อยหรือนายวัฒนา ตั้งประกอบ ได้เข้าดำรงตำแหน่งประธานกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 ถึงวันที่ 25 กรกฎาคม 2542

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 เป็นต้นมาจนถึง พ.ศ.2546 เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนรูปแบบการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิมีคณะกรรมการบริหารและประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่

นายจักรวาล	ตั้งประกอบ	เป็นประธานกรรมการบริหาร
นายสมบุญ	ประไพ	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

เมื่อมีการเลือกตั้งในปีพ.ศ. 2546 ผู้บริหารก็ยังเป็นทีมเดิม ที่มีนายจักรวาลตั้งประกอบ เป็นหัวหน้าทีม โดยในการเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นการเลือกที่ประชาชนเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง มีนายสมบุญ ประไพเป็นประธานสภาฯ

ทุนทางสังคม คือ สิ่งที่ยึดเหนี่ยวให้คนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือเปรียบเสมือน “กาว” ที่ผนึกคนในสังคมเข้าไว้ด้วยกัน (บัวพันธ์ พรหมพักพิง และ สุวิทย์ ธีรศาสตร์, 2546) ถ้าหากจะตั้งคำถามว่าในการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิมีอะไรเป็นที่ยึดเหนี่ยวในการอยู่ร่วมกันของแต่ละฝ่าย หรือเป็นเครื่องมือที่ทำให้คนในตำบลให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน สามารถเอาชนะปัญหาและอุปสรรคได้ คำตอบของคำถามจะอยู่ที่มิติ 6 มิติด้วยกัน ได้แก่ เรื่อง ความเชื่อถือและศรัทธาต่อผู้นำ ความสามัคคีของทีมงาน ระบบเครือข่าย การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส และการบริหารการจัดการที่เน้นความเป็นธรรมและความพึงพอใจ ดังนี้

1. ความเชื่อถือและศรัทธาต่อผู้นำ

ผู้นำถือได้ว่ามีความสำคัญต่อการบริหารขององค์การต่าง ๆ เนื่องจากผู้นำจะเป็นบุคคลที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จโดยใช้อิทธิพล จูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม นอกจากนี้แล้วผู้นำยังมีส่วนทำให้เกิดวิสัยทัศน์ขององค์การและพนักงาน รวมทั้งผู้นำที่สามารถใช้อำนาจอิทธิพลต่าง ๆ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เพื่อนำกลุ่มประกอบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2542, น. 433) ผู้นำจะมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของทุกองค์การ การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลก็เช่นเดียวกันที่จะต้องอาศัยผู้นำที่มีศิลป์ (Art) ในการที่มีอิทธิพลในการจูงใจบุคคลอื่นให้ทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผู้นำโดยเฉพาะนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คือนายจักรวาล ตั้งประกอบ นั้นเป็นลูกชายคนโตของ กำนันน้อง หรือ นายวัฒนา ตั้งประกอบ ซึ่งเป็นผู้นำในตำบลห้วยกะปิมาอย่างยาวนานและได้ส่งผลอย่างมากต่อการบริหารของรุ่นลูก และเมื่อพิจารณาภาวะผู้นำของนายจักรวาล ตั้งประกอบ ซึ่งนอกจากจะมีวุฒิการศึกษาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมเครื่องกล จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และปริญญาโทสาขาบริหารธุรกิจจากมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี แล้วยังพบว่าเป็นผู้นำที่คนในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิยอมรับว่ามีความรู้ความสามารถมาก

1.1 มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล วิสัยทัศน์ หรือ Vision จะช่วยในการอธิบายหรือระบุความคาดหวังขององค์การในระยะยาว อันจะช่วยในการกำหนดหนทางที่ตอบสนองความต้องการที่ต้องการในอนาคต (Lewis and others, 2001, p. 161) การที่ผู้นำมีวิสัยทัศน์ก็คือ สามารถฉาย

ภาพระยะยาวขององค์การถึงเรื่องที่ต้องการจะเป็นหรือต้องการที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เนื่อง จากวิสัยทัศน์เป็นการมองการณ์ไกลไปถึงผลลัพธ์สุดท้ายขององค์การต้องการจะผลักดันให้เกิดขึ้นในอนาคตระยะยาว (เทพศักดิ์, 2547, น. 365) กล่าวคือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นผู้นำที่มองอนาคตและดำเนินการปรับทิศทางขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน เพื่อดำรงอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เข้มแข็ง

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิได้พยายามพัฒนาตำบลห้วยกะปิในอนาคตโดยมุ่งหวังที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ เป็นศูนย์กลางการค้าขายสินค้าชุมชน มีการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ ปลอดภัย มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีส่วนร่วมในการวางแผน มีการบริหารการจัดการแผนผังการเมือง มีสาธารณูปโภค เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน การมีวิสัยทัศน์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นสามารถพิจารณาได้จากความคิดเห็นที่ได้แสดงออก จนบางครั้งผู้ร่วมงานตามไม่ค่อยทัน ดังคำสัมภาษณ์

เรื่องส่วนตัว และวิสัยทัศน์ท่านค่อนข้างที่จะกว้าง บางที่เราเห็นท่านพูดในสถานที่ต่อหน้าประชาชนเยอะ ๆ ฟังท่านเวลาท่านพูดหรือว่าแสดงความคิดเห็น รู้สึกว่าตัวเองภูมิใจที่ได้ทำงานกับท่าน (ดุจหนทัย ครุฑเดชะ, สัมภาษณ์)

สำหรับนายกฯ ปัจจุบัน คือนายกฯ จักรวาล ตั้งประกอบ เป็นคนที่มีความคิดกว้างไกล แล้วความคิดท่านมันไกล มันไกลกว่าที่บางที่บางครั้งเราไม่ทันคิด แต่ท่านคิดไปแล้ว ความคิดท่านกว้างไกลมาก แบบวิสัยทัศน์ท่านยาวกว้างไกล (สุมล พิริยะวัฒน์, สัมภาษณ์)

1.2 การช่วยเหลือทั้งผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชน สำหรับความคิดเห็นต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฯ คนปัจจุบัน เกี่ยวกับตัวนายกฯเองจะพบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้าไปช่วยแก้ปัญหาต่าง และได้ช่วยเหลือทั้งเรื่องส่วนตัวด้วย ดังคำสัมภาษณ์

ท่านนายกฯ สามารถแก้ปัญหา ให้คำปรึกษา แก้ปัญหา และให้ความเป็นกันเองกันน้อง ๆ คุยได้เกือบทุกเรื่อง ลูกน้องไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไร ไม่ว่าจะปัญหาเรื่องงาน ท่านเป็นคนดีคนหนึ่ง ท่านก็ดูแลลูกน้องทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเรื่องเงินหรือว่าเรื่องส่วนตัว ท่านสามารถแก้ปัญหาให้เราได้ หรืออย่างกรณีเรื่องค่ารักษาพยาบาลก็คือเบิกไม่ได้ ท่านก็ออกให้ (ดุจหนทัย ครุฑเดชะ, สัมภาษณ์)

นายกฯ เป็นคนที่เหมือนคุณพ่อ คือ กำนันน่อง คือ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ยึดหลักผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ที่สำคัญคือกลุ่มเยาวชนและผู้สูงอายุ ดังคำสัมภาษณ์อาจารย์สุมล ดังนี้

และเป็นคนใจดี เป็นคนเห็นแก่ราษฎร เห็นแก่ประชาชนเป็นอันดับหนึ่ง และเยาวชน ผู้สูงอายุ ท่านมาอันดับหนึ่ง ถ้าสมมติว่าจะของบประมาณหรือขอเงินสนับสนุน ท่านเอาทางนี้อันดับหนึ่ง เกี่ยวกับเยาวชนและผู้สูงอายุ (สุมล พริยะวัฒน์, สัมภาษณ์)

และเมื่อถามว่าทำไมประชาชนจึงมีความรักและความศรัทธาในตัวนายกฯ คนปัจจุบัน อาจารย์สุมล ก็ได้ตอบในเชิงที่ว่า เพราะนายกฯ เป็นคนทำจริง โดยเฉพาะการช่วยเหลือชาวบ้าน ยินดีจัดให้ตามที่ต้องการในสิ่งที่ถูกต้อง ดังคำสัมภาษณ์

เพราะท่านเป็นคนพูดจริง ทำจริง คือแบบประชาชนต้องการอะไรที่เป็นสิ่งดี ๆ ท่านไม่เคยปฏิเสธเลย ให้ทุกอย่าง ขอน้ำ ขอไฟ ท่านพยายามที่จะช่วยเหลือทุกประการ ทุกอย่าง คือจะอ้างขอไฟทาง ท่านก็ให้ ตรงโน้นดับ ตรงนี้ดับ ท่านก็ซ่อมให้ไม่เคยปฏิเสธเลย ในสิ่งที่ถูกต้อง (สุมล พริยะวัฒน์, สัมภาษณ์)

นอกจากอาจารย์สุมล ในฐานะที่เป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว ชาวบ้านคือ คุณอัมพวัน สมบุญวงศ์ ยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การที่ประชาชนมีความรักและความศรัทธาในตัวนายก อบต.ฯ คนปัจจุบัน เพราะ

นายกฯ เป็นคนพูดจริง ทำจริง หมาดตัวไม่ว่า เจ้าหน้าที่ใน องค์การบริหารส่วนตำบลกลัวเขา เหมือนอย่างที่เขาถูกน้องไปเที่ยวประเทศลาว เขาจะเปลี่ยนรูปแบบตัวเขา จากที่เขาทำตัวแบบลูกพี่ เขาไปทำตัวแบบเพื่อน เด็ก ๆ ก็รักนับถือ พอกลับมาถึงก็เปลี่ยนไปอีกแบบหนึ่ง... เขาก็ดี เขามีความคิดที่ดี อายุน้อยก็จริง ในการบริหารตำบล เขาพัฒนาทุกอย่างเกี่ยวกับทางน้ำไฟ เมื่อมีงบประมาณเข้ามา สมมติ ม.1 ม. 2 ต้องการเขาจะบริหารได้ แต่ถ้า ม.2 เดือดร้อนก่อน เขาจะไปหาหมูนี้อ่อน ทั้งหมู 1 ก่อน มีการเรียงตามลำดับ (อัมพวัน สมบุญวงศ์, สัมภาษณ์)

นายกฯ จักรวาล เป็นคนที่รับฟังปัญหาของชาวบ้าน เพราะการรับฟังปัญหาของชาวบ้านจะทำให้ได้รู้ความจริง มิใช่รับฟังแต่ลูกน้องของตนเอง ดังคำสัมภาษณ์

เคยตอนที่ถูกปิดทาง ได้มีการทำเวทีประชาคม เพราะถ้าถูกปิดเราก็เดือดร้อน ที่แรกเขาก็ไม่ค่อยเชื่อเพราะตัวเขาเองไม่ค่อยได้มาสัมผัส ฟังแต่ลูกน้องรายงาน แต่พอเราอธิบายเขาก็จะฟัง (นิตยา แพรวชาคร, สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิในเรื่องนี้จะเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่เน้นความเอาใจใส่คน (Concern for People) ตามตารางการจัดการ (Managerial grid) ของ Blake และ Mouton เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้นำ ผู้นำประเภทนี้หมายถึงผู้นำที่มีการเอาใจใส่ทุกซ่ซุข ช่วยเหลือสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว รวมถึงการเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2542, น. 442)

1.3 การเสียสละของผู้นำ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเสียสละทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ให้ความสำคัญกับประชาชน ดังคำสัมภาษณ์ของนาย ทวี อ้าวรุ่งเรือง ผู้อำนวยการกองช่าง (รักษาการณปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ) มีความคิดเห็นในทำนองเดียวกันว่า

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นคนที่มีความแน่วแน่ในการทำงาน และเสียสละเพื่อผลประโยชน์ของ องค์การบริหารส่วนตำบล (ทวี อ้าวรุ่งเรือง, สัมภาษณ์)

นอกจากนี้แล้วนายก องค์การบริหารส่วนตำบลยังพยายามทำให้เกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจ โดยการเสียสละนำเงินเดือนและเงินที่บริจาคจากผู้ประกอบการมาใช้ในการบริหาร และการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้การทำงานเกิดความสะดวกราบรื่น เพราะในการทำงานจะอาศัยงบประมาณจากรัฐอย่างเดียวก็ลำบากเพราะมีข้อจำกัดในเรื่องระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำเงินทั้งสองส่วนมาใช้ เพื่อให้เกิดการหล่อลื่นทางการบริหาร ดังคำสัมภาษณ์ของอาจารย์สุมล ดังนี้

นายกฯ โปร่งใส โดยเห็นนายกควักกระเป๋าอยู่ตลอดเวลา เห็นว่าไม่มีก็เอาของผมไปก่อน และไม่มีใครร้องเรียนไม่เห็นมีใครมาพูด อันนี้นายกเอา อันนั้นนายกเอา ก็เห็นเฉย ๆ กันหมด ไม่มีคนของนายกมาร่วมประชุมงาน ในบางที่เห็นว่ามีกาให้เปอร์เซ็นต์ ตามธรรมดาที่จะมีการให้เปอร์เซ็นต์ แต่การเงินเขาจะเก็บไว้ใช้จ่ายบางสิ่งบางอย่างที่ทำงานไม่ได้ เช่น การเลี้ยงผู้สูงอายุ บางที่ต้องซื้อของขวัญให้ผู้สูงอายุ จึงต้องใช้เงินตรงนี้ที่กันมา มีการให้เปอร์เซ็นต์โดยกันไว้ใช้เป็นส่วนกลาง นายกไม่ได้เก็บเอง โดยส่วนการคลัง

จะเป็นผู้ดูแล มีบัญชี ถ้าเขาไม่ให้หรือเราไม่เก็บไว้ บางสิ่งบางอย่างที่ต้องทำ เช่น การซื้อของขวัญผู้สูงอายุ ในวันผู้สูงอายุ นายกจะออกห้คนเดียว เราเห็นแล้วสงสัยเขา เงินก้อนนี้ทำให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน บางทีเงินเดือนนายกไม่ได้ใช้เลย เอาไปซื้อถ้วยชาม เงินเดือนนายกประมาณหมื่นสอง นายกไม่ได้ใช้เลย อยู่ในบัญชีเมื่อถึงเวลาจะใช้ ให้นายกเซ็น แล้วมอบ จันท์ให้ส่วนการคลังไปเบิก บัญชีเจ้าหน้าที่การเงินเก็บ โดยที่ส่วนการคลังจะมี 2 บัญชี คือบัญชีกองกลางที่มีการบริจาคและบัญชีเงินเดือนนายก อย่างนี้ก็ทำให้พนักงานก็ศรัทธาในตัวนายก พวกนี้เขาจะปากต่อปากกันเอง บางทีค่าบัตร ฉบับละ 2000 เขาให้ไว้ 5 ฉบับ นายกก็ออกเอง ถ้าพวกโครงสร้างพื้นฐานไม่ให้ไว้บ้าง ไม่รู้จะเอาเงินที่ไหน นายกชอบที่จะออกคนเดียว บางทีเงินกองกลางหมด นายกก็บอกว่าเอาเงินของผมไปก่อน ปีหนึ่งเป็นล้าน (ดุมล พิริยะวัฒน์, สัมภาษณ์)

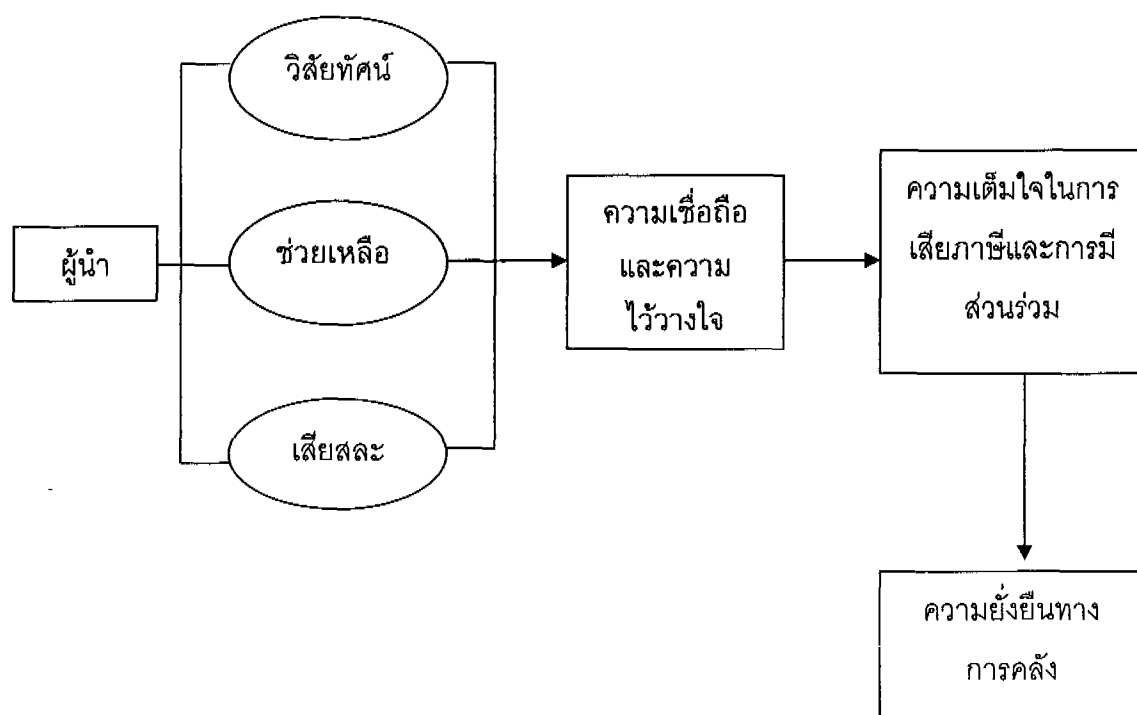
แต่ก็มีข้อสังเกตเกี่ยวกับนายกฯ ในเชิงเปรียบเทียบกับกำนันน้องว่า นายกฯ ปัจจุบันอายุยังน้อย การตัดสินใจ ต้องการความรวดเร็ว ดังคำสัมภาษณ์

นายกฯ ก็เจริญรอยตามพ่อเขาดี แต่ก็ยังไม่เต็มเหมือนพ่อ ก็อายุยังน้อย คนอายุน้อยนะ การดำเนินงาน หรือใจกว้างยังไม่เท่าพ่อ แต่ก็เรียกว่าใช้ได้ (ป้าเปา โฉมงาม, สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าทั้งผู้ร่วมงานและประชาชนมีความรู้สึกรักและศรัทธาต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเรื่องความรักและความศรัทธาเป็นเรื่องของความรู้สึกที่ดีที่มีต่อกัน ซึ่งเมื่อเกิดความรู้สึกส่วนนี้แล้วจะเป็นพลังผลักดันให้เกิดพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ อันเป็นผลดีต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะความรักและความศรัทธาที่มีต่อผู้นำในท้องถิ่นนั้น ต้องยอมรับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดเก็บภาษีและการใช้จ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังสรุปความสัมพันธ์ดังภาพที่ 4.7

ภาพที่ 4.7

ความเชื่อถือและศรัทธาต่อผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

ความไว้วางใจความร่วมมือร่วมใจของคนทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนหรือสถาบันขึ้น โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ความเอื้ออาทรต่อกัน ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สิ่งเหล่านี้เป็นทุนทางสังคมที่เปรียบเสมือนสมบัติสาธารณะที่สมาชิกทุกคนในชุมชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลา ที่สำคัญทุนทางสังคมเป็นสิ่งที่ยิ่งใช้ก็จะมียิ่งเพิ่มมากขึ้น (วรวิทย์ โรมรัตนพันธ์, 2548, น. 89)

2. ความสามัคคีของทีมงาน ในเรื่องความสามัคคีนั่น ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งของการใช้ทุนทางสังคมเพื่อการบริหารการคลังองค์การบริหารส่วนตำบล ความสามัคคีเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เมื่อคนเรารู้สึกว่ารักสามัคคีแล้ว การร่วมมือในการพัฒนาตำบลก็จะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ สังคมใดที่ขาดความสามัคคีและร่วมมือกัน เปรียบเสมือนสังคมนั้นเป็นมะเร็งที่จะคอยกัดกินภูมิคุ้มกันของสังคมได้ อันจะทำให้สังคมนั้นอ่อนแอ และถูกภัยจากภายนอกเข้ามาคุกคามได้อย่างง่ายดาย แต่ถ้าสังคมใดมีสิ่งที่จะช่วยยึดเหนี่ยวอันเป็นกาวที่คอยเชื่อมสังคม สังคมนั้นก็จะมั่นคง ดังที่ Coleman (1999) อธิบายว่า และให้ความหมายทุนทางสังคมว่า เป็นชุดของความสัมพันธ์ (set of relationships) ระหว่างคน

เป็นความสัมพันธ์ที่มีผลมาจากความตั้งใจ บนพื้นฐานของความคาดหวังในสิ่งที่ต้องใช้ร่วมกัน (common) เป็นชุดของการมีค่านิยมร่วมกัน (set of shared values) และการมีสำนึกของความไว้วางใจ (sense of trust) ระหว่างกัน สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างสองคนหรือมากกว่าที่ได้แสดงออกมาและส่งผลดีต่อกิจกรรมที่ได้กระทำในมิติดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่าทุนทางสังคมนั้นเป็นโครงสร้างทางสังคมที่เกิดขึ้นกับปัจเจกบุคคลในองค์กร และในทางตรงกันข้ามในที่ที่มีทุนทางสังคมที่อ่อนแอ ก็จะปรากฏการณ์ของความขัดแย้งกันในค่านิยมและการขาดซึ่งความไว้วางใจระหว่างกัน (conflicting values and lack of trust)

ในเรื่องความสามัคคีนั้น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลถือว่าเป็นนโยบายที่สำคัญ ถ้าหากเกิดความสามัคคีแล้ว ประชาชนก็ยินดีที่จะดำเนินการตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลร้องขอ โดยเฉพาะทางการคลังซึ่งน่าจะยินดีที่จะเสียภาษีให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล และร่วมมือในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลช่วยกะปีให้เป็นสังคมน่าอยู่ องค์การบริหารส่วนตำบลก็สามารถมีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายเพื่อให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในตำบล ดังคำสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องความสำคัญของความสามัคคีดังนี้

ความสามัคคีในหน่วยงาน ในตำบล ในหมู่บ้าน ตรงนี้สำคัญมากเลย ถ้าพี่น้องประชาชน หรือว่าพนักงานเรามีความสามัคคีกัน ร่วมแรงร่วมใจกัน ช่วยเหลือกันทำงาน ช่วยกันดูแลผลประโยชน์ของตำบล ช่วยกันรักษาสິงของที่เป็นสาธารณะของตำบล ตรงนี้จะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์มากที่สุด ความสามัคคีเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเกิดความแตกแยกเมื่อไหร่ การพัฒนาจะมีปัญหา เกิดความล่าช้า เกิดความไม่สะดวกในการทำงาน เมื่อใดที่มีความสามัคคีต่อให้ยากขนาดไหนก็มีพลัง (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

2.1 ความสามัคคีของคณะผู้บริหาร

ความสามัคคีนี้อาจจะพิจารณาในระดับคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลช่วยกะปี อันประกอบด้วยนายกฯ รองนายกฯ ทั้งสอง ซึ่งจะพบว่าองค์ประกอบของทีมงานในแต่ละท่านมีองค์ประกอบที่ลงตัว กล่าวคือนายกฯ ก็มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง ประชาชนเชื่อถือศรัทธา สามารถวางตัวได้ดี ในขณะที่รองนายกฯ พบว่ามีส่วนในการเสริมสร้างทีมงานให้เข้มแข็ง เพราะแต่ละท่านก็มีภูมิหลังที่ช่วยในการเสริมสร้างทีมงาน ดังคำสัมภาษณ์

ในส่วนของผู้บริหาร คือ นายกฯ และรองนายกฯ มีการวางตัวที่ดี หมายความว่ามีการรับข้อเสนอของประชาชนมา เวลารับปากประชาชนมา ก็จะปฏิบัติตามนั้น ซึ่งประเด็นนี้ทำให้ประชาชนมีความมั่นใจในกลุ่ม

ผู้บริหารกลุ่มนี้ เพราะตัวผู้บริหาร คือ นายกฯ มีความเข้มแข็ง มีความสามารถสูง คือ เป็นลูกกำนันอยู่แล้ว ความศรัทธาในตัวขององค์กรของตัวระบบครอบครัวหรือตัวเองจะมีความศรัทธาสูง ตัวนายกฯ เองจะไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องเงินทอง เพราะฉะนั้นเวลาเสนอความเห็นไป หรือจะจัดเก็บภาษีต่าง ๆ ประชาชนจะรู้สึกว่ามันใจ ไม่รัวไหล ทำให้เกิดความมั่นใจสูง...

รองนายกฯทั้งสองท่านนี้ ก็เป็นแนวร่วมที่ดี ไม่มีปัญหาในการบริหารงาน รองนายกฯ บุญอยู่ ปราดเปรื่อง รองฯ บุญอยู่ เป็นลูกผู้ใหญ่บ้านเก่า ก็เป็นคนถิ่นเดิม เป็นคนเรียบร้อยดี โดยตระกูลปราดเปรื่อง เป็นตระกูลเก่าของหมู่บ้าน พ่อคุณบุญอยู่เคยเป็นผู้ใหญ่บ้านอาบ ปราดเปรื่อง อาจารย์สุมล เป็นอาจารย์ที่สอนอยู่ที่โรงเรียนบ้านห้วยกะปิมานาน เพิ่งจะ early เป็นคนที่อยู่ในพื้นที่มานาน อยู่มามากกว่ายี่สิบปี ก็มีความสนิทสนมกับคนในพื้นที่ เพราะเป็นครูบาอาจารย์ เด็กในละแวกนี้เป็นลูกศิษย์ท่านโดยส่วนใหญ่ ตอนที่ early พอดีมีสมาชิกหมู่หนึ่งลาออก ไม่มีใครลงสมัคร จึงได้รับเลือกเป็นตัวแทนหมู่หนึ่ง (ทวิ อ้วนรุ่งเรือง, สัมภาษณ์)

2.2 คุณภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ส่วนทางด้านสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประธานสภาฯ รองประธานสภาฯ และเลขาธิการองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ทั้งสามท่านมีองค์ประกอบที่น่าสนใจ กล่าวคือ ประธานสภาฯและรองประธานสภาฯเป็นคนที่มีความรู้ มีความกว้างขวาง สามารถจะประสานทุกส่วนได้ ได้เคยทำงานมาตั้งแต่สมัยกำนันน้อง ประธานสภาฯคือคุณสมบุญ ประไพ เป็นคนในพื้นที่ที่มีความสามารถในการพูดจาโน้มน้าวได้ดี ซึ่งคนที่ประธานสภาฯจะต้องอาศัยศักยภาพในวาทศิลป์อย่างสูง ประกอบกับทางนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความเคารพนับถือ เนื่องจากเป็นคนรุ่นกำนันน้อง ส่วนรองประธานสภาฯคือ คุณขจร ก็เป็นคนรุ่นเดียวกับกำนันน้อง ที่กำนันน้องให้ความสนิทสนมอย่างสูงมาก มีความสามารถในการประสานงาน ดังคำสัมภาษณ์พบว่า ทั้งสองท่านมีคุณสมบัติดังนี้

อย่างประธานสภาฯ พี่สมบุญ ประไพ เขาก็เป็นคนที่กว้างขวางอยู่ในหมู่ 1 อยู่มานาน เป็นคนในตระกูลนี้เลย ในละแวกหมู่ 1 มีตระกูลประไพเยอะ นี่พอแก่เป็นประธานสภาเขาก็มีความเหมาะสม แก่เป็นคนมี

วิสัยทัศน์ดี และแก็เป็นคนพูดเก่ง เป็นคนที่พูดจาเป็นหลักเป็นการ ก็เหมาะสมที่จะเป็นประธานสภาในการแถลงอะไรบางอย่าง และแก็ก็เป็นคนเก่าที่อยู่ในรุ่นกำนันน้อง พวกนี้เป็นรุ่นแรก อยู่ในช่วงกำนันน้อง อายุ น้อยกว่ากำนันน้องแต่เคยทำงานร่วมกับกำนันน้อง ก็เป็นที่มงานดั้งเดิม ที่ท่านนายกก็ให้ความเคารพนับถือ เป็นเหมือนอา ๆ กันอยู่ เป็นคน ใกล้ชิดกำนันน้อง เป็นคนมีวิสัยทัศน์ มีนิสัยโอบอ้อมอารีดี คิดว่าจะช่วย ในการประสานกับมวลสมาชิกได้ คือ พูดคุยในระบบ ประสานมวล สมาชิกได้ การทำหน้าที่ในสภาแก็เข้มแข็งดี มีหลักมีการ

รองขจรเป็นคนพื้นถิ่นดั้งเดิม อยู่ ม.3 ตระกูลชลเจริญเป็นตระกูล ดั้งเดิม เป็นคนรุ่นสมัยกำนันน้อง มีอายุมากกว่ากำนันน้องนิดหนึ่ง แต่ อยู่ในช่วงวัยรุ่นด้วยกัน ถือว่าเป็นเพื่อนกำนันน้อง ที่กำนันน้องให้ความ สนับสนุนและใกล้ชิดกัน นิสัยก็เป็นทีมเดียวกัน ก็เป็นรุ่นบุกเบิก เหมือนกัน ชาวบ้านก็ให้ความเคารพดีไม่มีปัญหาทางด้านมวลชนอะไร เวลาแก็ไปประสานในหมู่แก็ แก็เคลียร์ได้หมด คือแก็เป็นคนดั้งเดิม ลูก ชายแก็เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (ทวิ อ้วนรุ่งเรือง, สัมภาษณ์)

ด้านเลขาธิการก็ต้องการคนที่มีความคล่องตัวในการประสานงาน สามารถ เข้าถึงคนได้ทุกระดับ เป็นคนรุ่นหนุ่ม รุ่นเดียวกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเลขาธิการคน ปัจจุบันก็มีลักษณะดังกล่าว ดังคำสัมภาษณ์

เลขา อีรธร ประไพ เป็นคนหนุ่มอยู่ในหมู่ 2 หมู่เดียวกับนายก เป็น สมาชิกหมู่ 2 เหมือนกันเป็นคนหนุ่มเลยมีความคล่องตัว กระวีกระวาดดี ช่วยจัดงานดี ก็เลยมอบหมายเป็นเลขา (ทวิ อ้วนรุ่งเรือง, สัมภาษณ์)

2.3 ความสามัคคีของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทางด้านสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ก็อยู่ในทีมเดียวกัน เพราะที่ตำบลห้วยกะปิ มีเพียงทีมเดียวที่ลง สมัครับเลือกตั้งในหน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่ผ่านมาก็ไม่เคยมีทีมอื่นเสนอตัวเข้ามารับใช้พี่น้อง ประชาชนตำบลห้วยกะปิเลย จึงทำให้การทำงานเป็นทีมง่ายขึ้น ความขัดแย้งหรือความแตกแยก จึงไม่เคยเกิดขึ้น ดังคำสัมภาษณ์

สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมมีความสามัคคีกันดี คือที่นี่เป็นระบบเลือกตั้งทีมเดียว มันก็ไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องความ แตกแยก มีบ้างเล็กน้อยในเรื่องความแตกแยก มีเพียงทีมเดียวก็เพราะ

พื้นเพเดิมมีความศรัทธาต่อกำนันน่องโดยตรง มีพรรคเดียวไม่เคยมีพรรคอื่นมาตั้งแต่สมัยกำนันน่อง ที่นี้มีความเป็นผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง คือเป็นตำบลที่มีพรรคเดียวทีมเดียวตลอดในการเลือกตั้งทุกสมัย เป็นเอกลักษณ์ของที่นี่เลย (ทวิ อ้วนรุ่งเรือง, สัมภาษณ์)

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างคณะผู้บริหารกับสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ความสัมพันธ์ระหว่างคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลกับสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างแนบแน่น ซึ่งความสัมพันธ์มีมานานตั้งแต่สมัยกำนันน่อง ต่างก็เข้ามาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลช่วยกะปีเพราะต้องการให้บ้านเกิดคือตำบลห้วยกะปิมีความเจริญ จึงต้องทำให้ดีที่สุดเพื่อลูกหลานต่อไปในอนาคต โดยไม่ได้มุ่งหวังผลทางการเงิน และให้ความสำคัญกับทุกคนอย่างเสมอภาค มุ่งเน้นผลประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง มุ่งหวังที่จะพัฒนาบ้านเกิดของตนเองให้มีความเจริญ ดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

ก็ต้องทำความก่อนที่จะมาเป็นตรงนี้ก่อน คือทีมงานทั้งหมดและสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นทีมเดียวกันแล้วก็เวลาสมัครก็ครบพอดีตลอด ไม่ได้มีการแข่งขัน ประชาชนให้ความไว้วางใจผม เพราะว่าประวัติผ่านมาเมื่อ 30 ปีที่แล้ว คือ พ่อผมซึ่งเป็นกำนันเก่าได้สร้างคุณงามความดีสาธารณประโยชน์ไว้มาก มายให้กับประชาชนมาก ด้วยทุนส่วนตัวทั้งหมดเลย ทำอย่างนี้มาเป็น 20 ปี ประชาชนก็ให้ความเคารพเลื่อมใสศรัทธา เมื่อผมเป็นทายาทซึ่งเป็นบุตรชายคนโตมาสานต่อประชาชนก็ยังให้ความไว้วางใจแล้วก็เชื่อมั่นว่าผมจะมารักษาผลประโยชน์ให้เขาได้ โดยที่ผมเองก็มีความพร้อมทั้งด้านฐานะทางสังคมหรือว่า ฐานะทางการเงินส่วนตัวไม่มารบกวนเงินหรือว่าจะมาเบียดบังเงินของ องค์การบริหารส่วนตำบลอยู่แล้ว ทุกวันนี้เราทำเพื่อบ้านเกิด ก็พยายามปลูกฝังกับสมาชิกผู้นำว่าเป็นบ้านเกิดของเรา เราต้องทำสิ่งที่ดีที่สุดให้กับบ้านเกิดของเรา ทำโดยที่พี่น้องประชาชนเขาไว้วางใจเราแล้วในสมัยหนึ่งทำจนมีผลงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน จนมาสมัยที่สอง ก็ยังมาอาสารับใช้กับเขาเกื้อกูลกับประชาชนทั้งหมด โดยมีได้คิดว่าคนนั้นเป็นคนอื่นหรือว่าเป็นใคร ทุกคนเปรียบเสมือนญาติพี่น้องของเรา เราให้ความดูแลอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ก็จะทำให้ได้รับความร่วมมือในทุก ๆ ฝ่าย (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

ปัจจัยเรื่องความสามัคคีมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในการทำงาน จะต้องอาศัยและเกี่ยวเนื่องกับบุคคลหลากหลาย ซึ่งแต่ละคนต่างก็มีความคิดเห็นและจิตใจที่แตกต่างกันไป การมีความสามัคคีเป็นพื้นฐานของการบริหาร และควรจะมีสามัคคีตั้งแต่วุ่นวาย อันทำให้เกิดความรักในพื้นที่ ดังคำสัมภาษณ์

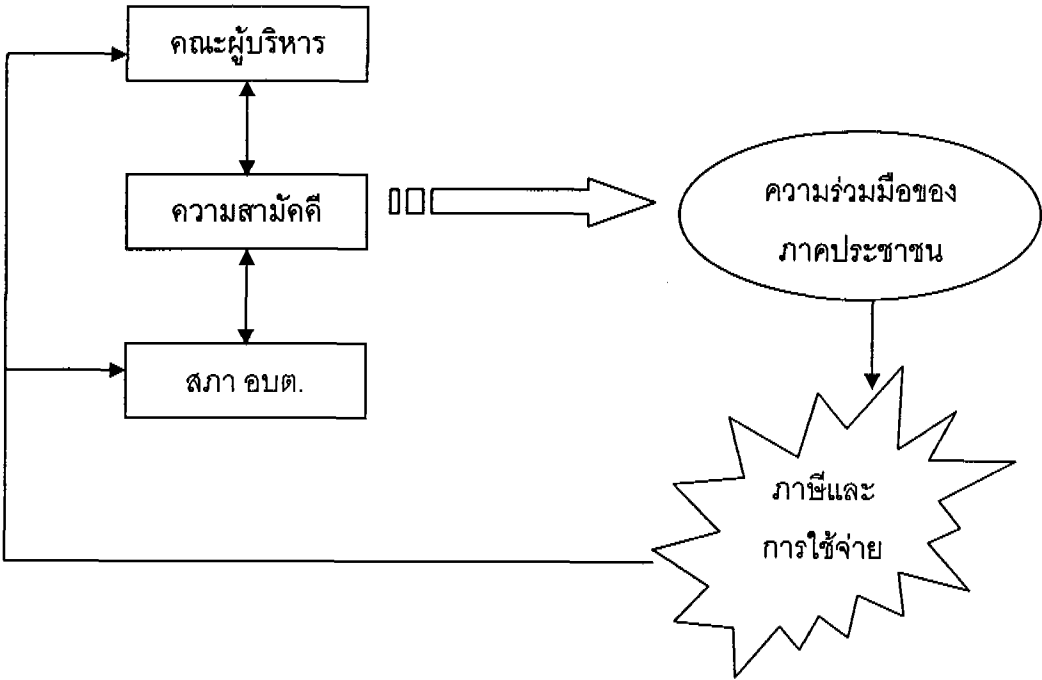
ความสามัคคี เพราะเวลาประชุมเป็นแบบประชุมเปิด เราเชิญมาหมด กำนันน้องมีส่วนชักจูง จะมีการประชุมนอกรอบก่อน แม้ว่าจะไม่เกี่ยวข้องก็จะเชิญมาเพื่อรับฟังความคิดเห็น การที่อยู่กันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่า ตายาย ทำให้เกิดความรักในพื้นที่ เพราะอยู่จนชินแล้ว ตระกูลเดิมที่อยู่กันมาจะมีการแต่งงานกันน้อยมาก เพียง 1-2 เปอร์เซนต์ แต่ละตระกูลก็รู้จักกันอยู่ และไม่มีความขัดแย้งต่อกัน (สมล พิริยะวัฒน์, สัมภาษณ์)

ภายใต้แนวคิดของ Coleman ที่ว่าถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลที่ขาดทุนทางสังคม จะเห็นได้จากการที่บุคลากรขาดความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม มีการทะเลาะหรือความขัดแย้ง แต่ละคนก็มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายส่วนตัวที่ปราศจากการคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม ความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ที่เป็นอยู่จะเป็นไปอย่างผิวเผิน ขาดความเต็มใจ ขาดความยึดเหนี่ยวซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้ง ขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และขาดการแบ่งปันแนวคิดในสิ่งที่ควรจะมีในการดำเนินงานร่วมกัน

กล่าวโดยสรุป ความสามัคคีของทีมงานมีความสำคัญต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างยิ่งโดยความสามัคคีที่เกิดขึ้นมีทั้งระดับคณะผู้บริหารและสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจะได้ไม่ต้องใช้เวลาในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ความสามัคคีเป็นปีกแผ่นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทุนทางสังคมมีส่วนช่วยทำให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืน ความสามัคคีที่เป็นส่วนหนึ่งของทุนทางสังคมจะเป็นประโยชน์ต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมโดยรวม ทั้งนี้เนื่องจากจะทำให้องค์กรและประชาชนทุกหมู่เหล่าได้ตระหนักและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน และให้ความร่วมมือกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลในการเสียภาษี การเสนอปัญหาและความต้องการ และการเข้าร่วมตรวจสอบการใช้จ่าย เป็นต้น อันเป็นพื้นฐานในการปกครองท้องถิ่น

ภาพที่ 4.8

ความสามัคคีของทีมงานองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

3. ระบบเครือญาติ

วิถีการดำรงชีวิตของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันแล้วแต่บริบท เช่น พัฒนาการ ค่านิยม เป็นต้น สำหรับสังคมไทยแล้ว ลักษณะครอบครัวไทยเป็นแบบครอบครัวขยาย ที่คนในตระกูลเดียวกันมักจะอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน ทำให้บางชุมชนมีคนไม่กี่ตระกูล คนในแต่ละตระกูลก็มักจะมีการทางสังคมประกิต(Socialization)แตกต่างกันไป ณ ตรงนี้จึงทำให้มีการสืบทอดตำแหน่งจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เพราะคนรุ่นก่อนได้อบรมขัดเกลาคนรุ่นหลัง จนคนรุ่นหลังได้ดำเนินการตามแบบอย่างคนรุ่นก่อน

3.1 ชนชั้นปกครองในตำบลห้วยกะปิ ในตำบลห้วยกะปิซึ่งเป็นตำบลที่ใหญ่และมีประวัติมาอย่างยาวนานดั่งนั้น ประชากรในตำบลต่างก็รู้จักกันเป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาจากกลุ่มผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิแล้วพบว่ามีความสัมพันธ์กันเชิงเครือญาติอย่างมาก

โดยตำบลห้วยกะปิมีตระกูลที่ดังมานานหลายตระกูล แต่ที่มีบทบาทอย่างเด่นชัดในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมี 3 ตระกูล คือ ตั้งประกอบ ประไพ และลิ้มเจริญ ซึ่งทั้งสามตระกูลมีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่สมัยรุ่นเก่าที่โยกย้ายมาจากประเทศจีน ซึ่งการพิจารณาขอเริ่มจาก

- ตระกูลตั้งประกอบ เป็นตระกูลที่ตั้งรกรากที่ตำบลห้วยกะปิมาอย่างยาวนาน โดยถ้าเริ่มพิจารณาจากกำนันน้องหรือนายวัฒนา ตั้งประกอบ ซึ่งได้สมรสกับนางสาวสมนวล คุณปลื้ม ซึ่งเป็นน้องสาวของนายสมชาย คุณปลื้ม หรือกำนันเป๊าะ อันเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในจังหวัดชลบุรี และมีบุตรรวม 3 คน เป็นชาย 2 คน และเป็นหญิง 1 คน โดยที่นายจักรวาล ตั้งประกอบเป็นบุตรชายคนแรก ส่วนบุตรชายคนที่ 2 ก็คือ นายอัมรินทร์ (โอม) ตั้งประกอบ ซึ่งในปัจจุบันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคไทยรักไทย

- ตระกูลประไพ ก็เป็นอีกตระกูลหนึ่งที่คนในตระกูลเป็นทั้งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (นายสมบุญ ประไพ) เลขาธิการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยกะปิและสมาชิกสภา หมู่ที่ 2 (จสท. อีรธร ประไพ) สมาชิกสภา หมู่ที่ 4 (นางสาวนราวดี ประไพ) และสมาชิกสภา หมู่ที่ 7 (นายอรุณ ประไพ) เป็นตระกูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารท้องถิ่นมานานพอสมควร

สำหรับตระกูลตั้งประกอบได้ปกครองตำบลห้วยกะปิมาตั้งแต่รุ่นกำนันน้องเมื่อกำนันน้อง เสียชีวิต ก็ได้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่ที่เป็นลูกชายคนโต ด้วยเหตุนี้ในช่วงของการถ่ายเปลี่ยนจากคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิชุดเดิม (ชุดกำนันน้อง) มาเป็นคณะผู้บริหารชุดนายจักรวาลที่เป็นลูกชายนั้น ในช่วงแรกกำนันน้องก็ต้องเข้ามาดูแลบ้างเป็นเรื่องธรรมดาแต่หลังจากนั้นก็ปล่อยให้เป็นที่ของลูกชาย แต่อย่างไรก็ตาม ย่อมต้องมีส่วนในการเสริมสร้างให้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ดังคำสัมภาษณ์

ก็มีครับ ก็เรียนตรง ๆ เลยว่าผมไม่เคยคิดเลยว่าผมจะเข้ามาทำงานตรงนี้ จนปี 42 เขาหมดวาระจากกำนันแล้วก็จากประธานบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเขาก็เห็นว่าผมน่าจะเข้ามาทำตรงนี้ได้เพราะเป็นสายเลือดเขา ก็น่าจะลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น ก็ชักชวนผมให้เข้ามาโดยวันแรกที่ผมเข้ามาในองค์การบริหารส่วนตำบล ผมกลัวพูดเลยว่า ผมไม่มีความรู้ในเรื่องนี้เลย ไม่ว่าจะเป็นระเบียบกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องหรือว่าในการที่จะทำงานโครงการต่าง ๆ เราไม่มีความรู้ไม่มีพื้นฐานเลย ก็มาได้ปลัด องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นปลัดผู้หญิง ชื่อ มลฤดี ศรีสุข เขาเป็นคนสอนทั้งหมดโดยเอาข้อบังคับ กฎหมายอะไรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องระเบียบ องค์การบริหารส่วนตำบลนำมาให้ผมเป็นตั้ง มาให้ผมอ่าน มาให้ผมศึกษาว่าจะต้องทำอะไรอย่างไร ก็ใช้เวลาพอสมควร ก็หลายเดือนเหมือนกัน พอเริ่มเข้าใจ พอเริ่มอะไรต่าง ๆ เราก็มีความรู้ความเข้าใจก็

อยากจะทำงานมากขึ้น จากที่แรกไม่อยากจะลงมาทำเลย แต่พอเข้ามา
 ตรงนี้ที่พี่น้องไว้ใจ เราก็จะต้องทำให้เขาเห็นได้ว่า เราก็มีความสามารถ
 มีความรู้ที่จะพัฒนาได้.....พอผมเขาจะรู้จักคนในตำบลดีมากเลย ไม่ว่า
 จะเป็นผู้นำพวกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขาจะรู้
 นิสัย ว่าบุคคลเหล่านี้เป็นอย่างไร สมควรให้อยู่ตรงไหน เพื่อที่จะเกิด
 ความผาสุกของประชาชน ก็มองแล้วยังไม่ไว้ใจที่จะเข้ามาแล้วดูแล
 ผลประโยชน์ของตำบล และมั่นใจว่าผมเป็นลูกไม้หล่นไม่ไกลต้นว่า
 จะต้องมาทำได้ ก็เลยให้ผมมารักษาผลประโยชน์ของประชาชนตรงนี้
 โดยผมเองก็ยึดนโยบายของพ่อกำนัน ให้มีคุณธรรม มีความเสมอภาค
 อะไรต่าง ๆ ผมจะใกล้ชิดกับเขา ผมจะเรียนรู้จากรูปแบบประสบการณ์
 ที่เขาได้ดำเนินการบางที่ การใกล้ชิดปัญหา การตกลงผลประโยชน์
 ของประชาชน เราก็จะได้ความรู้สึกตรงนั้นมา ที่เขาได้มีการลูกล่อลูกชน
 ในการเจรจาต่อรอง เราก็จะได้ตรงนั้นมา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับ
 ประสบการณ์ของเรา ก็สามารถจะเป็นพื้นฐานที่ดีที่จะทำให้เราพัฒนา
 ตนเองได้เร็วขึ้น (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

อีกตระกูลหนึ่งคือ ตระกูลประไพ ที่มีสมาชิกอยู่ในสภาองค์การบริหารส่วน
 ตำบลห้วยกะปิ 4 ท่านด้วยกัน ซึ่งแต่ละท่านมีความเกี่ยวเนื่องกัน ดังคำสัมภาษณ์ของ อาจารย์
 สุมล พิริยะวัฒน์

อย่างนามสกุลประไพ มีประธานสภา มีเลขาสภา และมีสมาชิกอีก
 สองคน ที่จริงก็เป็นพี่น้องกัน แต่อยู่ต่างคนต่างหมู่ หมายความว่า สมมติ
 ว่าอย่างหมู่หนึ่งสมบูรณ์ ประไพ ลงสมัคร แล้วหมู่สองเป็นลูกพี่ลูกน้อง
 กัน คุณธีรธร ลงสมัครมาเอง หมู่สี่ไม่รู้จะหาใครก็เลยเอาคุณนราวดี เขา
 จบปริญญา แล้วก็ไม่มีงานทำ เป็นความบังเอิญมากกว่า ว่าเขาวางงาน
 ทั้งสี่คนคนก็ทำงานดี ไม่ได้อะไรหรอก เพราะเขาเป็นแค่ลูกพี่ลูกน้องกัน
 แต่เขาไม่ได้มาร่วมหัวกัน คุณอรุณเป็นพี่ชายของผู้ใหญ่ชาติ อรุณเป็น
 พี่ชายหรือน้องชาย ไม่แน่ใจ ของพ่อธีรธร รู้สึกว่าอรุณจะเป็นลุงของธีรธร
 พ่อของธีรธรชื่ออะไรจำไม่ได้ แล้วก็พ่อของนราวดีเป็นน้องของพ่อธีรธร
 (เป็นน้องของอรุณ) เป็นน้องของสองคนนี้อีกที่ ประธานสภาเป็นลูก แบบ
 เรียงพี่เรียงน้องกัน พ่อของสมบูรณ์เป็นลูกของพี่ พ่อของอรุณเป็นลูกของ

น้อง ลักษณะอย่างนี้ คุณสมบูรณ์กับอรุณอยู่สายเดียวกัน ชั้นเดียวกัน แต่บังเอิญเขาอยู่คนละหมู่ และพอดีเขาวางงานกัน แต่ว่าประชุมเขาก็ไม่ได้เข้าข้างกันเลย ไม่ใช่ขัดแย้งนะ แต่เป็นลักษณะแบบไม่เห็นดีด้วยก็คัดค้าน แต่ส่วนมากประชุมแล้วทั้งสภาก็จบ เวลาประชุมหรือทำงานก็ไม่ได้คุยเหมือนพี่น้อง คุยเหมือนเพื่อนร่วมงานธรรมดา เขาก็สนิทแต่ไม่ใช่สนิทแบบพี่น้องกัน (สมล พริยะวัฒน์, สัมภาษณ์)

3.2 ความสัมพันธ์เชิงเครือข่าย ความสัมพันธ์ในระบบเครือข่ายของคนผู้บริหารและภายในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นระบบเครือข่าย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นเครือข่ายภายในองค์การบริหารส่วนตำบลและเครือข่ายภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล

- เครือข่ายภายในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเครือข่ายของความสัมพันธ์ในแนวราบ เป็นความสัมพันธ์ในมิติที่เท่าเทียมกัน แม้จะมีระบบอาวุโสมาเกี่ยวบ้าง แต่เนื่องจากแต่ละท่านมีสถานะภาพเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางท่านก็มีครอบครัวเครือข่ายที่ตั้งรกรากในตำบลห้วยกะปิมาอย่างยาวนาน บางครอบครัวถึง 100 ปี ทำให้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น มีการแต่งงานกันระหว่างตระกูลต่าง ๆ ก็ยิ่งทำให้ความสัมพันธ์แนบแน่นมากขึ้น ลักษณะของเครือข่ายจึงเป็นลักษณะโยงแมงมุมที่มีความสลับซับซ้อนและแน่นหนา การติดต่อสัมพันธ์จะเป็นแบบไม่เป็นทางการใช้การติดต่อสื่อสารทางวาจาเป็นสำคัญและให้ความไว้วางใจในวาทะกันอย่างมาก

- เครือข่ายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเครือข่ายในแนวตั้ง แต่บนพื้นฐานของแนวราบ กล่าวคือ เป็นเครือข่ายที่จะต้องมีความสัมพันธ์กับอำนาจรัฐและองค์กรภายนอก เนื่องจากอำนาจรัฐมีผลต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมาก ทั้งในเรื่องงบประมาณและบุคลากรการสร้างความสัมพันธ์กับอำนาจรัฐทั้งในระดับจังหวัดและระดับชาติ จึงเป็นสิ่งที่คอยเชื่อมโยงให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิมิให้ขาดไป นอกจากอำนาจรัฐแล้วยังจะต้องสัมพันธ์กับองค์กรภายนอกเพื่อสร้างความร่วมมือและมีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างกัน โดยการให้ส่วนราชการมาดูงาน เช่น กรมการจัดหางาน องค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ เป็นต้น และยังเปิดโอกาสให้นักศึกษามาฝึกภาคปฏิบัติในพื้นที่อีกด้วย เช่น นักศึกษาจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น เครือข่ายภายนอกเหล่านี้ก็จะ เป็นประโยชน์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิในการเรียนรู้ เนื่องจากจะมีการแพร่กระจายของนวัตกรรมตามทฤษฎีการแพร่กระจายของนวัตกรรม (Diffusion of Innovations) ของ Rogers โดย Rogers มองว่า การแพร่กระจายเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การแพร่กระจาย

หมายถึง กระบวนการซึ่งนวัตกรรมได้รับผ่านช่องทางการติดต่อสื่อสารที่แน่นอนเป็นระยะเวลาหนึ่ง ในกลุ่มสมาชิกของสังคม ส่วนนวัตกรรม หมายถึง ความคิด การปฏิบัติหรือวัตถุที่ผู้นำไปใช้คิดว่าเป็นสิ่งใหม่ ตามแนวคิดทฤษฎีนี้มองว่า เมื่อบุคคลหรือองค์การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประสิทธิภาพของนวัตกรรม โดยผ่านช่องทางการสื่อสารคมนาคม บุคคลหรือองค์การนั้นจะรับเอานวัตกรรมไปใช้ (อ้างถึงใน ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2547, น. 267) และจะมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสมของแต่ละบริบทของสังคม

3.3 ความสัมพันธ์ของเครือข่ายกับการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ผลจากการที่มีระบบเครือข่ายและมีเครือข่ายภายนอกดังกล่าว จะมีส่วนต่อการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิอย่างมาก กล่าวคือ

1) ระบบเครือข่ายกับการจัดเก็บภาษี เมื่อระบบเครือข่ายเป็นสิ่งที่คุณกับสังคมไทยมาตลอด ย่อมที่จะมีส่วนทางการบริหารโดยเฉพาะถ้ารู้จักใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการทางการเงินการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่สำคัญคือทางด้านภาษีและรายได้ เพราะจะอาศัยตัวบุคคลที่เป็นเครือข่ายไปพูดคุยหรือเจรจา การที่ญาติคุยกันเองจะง่ายกว่าเจ้าพนักงานดังกล่าว

ถ้ามองในแง่ดีก็มีส่วนในการบริหารและการจัดเก็บภาษีเพราะเขาจะบอกเครือข่ายว่าเขาว่า การเสียภาษีมีประโยชน์อย่างไร ควรจะมาเสียภาษีอย่างไร ทุกคนก็จะไม่หนีพุดง่าย หรือว่าถ้าหนีไม่มาชำระ เวลาประเมินเขาก็จะไปเคลียร์ให้คือไปพูดคุย บางที่ต้องพาเขาไป เพราะว่าเป็นเชิงจิตวิทยาที่อยู่ดี ๆ เราจะไปโดยแต่งชุดข้าราชการไปเก็บภาษีเขาก็ต้องเถียงอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ถ้าให้เขาไปว่าอย่างนี้ต้องเสียภาษี ไม่แพงหรอก เสียพอสมควรที่เราพอรับได้ เขาก็จะไม่ค่อยกลัว เพราะเขาเป็นญาติกันก็มีส่วนในการเสียภาษี ให้เขาคุยกัน ให้เขารู้สึกว่าไม่เอาเปรียบ ไม่เก็บแพง ต้องมีตัวกลางหรือตัวเชื่อมในการจัดเก็บภาษี ระบบเครือข่ายในแง่บวกนี้ช่วยมากเลย (ทวิ อ้วนรุ่งเรือง, สัมภาษณ์)

ค่อนข้างมีส่วน อย่างท่านนายกเป็นลูกของกำนันน้อง คือท่านกำนันเนี่ย คนทั้งตำบลก็รักท่าน เพราะว่าท่านเป็นผู้นำที่ดี ตั้งแต่ท่านนายกจักรวาลมารับตำแหน่งแทนก็เหมือนกับเดินรอยตามพ่อ ซึ่งประชาชนค่อนข้างจะรักท่าน ประชาชนมีความศรัทธาในตัวนายก

ท่านทำงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ (จุฑาทัย ครุฑเดชะ, สัมภาษณ์)

ซึ่งเรื่องของเครือข่ายได้ส่งผลต่อการจัดเก็บภาษี เพราะประชาชนมีความรักและศรัทธาในตัวท่านนั้นจึงส่งผลมาถึงต่อนายกฯปัจจุบันที่ประชาชนก็ให้ความร่วมมือที่ดีดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

มีส่วน เพราะเขานับถือท่านกันเยอะ แบบว่าปูพื้นฐานไว้ดี ลูกเขาก็มาต่อ นับถือพ่อมาแล้ว ลูกก็ให้ความร่วมมือทุกอย่าง นายกขอความร่วมมืออะไร ชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือทุกอย่าง (นิตยา แพรวชาคร, สัมภาษณ์)

2) เครือข่ายทำให้ได้รับงบประมาณเพิ่มมากขึ้น นายกฯจักรวาล ตั้งประกอบมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับตระกูลคุณปลื้ม มีศักดิ์เป็นหลานชายท่านเป็นป้าและเป็นลูกพี่ลูกน้องกับคุณสนธยา คุณปลื้ม ประกอบกับน้องชายของนายกฯจักรวาลเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรี ซึ่งน่าจะส่งผลต่อการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมาก เพราะการเป็นเครือญาติน่าจะสามารถพูดคุยกันได้ง่ายกว่า ดังคำสัมภาษณ์อาจารย์สุมล เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

มีผลในทางที่ดี อย่างสมมติว่าของบ ส.ส. งบเพิ่มเติมอย่างนี้ สามารถที่จะพูดกันวงภายในได้ แม้กระทั่ง ส.ส.เขตเราก็สามารถที่จะคุยกันได้ คือ สง่า ธนะสงวนวงศ์ แต่น้องอยู่เขตสอง ไม่ได้ลงเขตนี้ แต่คุยกันได้ พรรคเดียวกันคุยกันได้ แม้กระทั่ง ส.จ. ก็สามารถให้เขาดูแลข้างในขอเงิน อบจ. สามารถให้เขาดูแลได้ เช่น เราจะขอเงินสร้างโรงเรียนทำพุทราอย่างนี้ เราก็บอกให้ ส.จ.คนที่เลือกตั้งในเขตนี้ช่วยดูให้ด้วย มันก็มีผล ไม่ใช่ที่ไม่มีผล มันก็มีผลที่สามารถจะขอสนับสนุนได้ (สุมล พิริยะวัฒน์, สัมภาษณ์)

การเป็นเครือญาติกับตระกูลคุณปลื้ม ทั้งท่านป้าและคุณสนธยา คุณปลื้ม ก็น่าจะส่งผลต่อความเป็นอิสระในการบริหารของนายกฯคนปัจจุบันอย่างมากทำให้ไม่เข้ามายุ่งหรือก้าวก่ายการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ แต่จะมีการถามไถ่ถึงผลกระทบต่าง ๆ ว่ามีหรือไม่ ดังคำสัมภาษณ์

อย่าง ส.ส.ในเขตจังหวัดชลบุรี ผมกล้ายืนยันได้เลยว่าไม่กล้าเข้ามาใช้อำนาจหรือเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้หน่วยงานองค์การปกครองท้องถิ่น

เกิดความหนักใจหรือไม่สบายใจ เขาจะให้ความเป็นอิสระมากในการพัฒนาตำบลของเรา เราก็จะยึดตามความต้องการของประชาชน และสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นความเปลี่ยนแปลง เช่น จะมีห้างสรรพสินค้าต่างมาลง เช่น คาร์ฟูร์ มาลง เขาก็จะไม่ใช้อำนาจหรือตำแหน่งต่าง ๆ มาบีบบังคับท้องถิ่นให้ดำเนินการ เขาจะสอบถามเป็นอย่างไรบ้าง ถ้ามาจะดีไหม เกิดผลกระทบต่าง ๆ เขาจะให้ความสำคัญกับเรา โดยการที่เรามาทำงาน เราไม่ได้ยึดติดที่เราเป็นญาติกันหรือว่าเป็นพี่น้องกัน (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

จากความสัมพันธ์เชิงเครือญาติมีผลดีต่อการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิอย่างมาก ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิจะต้องดำเนินการสานต่อโดยการประสานงาน (coordination) เพื่อให้ได้ผลในด้านภาษีและงบประมาณจากภายนอก เครือญาติถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่ทำให้เกิดผลดีต่อการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่ต้องมีการประสานงานอย่างถูกวิธี เพื่อสร้างสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง หนึ่งการใช้ทุนทางสังคมในเชิงเครือญาติเพื่อเหตุผลด้านงบประมาณนี้ จะต้องมีการนำมาใช้โดยมิได้เอาเปรียบองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ แต่มีการใช้ความสัมพันธ์ทางเครือญาติเนื่องจากสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในช่วงปลายปีงบประมาณ ที่มีงบประมาณจำนวนหนึ่งที่เหลือจ่าย องค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลย่อมที่จะสามารถกำหนดโครงการเพื่อของบประมาณได้ทันการณ์ การใช้ความสัมพันธ์ทางเครือญาติจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องและมีคุณธรรม มิใช่เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มตนเท่านั้น

3) การบริหารอย่างเป็นอิสระ เมื่อเปรียบเทียบกับท้องถิ่นอื่นแล้ว ที่ตำบลห้วยกะปิไม่มีการเมืองภายนอกเข้ามาบีบบังคับหรือกำหนดกฎเกณฑ์ที่เอื้ออำนวยกับพรรคพวก ไม่มีการกระทำใดที่ที่แทรกแซง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิจึงมีความเป็นอิสระทางการบริหาร ไม่ตกอยู่ภายใต้โครงสร้างทางอำนาจ การดำเนินการจึงสามารถดำเนินการได้อย่างสมเหตุสมผลตามความต้องการและปัญหาของประชาชน ดังคำสัมภาษณ์

เพราะเท่าที่ผมคลุกคลีกับผู้นำหลาย ๆ ตำบล ก็ถามและพูดคุยกันว่ามีการเข้ามาแทรกแซงหรือใช้อำนาจบีบบังคับอะไรต่าง ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้องตนเองหรือว่าให้กับตนเอง ไม่เคยได้ยิน เขาจะให้ความเป็นอิสระมากเลย แต่ทราบว่าจังหวัดอื่นนั้นมี มีการเมืองเข้ามาบีบ มีการเมืองระดับประเทศเข้ามาบีบบังคับท้องถิ่น แต่ที่นี่ผมกล้าเรียนยืนยัน

ว่าทุกท้องถิ่นเราไม่โดนบีบจากผู้ใหญ่ต่าง ๆ (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

ตัวนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเองก็ไม่เคยใช้ระบบเครือญาติ ที่มีความสัมพันธ์กับกำนันเป๊าะและคุณสนธยา คุณปลื้ม รวมถึงญาติคนอื่น ๆ อันทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังคำสัมภาษณ์

เพราะอย่างตัวผมเองมีสักเป็นพี่เป็นน้อง หรือเป็นญาติกัน แต่ผมก็ไม่เคยไปอ้างหรือว่าไปใช้ว่าเราเป็นใครกับบุคคลต่าง ๆ ภายนอกที่เข้ามาเค้าจะไม่รู้จักผมหรอกว่าเพราะผมจะไม่บอกว่าเป็นญาติใคร พี่น้องใคร ผมจะใช้ความรู้ของตัวเองในการเจรจาคุยกับเค้าโดยยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้งว่าในการเจรจาต่อรองทาง องค์การบริหารส่วนตำบล ได้อะไร ประชาชนได้อะไรบ้างเกี่ยวกับการที่จะเข้ามาลงทุน หรือว่าเกิดผลกระทบต่อประชาชนหรือไม่ อะไรต่าง ๆ (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

4) การให้คำปรึกษาและการลดช่องโหว่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
เนื่องจากคุณแม่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกำนันตำบลห้วยกะปิ และเป็นน้องสาวกำนันเป๊าะ รวมถึงการเป็นประธานกลุ่มสตรีของตำบลห้วยกะปิอีกด้วย จึงมีส่วนช่วยในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมากในการให้คำปรึกษาและลดช่องโหว่ของตนเองลง โดยเฉพาะจะสามารถคุยกับคนรุ่นเก่าให้เข้าใจได้ง่าย ดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

คุณแม่จะเป็นที่ปรึกษาให้ผมเป็นอย่างดีในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาการที่จะนำสิ่งต่าง ๆ เข้ามาตำบล เช่น สิ่งของโครงการต่าง ๆ หรือการพัฒนาด้านสตรีที่เขาเกี่ยวข้อง เขาก็จะคอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในเรื่องของการนัดประชาชน การคุ้นเคยกันระหว่างผู้ใหญ่รุ่นเดียวกันกับคุณแม่ เขาก็จะพูดคุยกันจะคุยง่ายกว่าผม เพราะบางที่เขาคุ้นเคยกันมานาน รู้จักกันมานาน ซึ่งผมรู้จักไม่เท่าเขา ว่าผมไม่รู้จักรุ่นยายรุ่นป้า เขาก็จะสามารถช่วยเหลือตรงนี้ได้มาก ในเรื่องของปัญหาในเรื่องที่เขามาเป็นกำนันก็คือยังไม่มีตัวบุคคลที่มีความเหมาะสมที่จะสามารถให้ความเป็นธรรมกับประชาชน คือให้ความสามัคคีในส่วนของประชาชนกับผู้นำต่าง ๆ เราก็จะต้องให้เขาเข้ามาเพื่อที่จะประสานความเป็นหนึ่งของตำบลห้วยกะปิให้ดำรงความเข้มแข็งของตำบลต่อไป

ก็สามารถที่จะคนยัดเหี่ยวจิตใจของประชาชนอีกวัยหนึ่งที่จะสามารถ
รวมพลังกันได้ในการทำงานต่าง ๆ (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)
คุณความดีที่พ่อกำนันน้องทำให้ ในการช่วยเหลือประชาชน มีส่วนช่วยให้
การบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คนปัจจุบันซึ่งมีสถานะเป็นลูกชายคนโตอย่าง
หลักเลียงมิได้ ในสังคมไทยจะมีการให้เกียรติพ่อ ส่วนหนึ่งมีความเชื่อว่าลูกไม่หย่อมหล่นไม่ไกลด้น
น่าจะเป็นผลดีต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลดังคำสัมภาษณ์ของรักษาการณปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ที่ว่าดังคำสัมภาษณ์ของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่ว่า

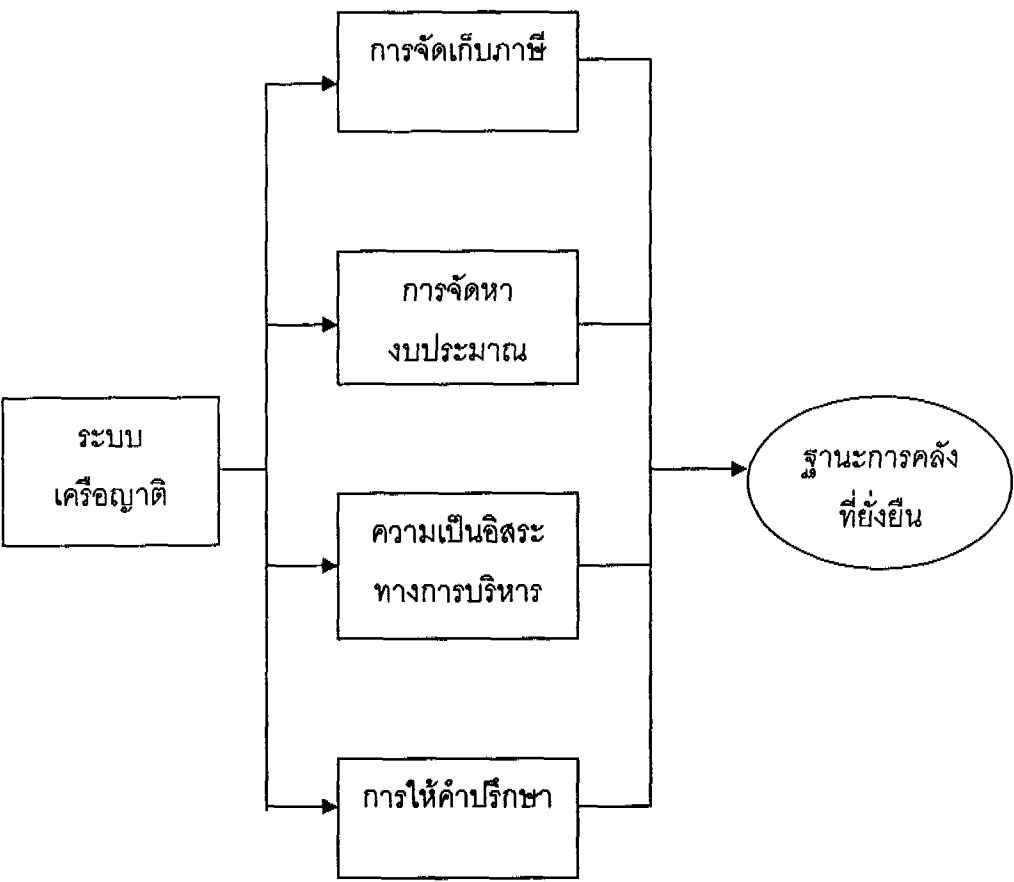
ในช่วงแรก ๆ ก็มีส่วน เพราะนายกฯ เพิ่งก้าวเข้ามาใหม่ แต่ช่วง
หลัง ๆ กำนันน้องก็ไม่เข้ามายุ่ง ตอนหลังก็ปล่อย เพราะไม่อยากเข้ามา
ก้าวก่าย คือให้ลูกโต ต้องปล่อยตัวเอง ... การที่นายกฯ เป็นลูกกำนันน้อง
ก็มีส่วนเกื้อกูล ทำให้เกิดควมมีศรัทธา ซึ่งเป็นความศรัทธาที่มีอยู่เดิม
คือศรัทธาต่อพ่อ และเคารพพ่ออยู่สูง และเมื่อลูกมาดำรงตำแหน่ง ก็
ให้ความเคารพอยู่ในระบบ และเมื่อนายกฯ มาดำรงตำแหน่งก็ต้องสร้าง
ความเชื่อมั่นให้มวลสมาชิกว่า เขาก็สามารถบริหารได้ โดยที่ไม่ต้อง
อาศัยบารมี เขาก็ต้องสร้างขึ้น โดยเน้นความโปร่งใสเป็นสำคัญ คือเงิน
ทองจะไม่ยุ่ง และงานใน องค์การบริหารส่วนตำบลก็จะไม่ยุ่ง งาน
รับเหมา ซึ่งในตัวงานรับเหมาจะใครมาเข้ามารับอย่างไรก็จะไม่ยุ่ง ไม่
จัดแจง ไม่เข้ามายุ่งเกี่ยว เพราะถ้าทำตรงนี้ก็ทำให้คนเคารพด้วย
ตัวเอง ไม่ใช่ด้วยบรรพบุรุษ (ทวิ ยั่วรุ่งเรือง, สัมภาษณ์)

ระบบเครือญาติถือได้ว่าเป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งถือว่าเป็นทุน
ทางสังคมที่จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย บนพื้นฐานของ
ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (mutual trust) ของสมาชิก มีการกระทำติดต่อกันในลักษณะต่างตอบแทน
(reciprocity) ในระหว่างสมาชิก การทำงานที่เกื้อกูลกันไม่ใช่การแลกเปลี่ยนทางการเงิน
(monetary exchange) หรือการติดต่อที่มีรูปแบบ (formal contract) ความช่วยเหลือหรือเอื้อ
อาทรกันส่วนใหญ่อันเกิดขึ้นในลักษณะไม่มีรูปแบบ (informal contract) คุณลักษณะเช่นนี้มีผล
ต่อภาคเศรษฐกิจและการจัดการในเชิงบวก (positive externality) (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2547, น. 37)

ดังกล่าวแล้วว่าระบบเครือญาตินั้นมีคู่มากับสังคมไทยที่ทุกคนให้ความสำคัญกับเรื่องเครือญาติอย่างมาก ในกรบริหารการคลังองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิก็

มีการใช้กลไกในเรื่องเครือข่ายให้เป็นประโยชน์ ซึ่งระบบเครือข่ายทำให้เกิดผลตามาคือ การจัดเก็บภาษีได้มากขึ้น การจัดหางบประมาณ ความเป็นอิสระในการบริหาร และช่วยให้คำปรึกษา แก่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จึงอาจสรุปได้ดังภาพที่ 4.9

ภาพที่ 4.9
ผลของระบบเครือข่ายต่อการคลังองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

4. การมีส่วนร่วม

ตามปรัชญาการบริหารภาครัฐแนวใหม่ถือว่า การมีส่วนร่วมเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อจะได้ตอบสนองได้ตรงกับความต้องการ ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอกก็ได้กำหนดกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้งด้านรายรับและรายจ่าย เนื่องจากทั้งสองด้านถือว่ามีความเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับการบริหารการปกครองท้องถิ่น และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านอื่น ๆ อีก ดังจะกล่าวแต่ละประเด็นดังนี้

4.1 ด้านรายรับ

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิได้ดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีในหลายรูปแบบ ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในด้านการจัดเก็บภาษี ในด้านดังต่อไปนี้

1.1) การจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาการจัดเก็บภาษีจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้คณะกรรมการฯได้ทำหน้าที่ในการวางทิศทางและพัฒนารูปแบบการจัดเก็บภาษีที่ประกอบด้วยตัวแทนจาก 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล คือ หัวหน้าส่วนการคลัง หัวหน้างานจัดเก็บรายได้ พนักงานจัดเก็บรายได้ และพนักงานโยธา

2) ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 7 หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

3) ตัวแทนผู้ประกอบการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

ภายหลังจากมีการแต่งตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ โดยความรับผิดชอบของฝ่ายจัดเก็บรายได้ ส่วนการคลัง จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการพิจารณาการจัดเก็บภาษี โดยมีเรื่องที่จะพิจารณาดังนี้

1) สัดส่วนและความสามารถในการจัดเก็บภาษี

2) วิธีการในการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีรายได้

3) ประเภทและอัตราในการเสียภาษีที่จะมีการจัดเก็บ

4) พื้นที่ในการเก็บภาษีในปีนั้นมีพื้นที่ภาษีใดบ้างที่จะต้องทำการจัดเก็บ ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่เดิมและพื้นที่ที่ยังตกหล่น เช่น ร้านค้า/ห้องเช่าที่ยังไม่ได้ขอใบอนุญาตประกอบกิจการ หรือเพิ่งเปิดกิจการ เพื่อเป็นแนวทางในการลงสำรวจพื้นที่ภาษี เพื่อนำมากำหนดอัตราการจัดเก็บภาษีและจัดทำแผนที่ภาษีด้วย

5) ลักษณะการดำเนินการในการจัดเก็บภาษีรายได้

1.2) การสำรวจและรวบรวมเก็บข้อมูลจากพื้นที่ เมื่อมีการพิจารณาถึงความสามารถและประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีแล้ว คณะกรรมการพิจารณาการจัดเก็บภาษีจะลงสำรวจพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อสำรวจและศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นซึ่งส่งผลให้ฝ่ายจัดเก็บรายได้ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมาย และสำรวจพื้นที่ว่า ในเขตพื้นที่จริงจะสามารถจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทได้หรือไม่อย่างไร และจุดที่ควรมีการจัดเก็บภาษีในภาษีแต่ละประเภทและประการสำคัญก็คือการป้องกันปัญหาการไม่ครบถ้วนของฐานข้อมูล

ในการสำรวจข้อมูลในระดับพื้นที่ จะต้องอาศัยความชำนาญของแต่ละพื้นที่อื่นทำให้มีประสิทธิภาพ คณะกรรมการฯ จึงได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามที่มาของกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีที่มาเฉพาะของตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความทั่วถึงในการสำรวจ และเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ดังมีรายละเอียดดังนี้

- ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ทำการสำรวจพื้นที่ภาษีทั้งหมดในภาพรวมเพื่อให้ทราบว่ามีพื้นที่ภาษีใดที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงโดยการเปรียบเทียบกับข้อมูลในปีที่ผ่านมา และนำข้อมูลดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาการจัดเก็บภาษีและการทำแผนที่ภาษี

- ผู้ใหญ่บ้านในแต่ละหมู่บ้านจะทำหน้าที่ในการสำรวจในหมู่บ้านของตนเองว่าสามารถจัดเก็บภาษีประเภทใดได้บ้าง และภาษีประเภทใดที่ไม่สามารถจัดเก็บได้ และสำรวจว่าในหมู่บ้านสามารถจัดเก็บภาษีได้ในสัดส่วนเท่าใด

- ตัวแทนผู้ประกอบการจะเป็นผู้พิจารณาการกำหนดอัตราภาษีบางประเภทที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดอัตราภาษีเอง

1.3) การจัดประชุมพิจารณาการจัดเก็บภาษีประจำปี หลังจากมีการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในพื้นที่แล้ว จะมีการจัดประชุมพิจารณาการจัดเก็บภาษีประจำปี โดยคณะกรรมการฯจะนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาและกำหนดอัตราการจัดเก็บภาษีร่วมกัน โดยแบ่งพื้นที่ภาษีออกเป็น 4 โซน คือ โซน A B C และ D โดยเรียงลำดับจากพื้นที่ภาษีที่มีทำเลดีที่สุด เพื่อทำการพิจารณากำหนดอัตราภาษีสำหรับพื้นที่ ในแต่ละโซนให้เหมาะสม

1.4) การแจ้งการชำระภาษีแก่ผู้เสียภาษี ภายหลังจากได้ข้อมูลพื้นที่ภาษี ช่วงต้นเดือนธันวาคม องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ โดยฝ่ายจัดเก็บภาษี ส่วนการคลัง จะแจ้งผู้ประกอบการและผู้เสียภาษีในเขตพื้นที่ให้มาชำระภาษีภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยมีวิธีการในการแจ้งชำระภาษีหลายวิธี ดังนี้

- องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ออกหนังสือแจ้งถึงผู้เสียภาษีทุกราย โดยระบุช่วงเวลาต่าง ๆ อย่างละเอียด

- ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารการเสียภาษี ระยะเวลาและขั้นตอน การชำระภาษีต่าง ๆ ผ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์ ซึ่งติดอยู่ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล

- ทำหนังสือถึงผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาสัมพันธ์ ชาวสารการจาดเก็บและชำระภาษีไปยังสมาชิกของหมู่บ้าน
- แจ้งชาวสารการชำระภาษีในการประชุมร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน และกำนันประจำ เดือน เพื่อให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวเกี่ยวกับการ ชำระภาษีแก่ประชาชน
- ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ทางเสียงตามสายและหอกระจายข่าว
- ในกรณีของผู้เสียภาษีรายใหญ่ ทางฝ่ายจัดเก็บภาษีจะ โทรศัพท์ถึงผู้เสียภาษีโดยตรง เพื่อทวงถามและตักเตือน

1.5) การชำระภาษี องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ กำหนด ช่องทางการชำระภาษีไว้หลายวิธี เพื่อให้เกิดความสะดวกและเหมาะสมสำหรับกลุ่มผู้เสียภาษีแต่ละกลุ่ม วิธีการชำระภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิมีดังนี้

- ชำระด้วยตนเอง หรือตัวแทน ณ ที่ทำการองค์การบริหาร ส่วนตำบล
- หากไม่สามารถมาชำระด้วยตนเอง สามารถส่งตัวแลกเงิน หรือธนาคาที่องค์การบริหารส่วนตำบล ได้
- ชำระด้วยตนเองหรือตัวแทนในช่วงเวลาที่ทางองค์การ บริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ให้บริการเคลื่อนที่ และอำเภอเคลื่อนที่ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบล เคลื่อนที่นั้น นอกจากเป็นการที่องค์การบริหารส่วนตำบลออกให้บริการประชาชนในการจัดเก็บ ภาษีถึงพื้นที่ และยังมีบริการเสริมโดยขอความร่วมมือจากอำเภอในการจัดส่งแพทย์และ พยาบาลเพื่อให้บริการตรวจสุขภาพฟรี และจากโรงเรียนสารพัดช่างเพื่อให้บริการตัดผมฟรี ฯลฯ

1.6) แผนการและมาตรการในการส่งเสริมการชำระภาษี องค์การ บริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ กำหนดช่องทางการชำระภาษีไว้หลายวิธี เพื่อให้เกิดความสะดวกและ เหมาะสมสำหรับกลุ่มผู้เสียภาษีแต่ละกลุ่ม วิธีการชำระภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วย กะปิมีดังนี้

1.6.1 การดำเนินการสำหรับผู้ค้างชำระภาษี องค์การบริหาร ส่วนตำบลห้วยกะปิเล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการเพิ่มรายได้ ดังนั้นจึงมีนโยบายใน การเร่งรัดและตักเตือนแก่ ผู้ค้างชำระภาษี ทั้งในส่วนที่เสียภาษีล่าช้าและค้างชำระภาษีเป็น ระยะเวลาสั้น โดยดำเนินการดังนี้

▪ โทรศัพท์แจ้งตักเตือนผู้เสียภาษีโดยตรง ซึ่งวิธีการนี้ ได้ผลค่อนข้างดี เนื่องจากผู้ประกอบการบางรายลืมกำหนดการชำระภาษีประจำปี ดังนั้นเมื่อได้รับการแจ้งหรือตักเตือนก็เข้ามาชำระภาษี ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล

▪ สำหรับผู้ประกอบการบางรายที่ค้างชำระภาษีเป็นระยะเวลานาน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิจะออกหนังสือถึงผู้เสียภาษีนั้น ๆ ให้เข้ามาพบกับหัวหน้าฝ่ายการจัดเก็บภาษี ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ 2 ประการ ได้แก่

1) เพื่อเป็นการสอบถามถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้ชำระภาษีไม่ชำระภาษี ทั้งนี้เพื่อแก้ไขการค้างชำระภาษีต่อไป

2) ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยไม่สามารถชำระภาษีได้ตามอัตราหรือช่วงเวลาที่กำหนดไว้ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิจะมีการผ่อนปรนได้ในบางกรณี ทั้งนี้เพราะองค์การบริหารส่วนตำบล มีนโยบายว่าในการจัดเก็บภาษีจะเน้นความเข้าใจและเห็นใจประชาชน มีความยืดหยุ่นในการจัดเก็บภาษี เพราะถือหลักว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถอยู่ได้ด้วยเงินภาษีของประชาชน ดังนั้นถ้าประชาชนอยู่ได้ ก็จะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ได้เช่นกัน

▪ เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ออกเก็บภาษีในพื้นที่เอง ทั้งนี้เพื่อป้องกันการหลบเลี่ยงการเสียภาษี

1.6.2 การประชาสัมพันธ์ผลงานการจัดเก็บรายได้ หลังพ้นกำหนดเวลาการชำระภาษีประจำปีแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลจะทำการประชาสัมพันธ์ผลการจัดเก็บรายได้ประจำปีผ่านทาง

▪ บอร์ดประชาสัมพันธ์ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล

▪ บอร์ดประชาสัมพันธ์ที่หมู่บ้าน

▪ ร้านค้าชุมชนในหมู่บ้าน

▪ รายงานประจำปี

ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้เล็งเห็นประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ นอกจากนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ยังแจ้งให้ประชาชนทราบว่ารายได้จากการจัดเก็บภาษีดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลได้วางแผนนำไปดำเนินกิจกรรมและ

โครงการอะไร ฐานคิดของการประชาสัมพันธ์และการแจ้งผลการจัดเก็บรายได้ คือ ความพยายามในการใช้กระบวนการทางสังคมกระตุ้นให้ผู้ที่ยังไม่ได้ชำระภาษีเข้ามาชำระภาษีเป็นสำคัญ

1.6.3 การสร้างจิตสำนึกในการจ่ายภาษี ทางผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิมีแนวคิดที่จะพัฒนาบุคลากรทั้งในองค์การและภายนอกองค์การ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้านภาษี อันทำให้เกิดความยินดีในการที่จะชำระภาษี (Willingness to pay) โดยดำเนินการดังนี้

(1) การให้ความรู้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

- อบรมเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ โดยต้องการเปลี่ยนทัศนคติของเจ้าหน้าที่ว่าไม่ควรทำงานแบบราชการแบบเก่า และองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องทำหน้าที่เป็นที่พึ่งของประชาชน ต้องไม่ทำตัวเป็นนายของประชาชน ขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน พนักงานทุกคนต้องมีอัธยาศัยที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส และให้ถือพนักงานเป็นเจ้าของบ้าน ถ้ามีแขกมาเยี่ยมเยือน (ประชาชน) ต้องให้การต้อนรับอย่างดียิ่ง อาทิเช่น บริการน้ำเย็นให้กับประชาชนทุกคนที่มาชำระภาษี เป็นต้น ทั้งนี้การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีหัวใจบริการ (Service Mind) จะทำให้ประชาชนประทับใจในสิ่งที่ตนได้รับและเกิดความยินดีที่จะทำงานและมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการชำระภาษีและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ

ทางคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการฝึกอบรมอย่างมาก โดยได้ประกาศเป็นนโยบายไว้เลยว่า จะต้องมีการอบรม และต้องสนใจประชาชน ณ ตรงนี้เป็นผลดีต่อประชาชนที่ทำให้ลดขั้นตอนในการบริหารและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดหรือตรงประเด็น ดังคำสัมภาษณ์ของรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ว่า " มีการอบรมเจ้าหน้าที่ มีการประชุมกันทุกเดือน ส่งไปอบรม ผลัดกันไป เจ้าหน้าที่ที่นั่นนะ นายยกพูดไว้เลยว่า ใครมาติดต่อต้องรับไว้ก่อน จะทำอะไรอยู่ น้ำต้องถึงทีมงานตัวเองไว้ เรื่องประชาชนต้องบริการเต็มที่ตั้งแต่มี องค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลของเราก็เจริญ สะดวกสบาย คือทำโดยตรงไม่ต้องอ้อมค้อมไปที่อำเภอเหมือนตอนเป็นสภาตำบลที่ต้องขึ้นกับอำเภอ มี องค์การบริหารส่วนตำบล แล้วแก้ปัญหาตรงจุด" (สมล พิริยะวัฒน์, สัมภาษณ์)

ในด้าน "เจ้าหน้าที่ภายใน" ส่วนการคลังก็มีการให้ความรู้โดยการอบรมเรื่องภาษี พร้อมกับเชิญผู้ประกอบการมารับฟังจากวิทยากร ถ้าหากมีประเด็นตรงไหนก็สามารถซักถามได้ ดังคำสัมภาษณ์ "คะเมื่อปีที่แล้ว แต่ในปีนี่ยังไม่ได้ทำ ปีที่

แล้วอบรมไปครั้งเดียวในเรื่องการจัดเก็บภาษี ก็เชิญวิทยากรมาโดยการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของเราด้วย และเชิญผู้ประกอบการมาฟังด้วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ประกอบการเข้ามาฟังว่า เรามีหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษีอะไรบ้าง ให้รู้หน้าที่ มีปัญหาอะไรก็สอบถามมา ก็เน้นสร้างความเข้าใจ เพื่อให้เขาเกิดความเต็มใจที่จะเสียภาษีให้กับเราเพราะเราอยู่ได้ด้วยภาษีของประชาชน" (ดุจหทัย ครุฑเดชะ, สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในกองคลังพบว่า ในการอบรมก็ทำให้มีความรู้มากขึ้น วิทยากรก็เชิญมาจากส่วนกลางที่มีความสามารถสูง ดังคำสัมภาษณ์ "ก็ดีนะ เพราะเมื่อได้มีการอบรมแล้วรู้สึกมีความมั่นใจมากขึ้น สามารถที่จะบริการประชาชนได้อย่างดี เนื่องจากได้ฟังการบรรยายจากวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ประเด็นต่าง ๆ ที่ตนเองสงสัยก็จะได้สอบถามให้แน่ชัด รวมถึงมีวิธีการในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างไร" (สัจจนา เชื้อดี, สัมภาษณ์)

- อบรมความรู้เรื่องภาษีแก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชน และประชาชนผู้สนใจทั่วไป รวมถึงผู้ประกอบการ ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิมีความจำเป็นอย่างไรจึงต้องมีการจัดเก็บภาษี รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมาจากแหล่งใดบ้าง ภาษีมีประเภทใด หลักเกณฑ์และอัตราในการชำระภาษีแต่ละประเภท ขั้นตอนและกำหนดเวลาในการชำระภาษี การให้การอบรมแก่กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มดังกล่าวเกิดความเข้าใจ และสามารถประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้

ในการอบรมได้เชิญผู้ประกอบการที่เสียภาษีเข้าร่วมรับฟัง เพื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและสื่อสารไปในรูปแบบเดียวกัน เมื่อผู้ประกอบการผ่านการอบรมแล้ว รู้สึกว่าได้เข้าใจในเรื่องภาษีมากขึ้นที่จะต้องเป็นหน้าที่ของประชาชนที่ดี เพราะทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องอาศัยทรัพยากรจากประชาชนในการพัฒนา ดังคำสัมภาษณ์ "เข้าใจเรื่องภาษีมากขึ้น ทั้งภาษีบำรุงท้องที่และภาษีโรงเรือนที่ดิน จะต้องดำเนินการอย่างไร เช่นวิทยากรแนะนำให้จดไว้เป็นหลักฐาน ควรเสียภาษีให้ตรงเวลา อันนี้ถือว่าเป็นการแบ่งปันให้กับสังคม เชื่อว่าจะทำให้เสียภาษีได้ถูกต้องมากขึ้น (เปา ใจมงาม, สัมภาษณ์)

(2) การสร้างความเข้าใจสำหรับประชาชนในการชำระภาษีเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากการอบรมเพื่อให้ความรู้กับประชาชนและผู้ประกอบการต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ และเพื่อป้องกันมิให้เกิดการลืม อันอาจจะนำไปสู่การหลีกเลี่ยงการเสียภาษี

ทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิได้จัดทำเอกสารในรูปแบบพับ ซึ่งเรียกว่า “คู่มือประชาชน สำหรับข้าราชการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” ขึ้น โดยเอกสารดังกล่าว ประกอบด้วย

- วิธีการยื่นแบบประเมินการข้าราชการ
- อัตราโทษและค่าปรับ
- ค่าธรรมเนียม
- กำหนดการ

ในแผ่นพับดังกล่าว ทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิได้ใส่ชื่อ – สกุล ของพนักงานที่สามารถตอบคำถาม ข้อสงสัย และข้อซักถามของประชาชน เกี่ยวกับการข้าราชการได้ด้วย สำหรับการเผยแพร่เอกสารดังกล่าว ทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิได้ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ไปตามจุดต่าง ๆ อาทิ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน โรงเรียนและที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

(3) การรณรงค์เผยแพร่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม การที่ประชาชนมีส่วนร่วมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ และตระหนักถึงความจำเป็นในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ เนื่องจากการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เป็นเครื่องมือที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นจึงได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์เผยแพร่งดังต่อไปนี้

- ออกเสียงตามสายผ่านหอกระจายข่าว โดยตั้งแต่เดือนธันวาคมของทุกปีเป็นต้นไป โดยออกเสียงตามสายประชาสัมพันธ์เรื่องกำหนดระยะเวลาการเสียภาษีทุกวัน จนถึงวันสุดท้ายของกำหนดวันข้าราชการ

- ติดบอร์ดประชาสัมพันธ์เรื่องขั้นตอนการข้าราชการ ฃณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล โดยฝ่ายจัดเก็บรายได้จะติดบอร์ดประชาสัมพันธ์ตั้งแต่เดือนธันวาคม ซึ่งระบุถึงระยะเวลาและขั้นตอนการข้าราชการประเภทต่าง ๆ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ประชาชนที่มาติดต่อที่องค์การบริหารส่วนตำบล ได้รู้และเข้าใจระยะเวลาและขั้นตอนการข้าราชการประเภทต่าง ๆ

การประชาสัมพันธ์โดยอาศัยกลไกทั้งสองประการดังกล่าวได้ผลพออกควร ประชาชนจะได้รับข่าวสารทางหอกระจายข่าวในช่วงเช้า กลางวันและเย็น การติดบอร์ดประชาสัมพันธ์ก็จะทำให้มีความเป็นทางการมากยิ่งขึ้น เพราะมีลักษณะที่เป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าผู้ใดสงสัยก็สามารถดูได้ตามป้ายประกาศ ดังคำสัมภาษณ์ “การรณรงค์เพื่อการเสียภาษี

โดยหออกระจายชาวนั้น เป็นลักษณะการบริหารเชิงรุก ที่มีเสียงที่ได้ยินและรับฟังได้ง่าย สามารถรับรู้และเข้าใจได้ ส่วนการติดบอร์ดประชาสัมพันธ์ก็ทำให้ผู้สงสัยมาได้มีโอกาสมาตรวจสอบอีกครั้ง" (เปา โอมงาม, สัมภาษณ์)

▪ คณะกรรมการบริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดผู้ใหญ่บ้านและพนักงาน จะต้องชำระภาษีตามกำหนดเวลา เพื่อให้ผู้ประกอบการและประชาชนในท้องถิ่นได้เห็นว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดและผู้ใหญ่บ้าน ไม่หลบเลี่ยงหรือค้างชำระภาษีและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชนโดยทั่วไป

(4) การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร เช่น การประชาสัมพันธ์ การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการติดตามการจัดเก็บภาษี เป็นต้น

4.2 ด้านรายจ่าย

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยการสอบถามความต้องการและปัญหาของภาคประชาชน และนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดยุทธศาสตร์ ซึ่งในการจัดทำแผนได้ดำเนินการตามกระบวนการ ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ ในการเตรียมการเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ได้ดำเนินการ 2 เรื่อง คือ

1.1 จัดตั้งคณะกรรมการ ชุดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการจัดทำแผนพัฒนาฯ จำนวน 4 ชุด ได้แก่

- ก. คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ
- ข. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ
- ค. คณะอนุกรรมการสาขาของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ
- ง. คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

คณะกรรมการแต่ละชุดจะถูกกำหนดให้มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไปตามเนื้องานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการจัดตั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ อย่างเป็นทางการในลักษณะดังกล่าวมีประโยชน์อย่างมาก เพราะนอกจากจะเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมแล้ว การกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงาน

โดยไม่เกิดความซับซ้อน แม้ว่าคณะกรรมการแต่ละชุดจะมีความเป็นอิสระในการทำงาน แต่สิ่งหนึ่งที่คณะกรรมการแต่ละชุดตระหนักร่วมกัน คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันตลอดเวลา เพื่อให้คณะกรรมการแต่ละชุดได้ปรับปรุงพัฒนาการทำงานของชุดตนเอง

1.2 กำหนดตารางการจัดทำแผนพัฒนาฯ เพื่อใช้เป็นกรอบแสดงเงื่อนเวลาที่จะต้องดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาที่วางไว้ ซึ่งสิ่งนี้เปรียบเสมือนเครื่องมือในการกำกับและติดตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ให้แล้วเสร็จตามกำหนดการ

สำหรับการติดตามการดำเนินการตามกรอบกำหนดการ ผู้บริหารและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จะทำหน้าที่ในการติดตามการดำเนินงานว่าเป็นไปตามกำหนดเวลาหรือไม่ ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ จะมีการจัดประชุมระหว่างผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม แต่ละขั้นตอน กับผู้รับผิดชอบในกิจกรรมที่จะได้รับผลกระทบจากความล่าช้าในการดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อการเตรียมการป้องกันและเพื่อมิให้เกิดปัญหาซึ่งยากต่อการแก้ไข

2. ขั้นตอนการกำหนดปัญหา ความต้องการและแนวทางพัฒนาของหมู่บ้าน

ในขั้นนี้เป็นการสำรวจและรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชน รวมทั้งเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางและแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ได้ดำเนินงานดังต่อไปนี้

2.1 การใช้กระบวนการประชาคม กระบวนการประชาคมภายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ เกิดขึ้นเมื่อครั้งที่ยังมีสถานภาพเป็นสภาตำบล แต่ในขณะนั้นยังไม่ถูกนิยามว่า “ประชาคม” เมื่อผนวกกับทางกระทรวงมหาดไทยประกาศใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2541 จึงเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนแนวความคิดการใช้ “กระบวนการประชาคม” เป็นกลไกสำคัญในการสำรวจความต้องการและปัญหาของราษฎรในพื้นที่

สำหรับกระบวนการประชาคมในการกำหนดปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ มีวิธีการดังนี้

1) การจัดตั้งประชาคมอย่างเป็นทางการ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ มอบหมายให้ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้านรับผิดชอบในการจัดตั้งประชาคมหมู่บ้านอย่างเป็นทางการ เมื่อแต่ละหมู่บ้านได้ดำเนินการจัดตั้งประชาคมหมู่บ้านแล้ว แต่ละหมู่บ้านคัด

สรรตัวแทนจำนวน 7 คน (ในส่วนของประชาคมหมู่บ้าน) เพื่อให้เข้าร่วมเป็นผู้แทนของหมู่บ้านในประชาคมของตำบล โดยที่ประชาคมทั้ง 7 ได้แก่ (กำลังดำเนินการรวบรวม)

2) การประชุมชี้แจง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ จัดให้มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และความจำเป็นในการสำรวจความต้องการและปัญหาจากประชาชนแก่ผู้นำชุมชนและสมาชิกประชาคม ซึ่งการชี้แจงดังกล่าวองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ขอความอนุเคราะห์วิทยากรจากอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในการประชุมชี้แจงนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิยังได้นำเสนอสภาพปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบล และการดำเนินการแก้ไขที่ผ่านมา เพื่อชี้ให้เห็นความจำเป็นในการที่ประชาชนในพื้นที่จะต้องมี ส่วนร่วมในการนำเสนอความต้องการและปัญหาไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบตามลำดับ

3) การเตรียมการประชุม "เวทีประชาคมหมู่บ้าน" เมื่อมีความเข้าใจในเรื่องความจำเป็นในการสำรวจปัญหาและความต้องการและขั้นตอนการจัดทำแผน จะมีการมอบหมายให้ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้านกำหนดวัน เวลาและสถานที่ สำหรับการจัดทำ "เวทีประชาคมหมู่บ้าน" เพื่อดำเนินกิจกรรมสำรวจปัญหาและความต้องการ และแจ้งกำหนดการให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านแจ้งกำหนดการนัดหมายแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลจะจัดทำตารางการประชุม "เวทีประชาคมหมู่บ้าน" และทำการประชาสัมพันธ์กำหนดการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านดังกล่าวด้วย โดยการจัดรถประชาสัมพันธ์เผยแพร่ รวมทั้งขอความร่วมมือให้ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในหมู่บ้านช่วยประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้ประชาชนในหมู่บ้านร่วมแสดงความคิดเห็น สำหรับผู้ร่วมประชุม นอกจากสมาชิกประชาคมและประชาชนหมู่บ้านแล้ว มีการเชิญผู้แทนของส่วนราชการในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ อาทิ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับ กชช.2ค และข้อมูล จปฐ. เป็นต้น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ รับผิดชอบในการเชิญผู้แทนจากส่วนราชการเข้าร่วมเวทีประชาคมหมู่บ้าน

4) การดำเนินการเวทีประชาคม ผู้รับผิดชอบหลักได้แก่ ประธานประชาคมของ แต่ละหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่เพียงผู้อำนวยความสะดวกในเรื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ อาทิ กระดาษและกระดานแสดงความคิดเห็น แผนที่ และเอกสารข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นของหมู่บ้านและน้ำดื่ม เท่านั้น เวลาการประชุมประชาคมแต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 4-5 ชั่วโมง (ประมาณ ½ วัน) โดยในการประชุมจะสามารถแบ่งช่วง (ตามสาระ) ออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

• การสร้างความเข้าใจและชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการ
สำรวจความต้องการ

- การสำรวจความต้องการของประชาชน
- การสรุปปัญหาและความต้องการ

ช่วงที่สำคัญที่สุดในการทำเวทีประชาคมนั้น คือ
กระบวนการสำรวจปัญหาและความต้องการ ในกรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ
แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1: ขั้นระดมความคิดเห็นสร้างสรรค์ องค์การบริหาร
ส่วนตำบลห้วยกะปิได้รับความร่วมมือจากสำนักพัฒนาชุมชน ซึ่งจัดส่งผู้แทนมาช่วย โดยส่วนใหญ่
แล้วจะเป็นพัฒนากรในพื้นที่ วิทยากรใช้เทคนิค AIC (A หรือ Appreciation, I หรือ Influence และ
C หรือ Control) ในการดำเนินการ โดยเริ่มตั้งแต่การตั้งประเด็นคำถามว่าประชาชนในหมู่บ้าน
ต้องการให้หมู่บ้านเป็นอย่างไร จากนั้นทุกคนจะเริ่มแสดงความคิดเห็น จนในที่สุดจะได้ภาพของ
หมู่บ้าน (ตามความคาดหวัง) ซึ่งมาจากความคิดและความสร้างสรรค์ของประชาชนในหมู่บ้าน
จากนั้นพยายามจะให้ประชาชนคิดต่อไปว่า ปัจจุบันนี้ หมู่บ้านที่ทุกคนอาศัยอยู่มีสภาพแตกต่าง
อย่างไรจากหมู่บ้านที่ทุกคนช่วยกันสร้างภาพไว้ และต่อจากนี้เองที่วิทยากรพยายามระดมความ
คิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านว่า ปัจจุบันนี้หมู่บ้านมีปัญหาอะไรบ้างหรือหมู่บ้านต้องการพัฒนา
ในเรื่องใด

ขั้นที่ 2: นำเสนอปัญหาและความต้องการ ลำดับต่อไปเป็น
หน้าที่ของประธานประชาคมหมู่บ้านที่จะพยายามให้สมาชิกของหมู่บ้านช่วยกันนำเสนอปัญหา
และความต้องการ โดยเมื่อมี ผู้แสดงความคิดเห็นจะเขียนความคิดเห็นนั้นลงบนกระดานหรือ
กระดานตามลำดับเพื่อให้ทุกคนเห็นโดยทั่วถึงกัน และสำหรับกรณีที่ไม่ว่างที่จะแสดงความคิดเห็น
ในเวทีสาธารณะ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิได้เตรียมการแก้ไข โดยได้จัดเตรียมแจก
กระดานแสดงความคิดเห็นที่ได้จัดเตรียมมาใช้ในการประชุมประชาคม เพื่อให้ประชาชนได้ร่วม
แสดงความคิดเห็น

ในกรณีที่สมาชิกในเวทีลืมนำเสนอปัญหาหรือความ
ต้องการบางอย่างที่จำเป็น ผู้แทนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ พยายามชี้แนะนำให้สมาชิก
ตระหนักถึงประเด็นนั้น ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนัก ถึงความสำคัญและความ
จำเป็นนั้น ๆ โดยที่ความจำเป็นหนึ่งที่คนส่วนใหญ่แล้วในเวทีประชาคมมักจะลืม ได้แก่ ความ
จำเป็นของการศึกษาและสาธารณสุข

ขั้นที่ 3: วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญและเร่งด่วน เมื่อได้ชุดปัญหาและความต้องการครบถ้วนแล้ว ประธานประชาคมจะชักชวนให้สมาชิกหมู่บ้านพิจารณาชุดของปัญหาและความต้องการ และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดรายละเอียดของปัญหา ซึ่งได้แก่ สภาพ ลักษณะของปัญหา จำนวนพื้นที่/ครัวเรือนที่ประสบปัญหา และได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาดังกล่าว จากนั้นจะจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของปัญหาและการแก้ไขปัญหานั้น ๆ โดยชี้แจงการพิจารณาจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของปัญหา ควรพิจารณาถึงจำนวนประชาชนและพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ อันเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาด้วย

ขั้นที่ 4: การกำหนดแนวทางพัฒนา ช่วงสุดท้ายของการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้านเป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน โดยพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาและกำหนดแนวทางแก้ไขให้ครบถ้วนทุกปัญหาว่าจะดำเนินการอย่างไร ซึ่งโดยรายละเอียดของแต่ละโครงการ/กิจกรรม จะถูกพิจารณาโดยกระบวนการประชาคมหมู่บ้านอีกครั้งหนึ่งโดยละเอียด

เมื่อสรุปผลการประชุมเวทีหมู่บ้านแล้ว ประชาคมหมู่บ้านจะจัดส่งปัญหาและแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านให้คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาและเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งเป็นฐานในการดำเนินการต่อไป

2.2 การใช้แบบสำรวจ นอกจากการสำรวจปัญหาและความต้องการในหมู่บ้านโดยการประชุมระดมความเห็นโดยผ่านการประชาคมหมู่บ้าน เพื่อได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและชัดเจน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิได้ดำเนินการสำรวจความต้องการและปัญหาของประชาชนในหมู่บ้านโดยใช้แบบสำรวจเพื่อจะได้มีข้อมูลที่ชัดเจนและตรวจสอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดความโปร่งใส โดยสอบถาม 3 ประเด็นหลัก คือ

- (1) ข้อมูลเกี่ยวกับครัวเรือน
- (2) ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย
- (3) ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการที่ต้องการให้มีเพื่อครอบคลุม ได้แก่
 - การเก็บขยะ และการกำจัดมูลฝอย
 - การประปา
 - ทางเดินถนน ทางสัญจร
 - ไฟฟ้า ไฟทาง

- แหล่งน้ำกินน้ำใช้ และน้ำเพื่อการเกษตร
- การฝึกอบรมกลุ่มอาชีพ
- การฝึกอบรมเรื่องสิทธิหน้าที่
- ท่อระบายน้ำเสีย ขุดลอกคลอง
- การศึกษา
- ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
- โทรศัพท์สาธารณะ
- อื่น ๆ

ผลจากการสำรวจข้อมูลที่จะบ่งชี้ถึงประเภทสวัสดิการและ
กิจกรรมที่ประชาชนต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้แก่ประชาชนตำบลห้วยกะปิ พบว่า
กิจกรรมเร่งด่วนที่องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการให้หมู่บ้าน คือ

- สวัสดิการผู้สูงอายุ
- จัดป้อมยามตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
- ส่งเสริมการศึกษาให้โรงเรียนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
- จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตใจของคนในชุมชน/อบรมเยาวชน

ตำบล

- จัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน/ประถมศึกษา
- ห้องสมุดประจำตำบล/พิพิธภัณฑ์ประจำตำบล
- จัดตั้งหอกระจายข่าวและเสียงตามสาย
- ศาลาประชาคมประจำตำบล
- การรณรงค์เรื่องยาบ้า ยาเสพติดทุกชนิด
- การฝึกอบรมอาชีพ
- ร้านค้าชุมชน/กลุ่มออมทรัพย์
- ส่งเสริมสุขภาพประชาชน/จัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ตรวจ

รักษาฟรี

- ซื้ออุปกรณ์การแพทย์ให้สถานีนอนามัย
- การส่งเสริมการกีฬา การแข่งขันกีฬาในตำบล/สร้างสนาม

กีฬาตำบล

สะอาดในชุมชน

- การพัฒนาระบบการเก็บขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาดในชุมชน
- จัดวางถังขยะตามที่สาธารณะต่าง ๆ
- จัดทำไฟฟ้าแสงสว่างสาธารณะ
- จัดสร้างถนน ซ่อมทาง ขุดลอกคูคลอง
- ติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะ
- การจัดทำท่อระบายน้ำ ล้างท่อระบายน้ำ
- จัดหาแหล่งน้ำกินน้ำใช้/ระบบประปาหมู่บ้าน
- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก
- ทำความสะอาดคลอง แม่น้ำ ทำขึ้นเรือ
- จัดทำศาลาพักที่ป้ายหยุดรถประจำทาง
- ซึ่bordดับเพลิง/ซึ่bordตัดหญ้าเพื่อกำจัดวัชพืช

จากข้อมูลข้างต้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิได้นำกิจกรรมต่าง ๆ มาจัดแบ่งตามสาขาการพัฒนาและเรียงลำดับของกิจกรรมเร่งด่วนและลำดับความสำคัญของความต้องการตามความเห็นของประชาชน ตามสาขาการพัฒนาทั้ง 4 สาขา ได้แก่

- 1) สาขาการพัฒนาสังคม
- 2) สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
- 3) สาขาการพัฒนาสาธารณสุข และ
- 4) สาขาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

3. ขั้นการรวบรวมและวิเคราะห์ปัญหาของแต่ละหมู่บ้าน

เมื่อแต่ละหมู่บ้านได้ผลประชุมเวทีประชาคมหมู่บ้านและการสำรวจครบทุกหมู่บ้านแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ ดำเนินการกำหนดและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของตำบล ในขั้นต่อไปจึงเป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ปัญหาของแต่ละหมู่บ้านที่เสนอขึ้นมา ซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกันของประชาคมตำบล คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาฯ และผู้แทนของส่วนราชการในพื้นที่ตำบล ดังนี้

3.1. การวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มด้วยการจำแนกกลุ่มปัญหาออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่

1) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพรายได้แก่ประชาชน ส่งเสริมการกระจายรายได้แก่ประชาชน

2) ด้านสังคม ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมสวัสดิการและนันทนาการ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ภาวะการณ์ว่างงาน เป็นต้น

3) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นปัญหาด้านกายภาพเกี่ยวกับสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ รวมทั้งการอำนวยความสะดวกในท้องถิ่น ได้แก่ การคมนาคม การระบายน้ำ การไฟฟ้า การผังเมือง เป็นต้น

4) ด้านแหล่งน้ำ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับภาวะขาดแคลนน้ำสำหรับบริโภคอุปโภค รวมทั้งน้ำเพื่อการเกษตร เช่น ประปา ขุดลอกคลอง สระน้ำ บ่อบาดาล เป็นต้น

5) ด้านการเมืองการบริหาร ได้แก่ การดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเมืองการปกครอง การบริการสาธารณะ เช่น การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล การบริการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นต้น

6) ด้านสาธารณสุข ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของประชาชน การแพร่ระบาดของโรคติดต่อ เป็นต้น

7) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของเด็ก เยาวชน ส่งเสริมและสนับสนุนงานประเพณีอันดีงาม ส่งเสริมและบำรุงศาสนา ส่งเสริมและสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

8) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาเกี่ยวกับการดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน ป่าไม้ อากาศ แหล่งน้ำ การส่งเสริมบรรยากาศให้ชุมชนน่าอยู่ การจัดการขยะมูลฝอย คัดกรองดูแลที่สาธารณะประโยชน์ เป็นต้น

3.2 การจัดลำดับความสำคัญปัญหาของตำบล โดยการประชุมเวทีประชาคมตำบลร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาฯ โดยพิจารณาถึงความจำเป็นเร่งด่วนและความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งการดำเนินการจะเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนได้มีโอกาสเสนอปัญหา ว่าปัญหาใดมีความสำคัญมากที่สุด ลดหลั่นกันลงมา พร้อมแสดงเหตุผลประกอบ และสุดท้ายใช้เสียงข้างมากเพื่อลงมติว่าปัญหาใดมีความสำคัญที่สุดและรองลงมา ในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาละ

ด้าน จนครบ 8 ด้าน สำหรับบางกรณีที่ยังขาดรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมและโครงการ ทางประชาคมตำบลจะลงไปศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมในพื้นที่จริง

ในการจัดลำดับความสำคัญ สิ่งที่ต้องพึงระวังคือความขัดแย้งระหว่างประชาคมหมู่บ้าน ดังนั้นเพื่อป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งในเวทีประชาคมตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ จึงได้จัดวางหลักการว่าจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจและความตระหนักร่วมกันต่อปัญหาของตำบล มากกว่าการยึดหมู่บ้านของตนเป็นสำคัญ และการสร้างความเข้าใจดังกล่าวนี้เอง เป็นปัจจัยสำคัญมิให้เกิดความขัดแย้งในการประชุมดังกล่าว

ในการจัดลำดับความสำคัญนั้นจะใช้หลักเกณฑ์คือการพูดคุยและการออกเสียงตามหลักการของระบอบประชาธิปไตย มีการจัดลำดับโครงการตามความสำคัญเร่งด่วน แต่บนพื้นฐานของ การยึดถือผลประโยชน์ของชาวบ้านเป็นสำคัญ และการใช้เวทีประชาคม โดยจะเข้าไปสอบถามในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อจะได้ข้อมูลเชิงลึกและถือโอกาสสอบถามและชี้แจงเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ถ้าหากโครงการใดที่จะต้องเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ก็ต้องอาศัยระยะเวลา "...อย่างการทำงานโดยผมในฐานะที่เป็นผู้นำในการบริหาร ผมยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก โดยอาศัยเวทีประชาคมให้คนหมู่บ้านได้เข้ามาพิจารณาการตัดสินใจในการพัฒนาของหมู่บ้านแต่ละหมู่ เราไม่ได้ทำเวทีตำบลนะครับ เราทำเวทีหมู่บ้าน เราลงไปทุกหมู่บ้าน ผมจะเข้าไปทุกหมู่ให้ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกันจัดสถานที่และประชาชนมาเจอกัน แล้วผมจะเข้าไปรับฟังด้วยตนเองทุกหมู่บ้าน ว่าโครงการไหนที่จะเร่งด่วนภายในปีนี้เลย เราก็จะตอบข้อซักถามเขาเลย และเขาก็ได้โหวตกันมาให้น้ำหนักความสำคัญของความเร่งด่วนของโครงการมาให้เรา เราก็จะนำโครงการที่เร่งด่วนที่เขาต้องการลำดับที่ 1 ที่ 2 มาดำเนินการให้เขาภายในปีงบประมาณนั้น ๆ ส่วนโครงการลำดับที่ 3 4 5 เราก็จะนำไปใส่ไว้ในแผนพัฒนาปีต่อไป เพราะถ้าหากเกิดมีเงินเข้ามา เราก็สามารถที่จะพัฒนาได้ในปีเลย เราก็จะพัฒนาดังเข้ามาเป็นแผนเพื่อที่สามารถทำให้ถูกต้องตามระเบียบได้ต่าง ๆ ต่อไป เขาก็จะมีปัญหาเยอะมากหลายเรื่องไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ๆ ก็มี เช่น ประปา ไฟฟ้าโทรศัพท์ เขาก็จะให้เราเป็นตัวกลางในการประสานสิ่งต่าง ๆ ให้นำความเจริญเข้ามาในตำบล เขาจะร้องผ่านเวทีประชาคม บางเรื่องเราก็จะให้คำตอบเขาได้เลยว่าภายใน 2 เดือนจบ ภายใน 3 เดือนเสร็จ หรือบางเรื่องอาจจะต้องขอเวลาเป็นครั้งหน้า ยังไม่ให้คำตอบ เราเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น เราจะต้องใช้เวลา เราไม่สามารถที่จะทำเองได้ เนื่องจากติดในด้านของอำนาจหน้าที่ กฎหมายบางตัวที่เราไม่สามารถเข้าไปทำได้ ตรงนั้นเราต้องขอเวลาเขานิดหนึ่งแล้วเราต้องกลับมาชี้แจงเขาอีกครั้งหนึ่ง ว่าสิ่งที่เขาฝากให้เราไปดำเนินการไปถึงไหนอย่างไร ส่วนในเรื่องญาติพี่น้องอะไรต่าง ๆ ผมคิดว่าไม่มี

ผล เพราะเราพยายามทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาต่อหน่วยงาน" (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

3.3 กำหนดแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อได้ข้อมูลความต้องการและสภาพปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในขั้นสุดท้ายคือการกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตามสาขาการพัฒนา ซึ่งการกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตามสาขาการพัฒนาคือการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะทำงานสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ประชาคมตำบล ร่วมกันพิจารณา ดังนี้

1) การจัดประชุมร่วม ประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนฯ ประชาคมตำบล โดยคณะกรรมการบริหารชี้แจงทำความเข้าใจแก่ผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อทราบบทบาท ภารกิจและเป้าหมายในการกำหนดแนวทางการพัฒนา

2) วิเคราะห์สถานการณ์ตำบล โดยนำข้อมูลดังต่อไปนี้มาพิจารณา

- สภาพปัญหาและความต้องการของตำบล
- วิสัยทัศน์ของอำเภอ จังหวัด ทิศทางการพัฒนาตาม

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9

- ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล และศักยภาพของพื้นที่

3) กำหนดแนวทางพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบล อันเป็นสภาพที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้และเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยแบ่งกลุ่มย่อยเป็น 7 กลุ่ม และเปิดโอกาสให้สมาชิกเลือกกลุ่มตามความถนัดและความสนใจเพื่อกำหนดแผนงานพัฒนาในแต่ละด้าน รวม 7 ด้าน คือ แผนงานด้านพัฒนาเศรษฐกิจสังคม โครงสร้างพื้นฐาน ด้านแหล่งน้ำ การเมือง และการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแผนงานอื่น ๆ

4) กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงาน โดยพิจารณาวิสัยทัศน์การพัฒนาอำเภอในแต่ละด้านกำหนดไว้อย่างไร วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในตำบล ให้แต่ละกลุ่มกำหนดสิ่งที่คาดหวังของแต่ละแผนงาน เช่น วัตถุประสงค์ของแผนงานพัฒนาเศรษฐกิจ "ให้ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ไม่มีหนี้สิน"

5) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาของแผนงาน โดยกำหนดจำนวนหรือปริมาณของวัตถุประสงค์ให้เหมาะสมและมีความเป็นไปได้

6) การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยพิจารณาจาก

- วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการพัฒนา เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่จะทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายได้

- ลักษณะของแนวทางการดำเนินงาน มีลักษณะงานกว้าง ๆ พร้อมระบุเป้าหมายที่จะดำเนินการ เช่น แนวทางดำเนินงานของแผนงานพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่ ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพปีละ 3 กลุ่ม จัดตั้งตลาดกลางรับซื้อผลิตผลทางการเกษตร 1 แห่ง แทรกแซงราคาผลิตผลทางการเกษตร ส่งเสริมการทำอาชีพเสริมของกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

การมีส่วนร่วมด้านรายจ่าย ก็ได้มีการวางแผนการใช้จ่ายโดยเน้นความต้องการของประชาชน โดยสอบถามจากความคิดเห็นในทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้ได้ความต้องการที่แท้จริงและเป็นที่ยอมรับจากทุกกลุ่มและทุกภาคส่วนของสังคม เมื่อมีการนำโครงการไปปฏิบัติ และจะทำให้เกิดความเข้าใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ผลที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคต ซึ่งในอนาคตแล้วทางองค์การบริหารส่วนตำบลกำลังกันเงินสะสมไว้ เพื่อให้สถานการณ์ทางการคลังมีความมั่นคง โดยจะนำเงินสะสมไปใช้ในโครงการก่อสร้างศูนย์นันทนาการตำบล ซึ่งเป็นโครงการที่ใช้งบประมาณมากถึง 30 ล้านบาท ดังคำสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้ “ด้านรายจ่ายนั้น ส่วนหนึ่งก็จะเป็นค่าตอบแทนเงินเดือนของพนักงาน ตอนนี้ปัจจุบันตกอยู่ที่ร้อยละ 17 เศษ ๆ ก็ส่วนที่เหลือเราจะกันไว้เป็นเงินสะสมของทุกปี เพื่อที่จะสะสมสถานการณ์คลังของ องค์การบริหารส่วนตำบล ให้มันคงยิ่งขึ้นเพื่อที่จะสามารถทำโครงการใหญ่ ๆ ที่จะเป็นประโยชน์กับประชาชนได้มาก อย่างตอนนี้เรามีแผนที่จะทำสถานที่นันทนาการให้กับประชาชน เป็นสนามกีฬาประจำตำบล เป็นศาลาประชาคมประจำตำบล เพื่อให้ประชาชนมาร่วมใช้ ออกกำลังกาย หรือจัดงานมงคลสมรส หรือว่าจะใช้ในการพักผ่อนสำหรับคนทุกเพศทุกวัยมาใช้บริการได้ ที่ทาง องค์การบริหารส่วนตำบล จะตอบแทนให้กับประชาชน ตอนนี้กำลังทาง องค์การบริหารส่วนตำบล กำลังเก็บเงินอยู่ คาดว่าจะใช้เงินประมาณ 30 ล้านบาทที่จะสร้างตรงนี้ โดยเริ่มแรกจะต้องซื้อที่ดิน ที่สาธารณะมีน้อยและไม่เหมาะสม ที่จะอยู่ใจกลางของตำบลที่จะให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าสามารถที่จะเข้ามาหาสนามตรงนี้ได้ เราได้วางโครงการอยู่ กำลังดำเนินการและบางส่วนก็จะขอเงินสนับสนุนจาก อบจ. ชลบุรี และ

บางส่วนก็จะขอสนับสนุนจากประธานกีฬาแห่งประเทศไทยหรือว่าจะเป็นกรรมการปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการปรับปรุงภูมิทัศน์ เราตั้งใจจะทำตรงนี้ไว้ และเงินที่เหลืออื่น ๆ เราก็จะนำไปทำตามแผนพัฒนาตำบล 3 ปี ที่พี่น้องประชาชนได้นำเสนอต่อที่ประชุมในเวทีประชาคมไว้ว่าเขาอยากจะได้อะไร" (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

การเนิมนการทั้งด้านการจัดเก็บภาษีและการจัดสรรรายจ่ายให้ตรงตามความต้องการของประชาชน ทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิจะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เนื่องจากฐานะการคลังจะมีความเข้มแข็งได้นั้นจะต้องอาศัยปัจจัยภายในประกอบด้วย กล่าวคือองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิจะเป็นผู้กระทำ (Doer) ด้วยตนเอง จะอาศัยปัจจัยภายนอกอย่างเดียวยังไม่ได้ ปัจจัยภายนอกเป็นเพียงปัจจัยเสริมเท่านั้น

4.3 การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ

ภาคประชาชนมีความสำคัญอย่างมากประการหนึ่งต่อการบริหารของท้องถิ่น เนื่องจากการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยจะต้องอาศัยภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างมาก สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปินั้นก็มีภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ ที่สำคัญต่อการบริหารและเกี่ยวเนื่องกับการคลัง ก็คือ

- กลุ่มต่าง ๆ ซึ่งในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิมีกลุ่มที่สำคัญและเป็นพลังผลักดันต่อการบริหารงาน ได้แก่ กลุ่มชมรมเพื่อการผลิต กลุ่มสตรีอาสาพัฒนา กลุ่มเกษตรทำไร่ กลุ่มร้านค้าชุมชน กลุ่มดอกไม้โยบัว (หมู่ที่ 2) กลุ่มดอกไม้จันทร์ พวงหรีด (หมู่ที่ 1) กลุ่มพืชมะนาว (หมู่ที่ 4) กลุ่มยาสระผม ดอกอัญชัญ (หมู่ที่ 7) และกลุ่มขนมนางเล็ด (หมู่ที่ 3)

- การใช้วัดในการดำเนินการเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของตำบล ในตำบลห้วยกะปิมีวัด 3 แห่งด้วยกัน คือ วัดเขาดิน (หมู่ที่ 5) วัดจตุราราษฎร์ (หมู่ที่ 1) และวัดเขาเชิงเทียนเทพาราม (หมู่ที่ 7) ซึ่งแต่ละวัดก็มีพิธีกรรมทางศาสนาในกรณีต่าง ๆ เช่น วันพระ เป็นต้น

- ความร่วมมือที่ได้จากผู้ประกอบการ เช่น โรงไม้หิน ต่างก็ให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างดียิ่ง เพราะมีการบอกกล่าวไว้ที่จัดเก็บภาษีจากองค์กรเหล่านี้จะนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสหรือให้บริการสาธารณะบางอย่าง ดังคำสัมภาษณ์

ก็ให้ความร่วมมือดีครับ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภาษีอะไรต่าง ๆ เค้ายินดีที่จะเสียภาษีมากขึ้น ก็จะต้องดูที่เศรษฐกิจอย่างที่เรียนไปช่วงแรกว่า ปีนี้เศรษฐกิจไม่ดีกำลังการผลิตน้อยลง เราก็จะต้องลดลงมาบ้าง ปีไหนดีเราก็สามารถที่จะปรับฐานขึ้นได้ มีสิ่งหนึ่งในอนาคตที่

เราต้องการจะจูงใจเค้าก็คือ อย่างเช่น โรงเรียนอาจจะขอภาษีเขาเพิ่ม เพื่อที่เราจะระบุได้ว่าเงินตรงนี้เราจะมาช่วยเป็นเฉพาะกิจ เป็นด้านคนชรา ด้านเด็กโดยตรง ทุนการศึกษาเด็ก บางทีเราเอาเงินมา เขาไม่รู้ว่าเอาเงินเขามาเพื่ออะไร บางทีเราเพิ่มภาษีและก็สร้างแรงจูงใจให้เขาว่าเงินตรงนี้เราเอาเงินมาเป็นทุนการศึกษาเด็ก มาช่วยเหลือเด็ก เค้าก็เหมือนกับอยากจะจ่ายเงินมากขึ้นเพื่อช่วยเหลือสังคม ตรงนี้เป็นสิ่งหนึ่งจะต้อง บางทีเราให้เขาจ่ายเพิ่มอย่างเดียวโดยไม่มีเหตุผลมันก็ดูไม่สวยงาม แต่ถ้าเขาจ่ายแล้วเขาสามารถรับรู้ได้ว่าเงินตรงนี้อะไรทำอะไร เขาก็จะให้ความร่วมมือกับเรามากขึ้น ตรงนี้คือจุดหนึ่ง (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

ในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิมีกลุ่มต่าง ๆ ทั้งเข้มแข็งและไม่เข้มแข็ง แต่โดยส่วนมากจะมีความเข้มแข็ง ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ใช้กลุ่มที่เข้มแข็งเป็นกลไกในการบริหารและผลิตบริการสาธารณะ อันจะช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ประกอบกับช่วยเป็นกระบอกเสียงให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล ดังคำสัมภาษณ์

ถ้ากลุ่มแต่ละกลุ่มสามารถดำเนินการเลี้ยงตนเองได้ การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลก็ถือว่าประสบผลสำเร็จ เพราะว่าเป็นตัวบ่งชี้ แต่ถ้าว่าหมู่บ้านกลุ่มนี้ทำงานไม่ประสบผลสำเร็จก็จะเป็นตัวบ่งชี้ประการหนึ่งว่าการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลก็ไม่ประสบผลสำเร็จ แต่ก็มีปัจจัยหลายตัวที่ไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะมีเรื่องการตลาด เรื่องคนมาร่วมงาน การมีส่วนร่วม เรื่องเงินทุนกลุ่มมีส่วนทางอ้อมในการบริหารและเสนอกิจกรรม โดยกลุ่มจะเป็นมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง คือจะมีทางอ้อม เช่นในการขอความร่วมมือจากกลุ่ม เวลาเราขอความร่วมมือกลุ่มก็จะเกณฑ์คนมา กลุ่มจะมีส่วนร่วมช่วยในการสื่อ การทำความเข้าใจกับกลุ่ม คนในกลุ่มก็เหมือนกับว่าคนในกลุ่มเป็นกระบอกเสียงให้ มีแนวร่วมเหมือนกัน เพราะกลุ่มมีความสนิทกับ องค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มมีส่วนช่วยในการจัดเก็บภาษีมีส่วนบวกเหมือนกัน คือช่วยในการบอกว่าถึงเวลาชำระภาษีแล้วนะ ก็จะมีใบปลิวไปแจกให้เขา เขาก็จะแจกให้กับสมาชิกต่อไปกลุ่มส่วนใหญ่จะมีความเข้มแข็ง จะมีบางกลุ่มที่ล้มเหลวกลุ่มที่เข้มแข็งก็มี หมู่ 1 ที่ทำดอกไม้จันทน์ หมู่ 2 ที่ทำดอกไม้

โยบัวก็เข้มแข็ง หมู่ 3 ทำขนมนางเล็ด ขนมทองม้วน กลุ่มสตรี ซึ่งกลุ่มสตรีมีความเข้มแข็งเพราะทางกำนันเป็นประธาน กำนันเป็นผู้หญิงและเป็นแม่บ้านฯ กลุ่มสตรีเรามีความเข้มแข็งอยู่แล้ว โดยมีภรรยา กำนันเปี๊ยะเป็นประธานกลุ่มสตรีของจังหวัดชลบุรี ห้วยกะปิของเรา ก็เหมือนกับส่วนหนึ่ง เพราะประธานกลุ่มสตรีคือ ภรรยากำนันน้องเป็นน้องสะใภ้ (ทวิ ชั่วรุ่งเรือง, สัมภาษณ์)

5. ความโปร่งใส ความโปร่งใสเป็นหลักการหนึ่งของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เมื่อกล่าวถึงความโปร่งใส คนโดยทั่วไปก็จะคำนึงถึงการคอร์รัปชันควบคู่กันไป คำว่า "คอร์รัปชัน" (Corruption) นั้นมาจากภาษาละตินว่า Corruptere ซึ่งมาจากคำ 2 คำรวมกัน คือ To Ruin-Com (Together) + Rumpere (to break) หมายถึง การทำลายหรือละเมิดจริยธรรมหรือธรรมเนียมปฏิบัติในการบริหารงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ทำน้อยกว่าหรือไม่ดีเท่ากฎหมายระบุไว้ หรือแม้แต่ทำตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย คำว่า "Corruption" ในภาษาอังกฤษเป็นคำที่มีความหมายกว้างมาก โดยที่ในภาษาไทยคำที่มีความคล้ายคลึงมากที่สุดก็คือ คำว่า "ฉ้อราษฎร์บังหลวง" นักวิชาการบางท่านเห็นว่า คำว่า ฉ้อราษฎร์บังหลวงมีความหมายที่แคบกว่าคำว่า Corruption เพราะคำว่า ฉ้อราษฎร์บังหลวงอาจหมายความเฉพาะการเบียดบังยกยอกทรัพย์สินของรัฐและของสาธารณะเท่านั้น แต่ก็มีอีกแนวคิดหนึ่งที่เห็นว่า คำนี้น่าจะรวมถึงการกินสินบาทตราดสินบนและการแสวงหาอำนาจโดยวิธีการอันผิดทำนองคลองธรรมด้วย (ไตรรัตน์ โศภผลาภรณ์, 2549)

ลักษณะสำคัญของการคอร์รัปชันอาจจะสรุปได้ในรูปแบบของสมการได้ดังนี้

$$C = M + D - A - T$$

- เมื่อ

หรือ
- C = Corruption

คอร์รัปชัน
- M = Monopoly

หรือ อำนาจผูกขาด
- D = Discretion

หรือ ดุลยพินิจ
- A = Accountability

หรือ ความสำนึกรับผิดชอบ
- T = Transparency

หรือ ความโปร่งใส

กล่าวคือ คอร์รัปชันขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการด้วยกัน กล่าวคือ คอร์รัปชันจะเกิดขึ้นเมื่อมีการเปิดโอกาสให้มีการผูกขาดหรือรวมอำนาจไว้ที่แหล่งเดียว ขาดการถ่วงดุลและตรวจสอบ

จากองค์กรอื่น ๆ ถ้าหากผลการวิจัยใด ๆ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้มีอำนาจนั้น ๆ เป็นสำคัญก็ยิ่งเปิดโอกาสให้เกิดการคอร์รัปชันมากขึ้นเป็นเงาตามตัวไปด้วย เพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้น การตัดสินใจต่าง ๆ ย่อมมีค่านิยม (Value Judgment) เข้ามามีส่วนในการตัดสินใจไม่มากนักน้อย แต่การคอร์รัปชันจะมีมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน สาธารณะที่บุคคลที่เป็นข้าราชการจะต้องพึงตระหนักและรับผิดชอบต่อการกระทำใด ๆ เพราะการบริการสาธารณะจะส่งผลกระทบต่อประชาชนไม่มากนักน้อย จิตสำนึกแห่งบริการสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่ช่วยถ่วงดุลต่อโอกาสในการคอร์รัปชัน รวมถึงมีความโปร่งใสที่ระบบราชการไทยจะต้องมีความโปร่งใสทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านโครงสร้าง ด้านการให้คุณ ด้านการลงโทษ และด้านการเปิดเผย ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการไทย

ในองค์การใดที่เกิดความไม่โปร่งใสที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงและเข้าใจได้แล้ว ก็จะนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ ซึ่งเป็นประเด็นทุนทางสังคมอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจและมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารของทุกองค์การ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เล็กที่สุดและมีความใกล้ชิดกับประชาชนอย่างมาก ความไว้นื้อเชื่อใจเป็นสิ่งที่อยู่กับสังคมมานาน ถ้าสังคมใดมีความไว้วางใจและเชื่อถือกันแล้วสังคมนั้นก็จะสามารถอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข สังคมนั้นก็มีความมั่นคงทางสังคม การทะเลาะเบาะแว้งหรือความขัดแย้งจนกระทั่งนำมาความล่มสลายของสังคมก็จะไม่เกิดขึ้น การมีความเชื่อถือและไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนและภายใน องค์การบริหารส่วนตำบลเอง จะต้องใช้ระยะเวลา ไม่สามารถไปหาซื้อได้ในเวลาอันฉับพลัน

สำหรับประเด็นความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือนั้นอาจจะพิจารณาได้ 2 มิติด้วยกัน คือ มิติระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบล และมิติภายในองค์การบริหารส่วนตำบลเอง

มิติด้านภายนอก คือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนนั้น ประเด็นที่จะพิจารณาคือการคอร์รัปชันหรือการโกงกินในองค์การบริหารส่วนตำบลและการตอบสนองความต้องการขององค์การบริหารส่วนตำบลในความต้องการของประชาชน จากการสัมภาษณ์พบว่า ไม่มีการโกงกินหรือคอร์รัปชันในองค์การบริหารส่วนตำบล ชาวบ้านบอกว่าไม่เคยได้ยิน และยังเชื่อว่าคณะผู้บริหารมีความเสียสละโดยเฉพาะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่แม้แต่เงินเดือนก็นำมาใช้เป็นส่วนกลางเพื่อประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังคำสัมภาษณ์ของชาวบ้านและผู้ประกอบการดังนี้

ไม่มี เรื่องอย่างนี้ไม่มี ตั้งแต่เริ่มมา กำนันน้องมีแต่ให้ลูกเดียว ไม่เคยมาเรียกร้องอะไรลูกบ้านเลย" (เปา โฉมงาม, สัมภาษณ์)

ไม่มี ๆ ที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมา เท่ารู้มาไม่เคยมีเรื่องแบบนี้ เพราะแม้กระทั่งเงินเดือนของเขา เขาก็ไม่เคยใช้ เขาเอาไปให้กับคนที่ไปขอ แต่ไปขอแบบเดือดร้อน เงินเดือนไม่เคยเบิกออกไปเลย เขาจะให้คนที่เดือดร้อน ต้องการใช้เงินตรงนี้ก่อน ก็เอาเงินตรงนี้ให้ไป (อัมพวัน สมบูรณ์วงศ์, สัมภาษณ์)

ไม่มีคนพูด ไม่เคยได้ยิน เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิไม่มี ความขัดแย้ง คนห้วยกะปิถึงกันหมด มันรู้จักกันหมด รู้สึกเป็นทีมเดียวกันหมด เป็นทีมเดียวตลอด ไม่มีใครลงสมัคร (นิตยา แพรวชาคร, สัมภาษณ์)

การไม่มีการคอร์รัปชันหรือการไม่โกงกินถือว่าเป็นลักษณะของการบริหารกิจการบ้าน เมืองที่ดี(Good Governance) สอดคล้องกับหลักเรื่องความโปร่งใส (Transparency) หรือหลักเรื่องคุณธรรม (Merit) ซึ่งส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจต่อการบริหารและการใช้จ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นผลสืบเนื่องต่อความเต็มใจในการชำระภาษีอีกด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งมีข้อเสียที่ไม่ดีโดยเฉพาะการที่คณะผู้บริหารเข้ามาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วใช้โอกาสของตนเองในการหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง จนกระทั่งทำให้ประชาชนหลายคนเกิดความเบื่อหน่ายต่อพฤติกรรมของคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มักจะมีการทะเลาะและขัดแย้งกัน จนบางครั้งถึงขั้นมีการร้องเรียนและมีการฆ่ากันตาย ภาพลักษณ์เหล่านี้จะทำให้การบริหารของคณะผู้บริหารและองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจจากประชาชน

ส่วนในเรื่องการใช้จ่ายนั้น โอกาสที่จะมีการคอร์รัปชันก็คือการจัดซื้อจัดจ้างและการตรวจรับ ซึ่งเป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่าในขั้นนี้จะต้องมีการเตรียมการให้กับคณะผู้บริหารไม่มากนักน้อย แต่ในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปินั้น จะมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมา 5 คนโดยเป็นตัวแทนประชาชน 2 คนเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างและการตรวจรับ ดังคำสัมภาษณ์ของนายก องค์การบริหารส่วนตำบลว่า

อย่างเช่นการตรวจรับงาน เราก็จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบหรือในการจัดซื้อจัดจ้าง ก็จะให้ประชาชนเข้ามาร่วมกรรมการในการเปิดซองด้วย จำนวน 2 คน ตรวจรับ 2 คนและในการตรวจงานเราก็จะพาประชาชนเขาไปดูตามแบบตามสเปคที่เราออกแบบไว้ ว่ามาตรฐานหรือไม่

โดยตัวผมเองซึ่งเป็นคนเซ็นเช็คจ่ายเงิน เราก็จะให้เกียรติกับกรรมการตรวจรับ เพื่อให้เขามีอำนาจในการตัดสินใจว่าตรงไหนบกพร่องหรือไม่สวยงามอะไรต่าง ๆ สามารถที่จะคุยกับผู้รับจ้างให้เขาปฏิบัติให้สวยงามดีขึ้นได้ และตรงไหนที่อาจจะต้องทำเกินเนื้องานบ้างหรือเอื้อให้ประชาชนที่เข้าออกตามบ้านเขาได้สะดวกขึ้น เราก็จะพูดคุยกับผู้รับจ้าง ให้เขาอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนให้เขาพอใจในงานที่ดำเนินการ ในส่วนของความโปร่งใสอื่น ๆ เราก็สามารถที่จะเปิดเผยให้กับทางสาธารณชนทราบ มีการตีพิมพ์ประกาศให้ประชาชนได้ทราบว่าโครงการนี้เป็นเงินเท่าไร มีเนื้องานอะไรบ้างต่าง ๆ ในรายการรายละเอียดต่าง ๆ เราก็เปิดเผยมาโดยตลอด ทุกขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้าง และเราก็จะเปิดกว้างให้กับบุคคลอื่นที่จะสามารถทำเนื้องานออกมาดีและราคาถูกได้ (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

ในเรื่องนี้ได้รับการยืนยันจากหัวหน้าส่วนการคลังถึงความโปร่งใสขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดซื้อจัดจ้างว่าจะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

ดังคำสัมภาษณ์ของหัวหน้าส่วนการคลังดังนี้

ในการทำงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ว่าในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างการจัดเก็บภาษี ในการจัดซื้อจัดจ้างเราก็จะเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่แล้ว ในการปิดซอง การตรวจรับ โดยการให้ประชาชนมาร่วมเป็นกรรมการ คือตัวแทนในหมู่ สมมติว่าเราทำโครงการของหมู่ใดหมู่หนึ่ง เราก็จะให้ประชาชนมาร่วมเป็นกรรมการ 2 คน ซึ่งไม่ว่าจะจัดซื้อจัดจ้าง หรือตรวจรับ กรรมการมี 5 คน แต่ประชาชนจะมี 2 คนเข้ามาร่วม ซึ่งเป็นประชาชนในหมู่บ้านเป็นประชาชนจริง ๆ ก็คือให้เขาเข้ามามีส่วนร่วม (ดุจหนัย คุรุฑเดชะ, สัมภาษณ์)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้แสดงเป็นตัวอย่างเป็นเรื่องของความโปร่งใสโดยพยายามให้บริษัทที่เราเหมาไปทำงานเกินกว่าที่กำหนด มีการให้ค่าใช้จ่ายอะไรก็ไม่เอา ดังคำสัมภาษณ์ของรักษาการณปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลว่า

อย่างโครงการ เวลาทำโครงการต่าง ๆ จะให้ผู้รับเหมาทำงานเกินกว่าที่จ้างเหมา คือ ถ้าจะมีการเอาค่าใช้จ่ายอะไรมาให้ก็จะไม่เอา จะให้ทำงานหรือให้ทำงานคุ้มค่าเงินมากที่สุด แล้วส่วนตัวเองก็มีบริษัท ก็เสียภาษีตามระบบ คือไม่เอาเปรียบ (ทวี อ้วนรุ่งเรือง, สัมภาษณ์)

มิติด้านภายใน ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน โดยที่หน้าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นสหกรณ์ร้านค้าชุมชนที่พนักงานมักจะมาพบปะกันในตอนกลางวัน ทำให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลเล็งเห็นว่าน่าจะเป็นโอกาสดีที่จะทำให้พนักงานได้พบปะพูดคุยกันได้ มีการปรึกษาหารือและไต่ถามสารทุกข์ต่าง ๆ อันทำให้เกิดเป็นผลดีต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังคำสัมภาษณ์

แต่ว่าจะได้ความคุ้นเคยกันมากขึ้น บางที่ทำงานกันอยู่ข้างบนบ้าง ไม่ได้เจอ แต่ได้คุยกันตรงวงข้าว มันก็ทำให้การประสานงานจะเกี่ยวข้อง ราบรื่น ส่วนใหญ่อยู่กันมานานแล้วครับเจ้าหน้าที่ บางรุ่นอยู่กันมาเป็นสิบปีหลายคน บางรุ่นก็เพิ่งมาก็มาแต่ก็สามารถจะเข้ากันได้ (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

ในการรับประทานอาหารกลางวันนั้น จะมีการเก็บค่าใช้จ่ายโดยจะมีการออกค่าใช้จ่ายตามความสมัครใจ ใครกินมากก็ออกค่าใช้จ่ายมาก ไม่มีการบังคับ บางคนออกเป็นตัวเงิน แต่บางคนซื้อสิ่งของที่ไปประกอบอาหารมาให้ ผู้เป็นผู้ใหญ่มากก็ออกมาก โดยให้แม่ครัวเป็นคนดูแลเรื่องนี้ ดังคำสัมภาษณ์

ทำให้เกิดความสามัคคีดีนะ ค่าใช้จ่ายเด็กออกกันเอง บางคนให้ทุกอาทิตย์ บางคนให้สองอาทิตย์ แล้วแต่จะให้ คือคนทำเขาเต็มใจทำ ผู้บริหารใครกินใครก็ให้ไม่กินก็ไม่ต้องให้ บางทีนี่ก็จะให้ก็ให้เป็นสองร้อยไปเลย ไม่ได้ให้แบบนี้ บางทีก็ให้เอาไว้ใช้ห้าร้อย เอาไว้ซักสองสามอาทิตย์เราก็ให้อีกที่ใครรู้ตัวว่าเป็นผู้ใหญ่หน่อยก็ออกมากหน่อย เค้าก็เก็บ ๆ ของเขากันเอง แม่ครัวเป็นคนดูแลเรื่องการเงิน คิดเฉพาะค่าวัตถุดิบ ไม่ได้คิดเรื่องกำไร คืออาศัยแรงงาน แต่ไม่ได้ออกเงินซื้อของ บางทีเงินไม่พอก็ออกบ้างเหมือนกัน เป็นแม่ครัวที่มีฝีมือเวลาถึงงานวัดก็ไปช่วย ทำให้เกิดสัมพันธภาพมีความสามัคคี (สมล พิริยะวัฒน์, สัมภาษณ์)

ผู้ใหญ่บ้านคนละร้อย แล้วแต่ว่า ใครจะให้ก็ได้ ไม่ให้ก็ได้ แล้วก็ผู้ใหญ่บ้านบางที่เขาก็เลี้ยงพนักงานบ้าง ผมบ้าง ผมก็ซื้อมาให้หม้อหุงข้าว ตรงนี้ทำให้สามัคคี แล้วก็ประหยัดด้วย แล้วแต่บางที่ผมมานั่งกินผมก็ทิ้งไว้บ้าง อย่างน้อยห้าร้อย พันหนึ่ง แล้วก็ซื้อหม้อหุงข้าว มาให้เค้าบ้าง เพราะบางที่พวกนี้มากินก็ซื้อกับข้าวมากินเอง ไม่มีการเก็บเงิน แล้วแต่ให้ก็ได้ ไม่ให้ก็ได้ ไม่มีใครว่า จะกินก็ได้ ไม่กินก็ได้ เอากันง่าย ๆ สบาย ๆ แล้วแต่ คน

เก็บตังค์ก็จะเป็นแม่ครัวที่เขายายของอยู่ร้านค้าชุมชน เขาจะเป็นแม่ครัวด้วย เป็น อสม. เขาเป็นสตรีด้วย เราก็ดึงเขามา (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

ผู้ที่รับผิดชอบในการทำกับข้าวและดูแลค่าใช้จ่าย คือ คุณอัมพวัน สมบูรณ์วงศ์ ซึ่งเป็นผู้ดูแลสหกรณ์ร้านค้าชุมชน เมื่อสอบถามเกี่ยวกับเรื่องค่าใช้จ่ายที่พนักงานและผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความไว้วางใจดูแลแล้วพบว่า

ทำเอง โดยเอาเงินจากเด็ก ๆ ที่เขารวมกันไว้ อาทิหนึ่งก็มาให้ที่ ซื้อ กับข้าวไปทำ กลางวันก็มารวมกินกัน นายกบอกว่า อยากให้มีความรู้สึกที่ดี ๆ อยากให้เด็กมารวมหัวกัน ผมก็จะทำครัวให้ กลางวันเด็กก็รวมกันอยู่ หน้าสหกรณ์ เขาก็เก็บอาทิตย์ละ 200 300 (อัมพวัน สมบูรณ์วงศ์, สัมภาษณ์)

ในส่วนการคลังนั้นก็มีความเกี่ยวเนื่องกับการจัดเก็บภาษีและฐานะการคลังของ องค์การบริหารส่วนตำบล การที่จะทำให้เกิดความเชื่อถือและความไว้วางใจกันในส่วนการคลังนั้น ทางหัวหน้าส่วนการคลังยกกว่าได้ใช้กลุศโลบายคือ ความเป็นกันเองมีความโปร่งใส การบอกกล่าว หรือการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ทราบโดยทั่วกัน ดังคำสัมภาษณ์

คือมีความเป็นกันเองกับลูกน้อง ให้สามารถคุยกันได้ทุกเรื่อง มีข้อมูลการจัดเก็บภาษีแต่ละเดือน มีตารางแสดงความก้าวหน้าในการจัดเก็บภาษีแต่ละเดือน แสดงความก้าวหน้าว่าในแต่ละเดือนเราจัดเก็บภาษีไปเท่าไร ภาษีอะไรไปเท่าไรเพื่อเป็นตัวกระตุ้น ในการจัดซื้อจัดจ้างเราก็มีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้ว่าเดือนนี้เราทำอะไรไปบ้าง ประกาศอะไรบ้าง ในด้านการเงินเราก็มีประกาศงบแสดงฐานะทางการเงิน (จุฑาทัย ครุฑเดชะ, สัมภาษณ์)

6. การบริหารการจัดการที่เน้นความเป็นธรรมและความพึงพอใจ ในสังคมเรื่องของการบริหารการจัดการที่เน้นความเป็นธรรมและความพึงพอใจก็เป็นอีกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้สังคมอยู่ได้ เป้าหมายสุดท้ายในการบริหารภาครัฐก็คือ ความพอใจของประชาชน ซึ่งไม่อาจจะวัดได้ในเชิงรูปธรรม เช่น ถ้าไรเหมือนธุรกิจเอกชน เป็นต้น ความพึงพอใจของประชาชนอาจจะพิจารณาได้จากการสนับสนุนทรัพยากร การเข้าร่วมในกิจกรรมที่องค์การร้องขอ บัตรสนทนั้ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วความเป็นธรรมก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่จะต้องสนใจอีกด้วย เนื่องจากเป้าหมาย

ในการบริการจะต้องให้เกิดความเสมอภาคและเป็นธรรม ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้ ทุกกลุ่มและทุกระดับ

ทางพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลจึงให้ความสำคัญกับความเอื้ออาทรและการเกื้อกูลช่วยเหลือประชาชนทุกระดับ ความเอื้ออาทรเป็นเรื่องของการแบ่งปัน ห่วงหาและเอื้อเพื่อ ส่วนการเกื้อกูลเป็นเรื่องของการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือกันและกัน ในสังคมหนึ่ง ๆ ย่อมมีทั้งผู้มีโอกาสมากกว่าและผู้มีโอกาสน้อยกว่า การเอื้ออาทรและเกื้อกูลกันย่อมจะทำให้ทุกภาคส่วนสามารถอยู่ร่วมกันได้ ทุกฝ่ายจะต้องสนใจความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของกันและกัน และควรจะให้แต่ละฝ่ายอยู่ร่วมกันได้อย่างสุขสบาย เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันและกัน

ในการเอื้ออาทรและการเกื้อกูลนี้มีความเกี่ยวข้องกับหลายประเด็น ในการบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีประเด็นก็คือการจัดเก็บภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองนี้ แม้สัดส่วนจะไม่มากนัก แต่ก็เป็นที่สะท้อนถึงฐานะการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ความเต็มใจที่จะเสียภาษีของประชาชนในท้องถิ่น และความสามารถในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประชาชนมีหน้าที่ในการเสียภาษีถ้าหากมีคุณสมบัติตามที่กำหนด จึงเป็นเรื่องของการบังคับให้ประชาชนเสียทรัพยากรส่วนหนึ่งให้รัฐ เพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจการของรัฐและผลิตบริการสาธารณะ แต่ประชาชนมักจะรู้สึก ว่า รัฐจัดเก็บมากเกินไป ดังคำสัมภาษณ์ชาวบ้านว่า “ปีนี้น้ำมันขึ้นเยอะ สมมติว่าเราเคยเสีย 100 ปีนี้จะขึ้นเป็น 200 ขึ้นมาอีกเท่าตัว ทำไมเก็บเยอะ” (นิตยา แพรวชาคร, สัมภาษณ์)

ทัศนคติของประชาชนดังกล่าวเป็นเรื่องที่พบเห็นกันโดยทั่วไป ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเน้นให้บริการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด เมื่อประชาชนมีความพึงพอใจแล้วก็น่าที่จะเป็นผลดีต่อการจัดเก็บภาษี ดังนั้นการบริหารการจัดการในเรื่องนี้จะต้องเน้นในเรื่องดังต่อไปนี้

6.1 การจัดเก็บภาษีที่เน้นความถูกต้อง รอบคอบ และเที่ยงธรรม ในเรื่องภาษีที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเองนี้ ทางนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบายอย่างชัดเจนว่าจะต้องดูปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน ประชาชนอยู่ได้ องค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ได้ ดังคำสัมภาษณ์

เรื่องการจัดเก็บภาษี ผมเองก็จะเน้นกับทางเจ้าหน้าที่เก็บรายได้ ว่าในการจัดเก็บภาษี เราจะต้องดูสถานการณ์ของเศรษฐกิจในปัจจุบันด้วยว่า เศรษฐกิจระดับประเทศว่าเป็นอย่างไร ในด้านของตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่จะบ่ง

บอกถึงฐานะทางเศรษฐกิจ และเราก็จะมีจุดหนึ่งที่เราจะต้องหาจุดร่วมกัน กับทุกฝ่าย (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

เมื่อมีนโยบายอย่างแน่ชัดทำให้ดูปัจจัยอื่นประกอบด้วย เพราะจะทำให้ผู้เสีย ภาษีเกิดความรู้สึกที่ดี ว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีความห่วงหาและอาทร ทางพนักงานที่มี หน้าที่ในการจัดเก็บรายได้ ก็ต้องพิจารณาปัจจัยอื่นประกอบด้วย เช่น ฐานะกิจการของธุรกิจ เป็น ต้น ดังคำสัมภาษณ์รักษาการณปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลว่า

ประเด็นแรกเราก็ต้องประเมินโดยให้เขาเขียนคำร้องมา ให้เขาแจ้ง สถานภาพก่อน คุณมีพื้นที่เท่าไร คุณอยู่ตรงไหน และเมื่อเราเอา หลักเกณฑ์ของเราไปจับ สมมติแจ้งว่าคุณจะต้องเสีย 5,000 บาท คุณว่าแพงไป เราก็ต้องมาวินิจฉัยต่อว่า ให้คุณแพงไปอย่างไร หรือคุณ มีอะไรมาอ้างอิงเป็นองค์ประกอบ อย่างเช่นแบบว่า ทำเลนี้ข้างเคียง อาจจะเสียเท่านี้เอง เราก็มาวินิจฉัยดูว่ากิจกรรมหรือกิจการของคุณทำ อะไร ก็นำมาพิจาราร่วมกัน อย่างเมื่อวานก็มี case มาต่อรอง บริษัท ฉ้นหรืออยู่ฉ้นทำเล็ก ๆ น้อย ๆ ร้านฉ้นเสียเท่านี้บาท แต่ทำไมร้านอื่น เสียถูกกว่า แล้วผมก็ถามกลับไ้ว่า คุณให้ข้อมูลอย่างไร เนื้อที่คุณ กว้างเท่านี้ยาวเท่านี้ ผมก็ต้องคิดไปตามพื้นที่ที่คุณแจ้ง แต่พอบอกว่า กิจกรรมของฉ้นทำน้อยกว่า ก็ต้องมาวินิจฉัยว่าน้อยกว่าจริงไหม ก็มา deal กัน (ทวี ฮั่วรุ่งเรือง, สัมภาษณ์)

6.2 นโยบายการจัดเก็บภาษีที่เน้นความสมเหตุสมผล กล่าวคือ ให้ทุกฝ่ายอยู่ ร่วมกันได้ โดยการพิจารณาการจัดเก็บภาษีจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความสมเหตุสมผล นั่นคือ นโยบายที่เน้นการอยู่ร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนในการจัดเก็บภาษีว่า องค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ได้ประชาชนก็ต้องอยู่ได้นั้น ทางหัวหน้าส่วนการคลังได้ยืนยันว่า จะต้องดำเนินการให้บรรลุผล และจะต้องดูแลชาวบ้านที่มาเสียภาษีให้เกิดความประทับใจ โดย เมื่อชาวบ้านมาเสียภาษีก็ต้องให้บริการน้ำดื่ม ดังคำสัมภาษณ์

ท่านจะให้ความสำคัญกับการจัดเก็บรายได้ค่อนข้างมาก ให้ ความสำคัญหมายความว่าเน้นหลักที่ว่าเขาอยู่ได้ ท่านนายกเป็น ผู้บริหารที่อายุยังน้อยอยู่ แต่เป็นคนที่มีวิสัยทัศน์ที่มองไปไกล การ ปฏิบัติงานของท่านจะเน้นอยู่เสมอว่าให้ประชาชนเป็นที่ตั้ง ก็คือว่า เน้น ที่ประชาชน บริการประชาชน เอาใจใส่ประชาชน องค์การบริหารส่วน

ตำบล อยู่ได้เพราะประชาชน จากการจัดเก็บภาษีของประชาชนตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย...ท่านนายกเน้นการให้เขาอยู่ได้ เราก็อยู่ได้เช่นกัน ไม่เก็บจนเขาอยู่ไม่ได้ อันเป็นนโยบายของท่านนายก ประกอบกับเจ้าหน้าที่ การดูแลต้อนรับ ก็เป็นอีกนโยบายหนึ่งที่ท่านนายกเน้นว่า เมื่อชาวบ้านมาเสียภาษี คือเราต้องดูแล เสริฟน้ำ เสริฟทำให้เขาทาน และก็ให้ยิ้มแย้มเป็นกันเองกับชาวบ้าน ทำให้เกิดความพอใจในระดับหนึ่ง แต่ในตอนนีเรากำลังจัดทำแผนที่ภาษี จะทำให้เราเก็บได้มากขึ้น ซึ่งได้มีการจัดจ้างกับบริษัทเข้ามาทำแผนที่ภาษีเมื่อปีที่แล้วงบประมาณประมาณล้านแปด ใช้เวลาในการจัดทำปีหนึ่ง อันจะทำให้เราสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (จุฑาทัย ครุฑเดชะ, สัมภาษณ์)

6.3 การประนีประนอมในการจัดเก็บภาษี เมื่อเกิดความเห็นไม่ลงรอยกันหรือประชาชนผู้เสียภาษีไม่เห็นด้วย ก็ต้องมาต่อรองประนีประนอมกัน เพื่อจะได้พบกันครึ่งทาง อันทำให้แต่ละฝ่ายมีลักษณะแบบ Win – Win กล่าวคือทุกฝ่ายสามารถดำรงชีพได้อย่างเป็นปกติสุข ซึ่งการต่อรองผ่อนปรนสามารถตกลงได้ทุกครั้ง น้อยรายจะมีปัญหาดังคำสัมภาษณ์

มีก็โดยการให้ท่านปลัด ท่านนายกและตัวหัวหน้าส่วน ก็ไปคุยกัน ไหวเท่าไหน อะลุ่มอล่วยกันได้เท่าไหน ก็คือค่อนข้างมาคุยกันได้พูดคุยกันได้ คือไม่จัดเก็บจนโหดเกินไป การอะลุ่มอล่วยจะดูจากการจัดเก็บภาษีข้างเคียงในพื้นที่เดียวกัน เก็บไม่ให้โหดกัน ไม่ให้ห่างกัน โดยอาศัยข้อมูลข้างเคียงเป็นหลัก ฐานะของธุรกิจ เราต้องดูหลาย ๆ อย่าง คุยกันหลาย ๆ เรื่อง คือเขาไหวไหม เขาไม่ไหวเนื่องจากอะไร เราจะมาสรุปร่วมกัน ในการต่อรองผ่อนปรนจะสามารถตกลงกันได้ทุกครั้ง แต่ก็จะมีปัญหาบ้าง ตอนนี้จะมียูรายหนึ่ง ซึ่งเขาไม่เคลียร์ ไม่ได้เสียมาหลายปี แล้วก็ยังไม่สรุปกันไม่ได้ ส่วนมากจะตกลงกันได้ น้อยรายจะมีปัญหา (จุฑาทัย ครุฑเดชะ, สัมภาษณ์)

ในการเจรจาต่อรองถือว่ามีส่วนในการทำให้ประชาชนเข้าใจและยินดีที่จะเสียภาษี และในการจัดการด้านภาษีจะใช้หลักของการประนีประนอม ที่ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความพอใจ โดยถ้าเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเจรจาได้ ก็เป็นภารกิจของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และขั้นสุดท้ายก็คือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ดังคำสัมภาษณ์ของอาจารย์สมลว่า

คือหมายความว่าเราจะค่อยเป็นค่อยไป ปลัดเขาจะค่อย ๆ พูดว่า เสียชนะนะ เพราะอีกหน่อยเป็นเทศบาลแล้วจะเสียแพง เขาก็ยอม พูด ลักษณะแบบว่าจะต้องเสียเท่านี้พอใจไหม ถ้าไม่พอใจมันแพงไป แล้ว ความพอใจอยู่ตรงไหน ทางนี้รับได้ไหม ถ้าทางนี้รับได้ก็โอเค ลักษณะ อย่างนั้น แต่ก็อย่าให้เกินไป เพราะถ้าเกินไปทางหน่วยเหนือเขาจะจี้ เราอีก เราก็ผิดก็ต้องไปติดตามใหม่ คือเขาก็ลงไปฟัง แล้วก็พอใจแค่นี้ ใหม ให้ลองเสนอมานะว่าพอใจแค่ไหน ที่เก็บไม่ได้ก็มี เราก็ให้นายกฯ เป็นคนไปเจรจา ซึ่งก็จะได้ผล คือท่านมีวิธีการพูด และเขาเกรงใจ นายกฯ คือนายกฯ เป็นผู้บริหาร และลงไปเองเขาก็ยอม น้อยรายที่จะ ให้นายกฯ ลงไปพูด ส่วนใหญ่จะให้ปลัดไปดำเนินการ ก็จะจบที่ปลัด ะเป็นส่วนใหญ่ เคยมีโรงโม่หินโรงหนึ่งไม่ยอมจ่ายภาษีเลย นายกฯ ก็ ไปคุยเอง เขารู้จักกันสนิทกัน เขาก็ยอมมาเสีย สาเหตุที่ไม่มาเสีย น่าจะ มาจากการลืม ไม่ได้ให้เจ้าหน้าที่มาเสีย นายกฯ ก็ได้ใช้วิธีการไปพูดคุย กับเจ้าของโดยตรงเลย คือขอร้องกัน ที่อื่นเขาก็เสียหมด ที่นี่ไม่เสียก็ กระไรอยู่ ที่อื่นเขาก็มาถามตลอดเวลาว่าโรงโม่หินมาเสียไหมโรงนี้มา เสียไหม ที่โรงโม่ยอมมาเสียเพราะ 1. ถึงเวลาแล้ว 2. ผู้บริหารระดับสูง ของ องค์การบริหารส่วนตำบลไปพูดเองเลย เขาจะไม่ขายหน้าตัวเขา หรือ เขามีความศรัทธาในตัวผู้นำ เขาก็ยอม (สมล พิริยะวัฒน์, สัมภาษณ์)

6.4 การให้คำแนะนำเกี่ยวกับภาษีที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน นอกจากการ ประนี ประนอมที่จะทำให้ทุกฝ่ายอยู่ได้แล้ว ทางองค์การบริหารส่วนตำบลยังได้มีกลวิธีบาง ประการที่จะทำให้ผู้เสียภาษีรู้สึกว่าการบริหารส่วนตำบลมีความเป็นห่วงเอื้ออาทรต่อผู้ เสียภาษีอย่างมาก ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลก็จะมีของที่ระลึกให้ การให้ความรู้กับผู้เสีย ภาษีโดยการแจกเอกสารด้านภาษี อำนวยหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล การจัดการเชิงรุก สำหรับผู้มีหน้าที่เสียภาษีแต่ต้องไปทำงานในจังหวัดที่อยู่ห่างไกล การดูแลผู้เสียภาษีดุษฎาติมิตร โดยการสื่อสารที่ไพเราะ หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจตามกฎหมาย เมื่อมีผู้มาติดต่อเสียภาษีก็จะมีน้ำ เย็นให้ดื่ม พนักงานจะนำน้ำเย็นใส่แก้วมาให้ดื่ม การชี้แนะแนวทางในการวางแผนการเสียภาษี เพื่อลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย และการประชาสัมพันธ์ถึงการใช้จ่ายขององค์การ บริหารส่วนตำบลโดยการจัดทำรายงานประจำปี ดังคำสัมภาษณ์

อย่างปี่นี้ เราก็มีที่ระลึกให้เค้า เราจะมีกระเป๋าส่งให้ไปหนึ่ง ในกระเป๋าก็จะมีเอกสารเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล อะไรต่าง ๆ เผยแพร่ไปด้วย แต่ในนั้นจะมีระเบียบหมดเลยว่า คุณจะต้องมาเสียภาษีเดือนนี้ ภายในเวลานี้จะต้องมาอะไรต่าง ๆ เราพยายามสอดแทรกไป คือตรงนี้จะปกคลุมเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล หามาเพื่อเป็นสิ่งจูงใจเขาให้มาเสียภาษีโดยเร็ว และตรงเวลา กำลังคิดอยู่ในส่วนที่อยู่ไกล มีปัญหาอย่างมาก บางคนอยู่เชียงใหม่ มาเสียภาษีที่ดิน 14 บาท แล้วก็กลับบ้านแล้ว บางคนมาจากอ่างทองมาเสียภาษี ผมก็ได้คุยกับทางเจ้าหน้าที่จัดเก็บ และหัวหน้าการคลังว่าเราสามารถที่จะทำอย่างไรได้ เพื่อจะช่วยให้เขาไม่ต้องเดินทางมา เพราะมันไม่คุ้มกับค่ารถต่าง ๆ ปัจจุบันได้รับความร่วมมือดีขึ้น คือเราประสานกับไปรษณีย์ และให้เขาส่งธนาคติมา เวลาส่งมาก็ให้ส่งมาในนาม องค์การบริหารส่วนตำบล และออกใบเสร็จส่งไปรษณีย์ไปให้เขา ตรงนี้เป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ได้รับความร่วมมือดีมาก เขาก็ได้รับความสะดวก เกิดความพอใจ ส่วนมากก็จะเป็นภาษีที่ดิน ส่วนภาษีโรงเรือนเราก็จะเข้าไปคุยกับเขา ส่วนมากเราจะให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยเชื่อถือในข้อมูลที่แจ้งมายกเว้นบางรายที่มีปัญหาเราก็จะเข้าไปตรวจสอบ ตรงนี้เราจะอาศัยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และสามารถได้รับความรู้สึกที่ดีต่อกันได้ เรามีอำนาจอยู่ก็จริง อำนาจที่มีตามกฎหมาย ที่จะมาฟ้อง มาดำเนินคดี เราจะไม่พูดคำนั้น เราจะใช้คำพูดสละสลวย ทำให้รู้สึกพึงพอใจ การต้อนรับก็เช่นกัน เราจะเน้นพนักงานต้อนรับให้ดูแลให้เหมือนญาติของเรา มีน้ำมาให้ มีการพูดจาที่ไพเราะ มีความใจเย็นในการทำงาน ประชาชนอาจจะนำหลักฐานมาไม่ครบก็ต้องให้คำแนะนำ ไม่ใช่ว่าไปใส่อารมณ์กับเค้าไม่ได้ เราจะเน้นอย่างนั้น ทุกวันนี้ประชาชนมาก็ได้รับคำชมเหมือนกัน แต่ไม่กล้าชมให้ได้ยิน บางทีเจอคนหนองมนก็ชมว่าเจ้าหน้าที่บริการดี ยิ้มแย้มแจ่มใส เราก็เกิดความภูมิใจ ที่เราเข้ามาทำแล้วมันดีขึ้น แต่เราก็ไม่ได้ชมเค้า เพื่อไม่ต้องการให้เกิดความประมาท เลินเล่อ ส่วนในด้านเทคนิคอื่น ๆ อย่างเช่น ภาษีป้าย ภาษี

อะไร ต่าง ๆ เราก็พยายามแนะนำว่า ถ้าคุณใช้ภาษาอังกฤษหมด อัตราจะแพง เราก็พยายามเอาข้อมูลให้ดู บางทีผมก็จะกลั่นบางทาง เลี่ยงบางอย่าง เช่น ป้ายเอสโซ่ มีโลโกตัวใหญ่แต่มีตัวหนังสือไทยตัวเล็ก ๆ เราก็พยายามบอกเคล็ดลับ บอกสิ่งที่คิดว่าเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับเขา และเขาก็จะไว้วางใจเรา ไม่ใช่เราจะเอาแต่เก็บภาษี แต่เราพยายามแนะนำให้เขาประหยัด และเกิดความคุ้มค่ากับเงินที่เขาจะเสีย และเขาเองก็จะพึง (จักรวาล ตั้งประกอบ, สัมภาษณ์)

6.5 เน้นการให้บริการ นอกจากจะออกมาในรูปการจัดเก็บภาษีแล้ว ทางองค์การบริหารส่วนตำบลยังให้บริการด้านอื่นฟรีอีกด้วย ซึ่งทำให้ประชาชนเกิดความประทับใจ การให้บริการด้านนี้ คือ การให้บริการด้านถ่ายเอกสาร ดังคำสัมภาษณ์

อย่างเรื่องง่าย ๆ เครื่องถ่ายเอกสารนี้ นายกฯ ไม่ให้เก็บตังค์ เมื่อก่อนเก็บตังค์ เมื่อประชาชนมาถ่าย เขาก็บอกบาทสองบาทเก็บแล้ว เอาไปยิงไง นายกให้ถ่ายเอกสารฟรี ผมว่ามีที่เดียวที่ถ่ายเอกสารฟรี บางทีเมื่อเตอร์ไรต์มาถ่ายเอกสารแล้วจะให้ตังค์ ก็บอกว่าฟรี ยังบอก ว่าวันหลังจะมาถ่ายเยอะ ๆ เลย เพราะฉะนั้นประชาชนกับ องค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมก็ถือว่าเขาจะไว้วางใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันดี (ทวี ยั่วรุ่งเรือง, สัมภาษณ์)

6.6 เน้นความพึงพอใจของประชาชน เมื่อสอบถามผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลก็พบว่ามีความพอใจ เนื่องจากมีการพูดคุยและต่างฝ่ายต่างก็รับฟัง เพื่อให้แต่ละฝ่ายสามารถอยู่ร่วมกันได้ ถ้าผู้ประกอบการอยู่ไม่ได้ องค์การบริหารส่วนตำบลก็อยู่ไม่ได้เช่นกัน การพูดคุยจึงต้องเน้นความพึงพอใจของทุกฝ่ายเป็นสำคัญ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลก็รับฟัง เนื่องจากผู้ประกอบการมีภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

คนที่ทำงานที่นั่นเขาก็ดี คุยกันรู้เรื่อง ไม่ใช่เราเต็มอัตรา ลดหย่อนกันได้บ้าง เราไปเสียภาษีที่เขาอย่างห้องแถว เราก็ไป ไปคุยกับเขา เขาก็บอกว่าต้องเสียเท่านี้ ๆ นะ เราก็อธิบายให้เขาฟังว่าเรามีหอนะ เราต้องเสียคนรักษาความสะอาด และเราต้องเสียตู้แดง ค่าตำรวจมาช่วยขอให้ลดให้เราหน่อย เขาก็คำนวณแล้วบอกว่าลดได้ แล้วก็ห้องไม่ได้

เต็มตลอดเวลา เต็มบ้างไม่เต็มบ้าง มีอยู่ 24 ห้อง ตอนนี้มีห้องว่างอยู่ห้องหนึ่ง ก็คุยกันไม่มีปัญหาอะไร เขาก็บอกว่าเอาอย่างนี้ไหม ทำตารางไว้เลยจะรู้ว่าเดือนไหนว่างเดือนไหนไม่ว่าง ก็บอกว่ามันยุ่งยากจะต้องทำทุกเดือน เอาเหมาไปก็แล้วกัน ก็คุยกันรู้เรื่องก็ตกลง OK (ป้าเปา โฉมงาม, สัมภาษณ์)

ในด้านประชาชนนั้นมีความรู้สึกว่า พนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิมีความเอาใจใส่และช่วยเหลือเกื้อกูลอย่างดี เวลามีปัญหาก็จะมาให้คำแนะนำต่าง ๆ และรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน ทำให้ไม่เกิดความขัดแย้ง แต่ทำให้เกิดความเข้าใจกันดี ดังคำสัมภาษณ์

ปลัดคนเดิมก็นิสัยดี ไม่รู้จักก็มานั่งร่วมด้วย เขาก็จะคุยดี เป็นกันเองกับประชาชน พวกช่างโยธาที่ดี เวลาเรามีเรื่อง มีปัญหาอะไร เขาก็มาแนะนำว่าทำแล้วต้องเว้นเท่านั้นเท่านี้ ก็เมตรก็เมตร เขาก็แนะนำดี สมมติที่ดินเราเหลือน้อยจะต้องตัดทาง ขอนะ ที่แรกก็บอกว่าไม่ได้ ๆ พอช่างมาดู ก็ได้ ตอนแรกก็บอกว่าฝังท่อไม่ได้ แต่พอช่างวิมาดู ก็บอกว่าฝังได้ ที่รู้จักก็ดีไม่มีปัญหา...ก็ให้น้องเขยไป ก็ว่าตอนรับดี ที่รู้จักก็อวยาคัยดี (นิตยา แพรวชาคร, สัมภาษณ์)

ทั้งมิติในด้านความโปร่งใสและการจัดการบริการนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิต้องแสดงบทบาททั้งในฐานะผู้ลงมือกระทำ เช่น การให้บริการ การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ในฐานะผู้ประสานงานกับภาคประชาชนในการเข้ามาร่วมตรวจสอบการใช้จ่าย และในฐานะผู้ให้คำแนะนำกระตุ้นให้ภาคประชาชนเห็นความสำคัญและจำเป็นในการเสียภาษีให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 6 มิติดังกล่าวและข้อมูลทั้งในส่วนที่จะมีการก่อตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิและภายหลังมีการก่อตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ อาจกล่าวได้ว่าทุนทางสังคมกับการบริหารทางการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งและใกล้ชิด ลักษณะความสัมพันธ์เป็นไปในเชิงโต้ตอบกัน โดยปัจจัยองค์ประกอบภายนอกจะเข้ามามีบทบาทอย่างมากได้แก่ งบประมาณภาครัฐ การได้ความรู้จากภายนอก และการได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจัยองค์ประกอบภายในเหล่านี้เกี่ยวข้องกับปัจจัยองค์ประกอบภายในที่สำคัญ คือ ผู้นำปัจจุบันบารมีผู้นำเดิม ระบบบริหารการจัดการ และระบบเครือข่าย โดยที่ปัจจัยองค์ประกอบทั้งสอง

ประการจะเกี่ยวข้องกับระบบคิด คือ ความเสียสละ การเอื้ออาทร/การเกื้อกูล และความร่วมมือ อันทำให้เกิดวิธีปฏิบัติคือ การบริจาคทุน การมีส่วนร่วมและการบริการที่ดี เมื่อมีระบบคิดและวิธีปฏิบัติดังกล่าวแล้วทำให้เกิดผลลัพธ์ 3 ประการคือ การจัดเก็บภาษีได้เพิ่มมากขึ้น ความพึงพอใจในการบริการ และความเต็มใจในการเสียภาษี ปรัชญาการณ์เหล่านี้จะช่วยเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิไปสู่ฐานะการคลังที่ยั่งยืนต่อไป ดังภาพที่ 4.10

ภาพที่ 4.10
ความสัมพันธ์ของทุนทางสังคมกับการบริหารการคลังของ
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ

